

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Diplomová práce

2020

Bc. Jakub Švejkský

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

**Analýza řečnického profilu Davida Ratha prezentovaného
českými audiovizuálními médii**

Diplomová práce

Autor práce: **Bc. Jakub Švejkský**

Studijní program: **Žurnalistika**

Vedoucí práce: **PhDr. Petr Just, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2020**

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 25. července 2020

Jakub Švejkovský

Bibliografický záznam

ŠVEJKOVSKÝ, Jakub. *Analýza řečnického profilu Davida Ratha prezentovaného českými audiovizuálními médii*. Praha, 2020. 99 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Petr Just, Ph.D.

Počet znaků: 113 562

Anotace

Cílem této diplomové práce je zanalyzovat řečnický profil jednoho z nejvýraznějších rétorů české polistopadové éry, lékaře a politika David Ratha. Hlavní metodou při zpracování materiálu je případová studie. V teoretické části diplomant komplexně zpracovává historii řečnického umění vycházející z dávné ale stále aktuální rétorické tradice starověkého Řecka a Říma. Dále jsou v práci popsána veškerá specifika definující jak samotnou interpersonální komunikaci, tak rovněž její jednotlivé aspekty – konkrétně především verbální, neverbální a psychologické složky spolu s persvazivními a manipulativními technikami. Praktickou část spoluutváří dva stěžejní aspekty – karierní a politický profil Davida Ratha a analýza jeho mluveného projevu. Před vstupem do vrcholné politiky tento vystudovaný lékař vedl dvě prestižní zdravotnické organizace, z nichž jednu dokonce sám zakládal. Stopu v politické sféře pak zanechal neméně výraznou. Teoretický podklad v kombinaci se znalostí životního příběhu ústředního řečníka formuje základ a kontext pro rozbor Rathova řečnictví. Na pečlivě vybraných monologických a dialogických mluvených projevech pak autor dopodrobna zkoumá, jak se sledovaný rétor dokáže uzpůsobit rozličným situacím napříč komunikačním spektrem. Vyzkoumaná zjištění mohou posléze posloužit dalším analýzám obdobného zaměření.

Annotation

The aim of this diploma thesis is to analyze the rhetorical profile of one of the most prominent Czech rhetors after the Velvet revolution, physician and politician David Rath. In the theoretical part, the author comprehensively processes the history of public speaking based on the ancient but still current rhetorical tradition of ancient Greece and Rome. Furthermore, the work describes all the specifics defining both the interpersonal communication itself, as well as its individual aspects - specifically, verbal, nonverbal and psychological components, along with persuasive and manipulative techniques. The practical part is co-created by two key aspects - the career and political profile of David Rath and the analysis of his speech. The theoretical basis in combination with the knowledge of the life story of the central speaker forms the basis and context for the analysis of Rath's rhetoric. On carefully selected speeches, the author then examines in detail how the observed rhetor can adapt to various situations across the communication spectrum. The researched findings can then be used for further analyses of a similar focus.

Klíčová slova

Mluvený projev, rétorika, řečnictví, analýza projevu, neverbální komunikace, argumentace, psychologické techniky, manipulace, David Rath

Keywords

Spoken speech, rhetoric, oratory, speech analysis, nonverbal communication, argumentation, psychological techniques, manipulation, David Rath

Title

Analysis of the speech profile of David Rath presented by Czech audiovisual media

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval PhDr. Petru Justovi, Ph.D., za jeho cenné rady, ochotu a trpělivost. Vděčný jsem také osloveným odborníkům a badatelům ČT za poskytnutý materiál. Práce by nevznikla ani bez podpory celé mé rodiny, přítelkyně a přátel, kteří mě podporovali nejen při psaní této diplomové práce, ale rovněž také po celou dobu studia. V neposlední řadě děkuji za poskytnutý tvůrčí azyl Národní technické knihovně a studovně Cafedu.

OBSAH

ÚVOD.....	1
1. TEORETICKÁ ČÁST.....	3
1.1 VYMEZENÍ MLUVENÉHO PROJEVU V TEORII MEZILIDSKÉ KOMUNIKACE	3
1.2 MLUVENÝ PROJEV A RÉTORIKA COBY NADČASOVÉ FENOMÉNY NAPŘÍČ STALETÍMI	4
1.3 CHARAKTERISTIKA MLUVENÉHO PROJEVU A JEHO JEDNOTLIVÉ ASPEKTY	9
1.3.1 <i>Paralingvistické složky mluveného projevu</i>	10
1.3.2 <i>Neverbální složky mluveného projevu</i>	12
1.3.3 <i>Verbální složky mluveného projevu</i>	13
1.3.4 <i>Psychologické a emocionální složky mluveného projevu a jednotlivé techniky řeči</i>	15
2. METODOLOGIE.....	18
3. PRAKTICKÁ ČÁST	20
3.1 KARIERNÍ A POLITICKÝ PROFIL DAVIDA RATHA	20
3.1.1 <i>1990-1995: Studium, začátek pracovní kariéry a první politické kroky</i>	20
3.1.2 <i>1995-1998: Předseda Lékařského odborového klubu</i>	21
3.1.3 <i>1998-2005: Prezident České lékařské komory</i>	23
3.1.4 <i>2005-2006: Ministr zdravotnictví a vstup do ČSSD</i>	25
3.1.5 <i>2006-2012: Poslanec ČSSD a hejtman Středočeského kraje</i>	29
3.1.6 <i>2012-2019: Odhalení korupční aféry, vazba a soudní proces</i>	35
3.1.7 <i>2018-2019: Kandidatury do Senátu, zastupitelstva obce a Evropského parlamentu</i>	39
3.1.8 <i>2019: Nástup do vězení</i>	41
3.2 ANALÝZA JEDNOTLIVÝCH PROJEVŮ, VYSTOUPENÍ, ROZHOVORŮ A DUELŮ DAVIDA RATHA	42
3.2.1 <i>Monologické projevy</i>	43
3.2.1.1 <i>Politický projev Davida Ratha v Poslanecké sněmovně k hlasování o důvěře vládě, srpen 2010</i>	43
3.2.1.2 <i>Vystoupení na tiskové konferenci ČSSD, listopad 2011</i>	44
3.2.2 <i>Dialogické projevy</i>	45
3.2.2.1 <i>Duel s Václavem Klausem, Česká televize, pořad Debata, červen 1995</i>	45
3.2.2.2 <i>Talkshow s Janem Krausem, pořad Uvolněte se, prosím, Česká televize, listopad 2005</i>	47
3.2.2.3 <i>Rozhovor s Michaelou Jílkovou, iDNES.cz, pořad Z očí do očí, březen 2006</i>	49
3.2.2.4 <i>Duel s Pavlem Bémem, Česká televize, pořad Otázky Václava Moravce, duben 2006</i>	51
3.2.2.5 <i>Duel s Petrem Tluchořem, Česká televize, pořad Události, komentáře, únor 2008</i>	52
3.2.2.6 <i>Rozhovor s Martinem Veselovským, DVTV, červenec 2015</i>	54
ZÁVĚR.....	56
SUMMARY	58
POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE.....	59
TEZE DIPLOMOVÉ PRÁCE	70
SEZNAM PŘÍLOH	76
PŘÍLOHY.....	77

Úvod

David Rath se bezesporu řadí mezi nejvýraznější tuzemské politické postavy polistopadové éry. Kromě několika významných funkcí – ministr zdravotnictví, poslanec či hejtman Středočeského kraje – které zastával, se vryl do celospolečenského povědomí i korupční aférou. Vystudovaný lékař, který si v současnosti¹ v teplické věznici za zmíněnou kauzu odpykává osmiletý trest², na sebe napříč českou veřejností značně upozornil ještě dalším aspektem – a sice svým výrazným mluveným projevem, který z něj díky umnému využívání psychologických technik činil charismatického řečníka schopného podmanit si publikum a téměř neporazitelného protivníka, jenž dokázal v debatě vykolejit prakticky jakéhokoliv soupeře.

Téma diplomové práce si její autor vybral i díky přednáškám Václava Moravce, které absolvoval v průběhu celého studia v rámci několika předmětů. Se studenty se ze své pozice jednoho z nejznámějších, nejzkušenějších a nejrespektovanějších moderátorů na poli tuzemské politické žurnalistiky často podělil rovněž o osobní zkušenosti, které získal při vedení rozhovorů s českými politiky. Nejednou pak zmiňoval právě Davida Ratha, coby jednoho z nejtěžších řečnických oponentů, s nimiž se v rámci své novinářské kariéry setkal. To ostatně popsal například také v talkshow *Nikdo není dokonalý* na televizi Prima. Tehdy v květnu 2011 Moravec uvedl, že v diskuzích, které vedl v první dekádě 21. století v rámci pořadu *Otázky Václava Moravce* na České televizi, byl přímým svědkem toho, jak Rath získal patrnou převahu nad svými oponenty prostřednictvím pestré palety jednotlivých řečnických technik. Hlavním cílem práce tak bude prokázat a detailně popsat všechny prostředky a techniky, která z Ratha činili onoho excentrického, štěpícího, provokativního a polarizačního orátora.

Diplomová práce bude rozložena do tří hlavních částí. První bude zkoumat specifika mluveného projevu, včetně historie rétoriky a ukotvení řečnictví v teorii mezilidské komunikace. Tento segment bude obsahovat i rozpracované jednotlivé aspekty řečnického projevu, a sice paralingvistické, neverbální, verbální a psychologické složky.

V druhém úseku se práce zaměří na Rathovu profesně-politickou kariéru v několika hlavních etapách. Tato část poslouží jako kontext pro následnou analýzu. Autor se ovšem v rámci tohoto segmentu zaměří také na detailní popis Rathova charakteru.

---

¹ Platí k 4. 7. 2020.

² *Davidu Rathovi i manželům Kottovým soud prodloužil trest na osm let vězení*. iDNES.cz [online]. 2020-1-31 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/david-rath-krajsky-soud-rozsudek-korupni-kauza.A200131_084145_domaci_aug

Ve třetím hlavním oddílu, samotné analýze Rathova řečnického profilu, autor na osmi jednotlivých a pečlivě vybraných projevech detailně popíše znaky specifické pro jeho mluvený projev. Dané Rathovy v médiích zaznamenané výstupy se budou lišit obdobím, ve kterém byly pořízeny, a především pak rozdílným typem a zaměřením – projev v Poslanecké sněmovně, rozhovor, duel s oponentem, vystoupení na tiskové konferenci či účast v talkshow. Pro praktickou část jsem autor oslovil odborníky na mluvený projev, lingvistiku či politologii, a jejich komentáři doplnit vlastní podstatně delší a komplexnější analýzu. Z deseti oslovených přijali pouze čtyři – část odmítnutí pramenilo z pracovního vytížení způsobeného světovou pandemií infekčního onemocnění Covid-19, která výrazně, a především zcela nečekaně zasáhla veškeré světové dění. Jeden ze zasláných expertních komentářů byl navíc příliš krátký a nedostatečně odborný, proto se jej autor nakonec rozhodl v práci vůbec nevyužít.

Autor byl na začátku nucen změnit výzkumnou metodu – diskurzivní analýza je vhodná pro bádání vyšší roviny, než je rovina jednotlivých textů. Proto bylo slovo diskurzivní odstraněno z názvu a plné znění práce je tak „pouze“ – *Analýza řečnického projevu Davida Ratha prezentovaného českými audiovizuálními médii*. Autor každopádně zůstal u kvalitativní analýzy a za konkrétní metodu si vybral případovou studii.

Při získávání materiálů pro praktickou část autor využíval databáze Newton a Anopress. Především pak starší projevy v Anopressu chyběly, a proto nemohly být uvedeny v přílohách práce. Problém byl i s nalezením audiovizuálních materiálů z devadesátých let. Autor sice navštívil badatelnu ČT, všechny materiály tam ale nenašel. U některých online zdrojů (například iDNES.cz, Lidovky.cz) byla jako autor uvedena pouze Česká tisková kancelář.

1. Teoretická část

1.1 Vymezení mluveného projevu v teorii mezilidské komunikace

Řada vědců se v rámci 20. století zabývala periodizací lidské komunikace. Kanadský mediální teoretik Marshall McLuhan ve svém díle z roku 1962 s názvem *The Gutenberg Galaxy* popsal evoluci mezilidské komunikace – tu rozložil do čtyř epoch. Jako první éru určil období orální kmenové kultury, kdy hlavní přenos informací probíhal akustickou formou. Dobu psané kultury McLuhan zcela logicky a přirozeně zařadil až coby druhé období.³

Stejně tak v roce 1996 Sandra Ballová-Rokeachová společně s Melvinem DeFleurem v rámci jejich vlastního náhledu na komunikační periodizaci umístili epochu mluvení a jazyka⁴ až na druhé místo. Jako první fázi totiž určili epochu znamení a signálů⁵ – to bychom současnou terminologií mohli označit za neverbální komunikaci, která je neodmyslitelnou složkou mluveného projevu.

Výše popsané periodizace dokládají, že v přenosu informací v mezilidské komunikaci hrála řeč neboli mluvená složka zcela zásadní roli od úplného počátku – řeč vnímáme coby individuální způsob realizace jazyka, potažmo celého jazykového systému.⁶

Ve 40. a 50. letech 20. století se teorii komunikace začali věnovat matematici. Vzešlo z toho několik komunikačních modelů. Američtí vědci Claude Shannon a Warren Weaver představili přenosový model o pěti prvcích – 1) informační zdroj/sdělení, 2) vysílač/signál, 3) zdroj šumu⁷, 4) přijímač/signál, 5) cíl/sdělení. Model amerických vědců ovšem nepočítal například se zpětnou vazbou a byl posléze překonán.⁸ Jejich krajan a tehdejší kantor na slavné Yale University, Harold Lasswell, v roce 1948 definoval rovněž pětibodový model masové komunikace následovně – 1) někdo, 2) říká něco, 3) někomu, 4) nějakým kanálem a 5) s nějakým účinkem. Tento slavný model ještě na následnou formulaci o deseti prvcích rozšířil a zpřesnil další americký učenec George Gerbner. Konstitutivní model (též nazývaný trojúhelníkový ABX model) popsal psycholog z USA Theodor Newcombe – prvky A a B

---

³ JIRÁK, Jan; KÖPPLOVÁ, Barbara. *Masová média*. Vyd. 2. přepracované. Praha: Portál, 2009, s. 45. ISBN 978-80-7367-466-3.

⁴ Její začátek zasadili do doby před 90 až 40 tisíci lety. – Tamtéž, s. 43.

⁵ Tamtéž, s. 43.

⁶ ČECHOVÁ, Marie. *Řeč o řeči*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2012, s. 9. ISBN 978-80-200-2069-7.

⁷ Šum je něco, co se prolíná a v krajním případě zcela zabraňuje přenosu sdělení. Existuje několik typů šumů – fyzický, fyziologický, psychologický, sémantický. – DE VITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. Vyd. 6. Praha: Grada, 2008, s. 41-42. ISBN 978-80-247-2018-0.

⁸ AUER, Petr. *Jazyková interakce*. Vyd. 1. Praha: NLN, 2014, s. 16. ISBN 978-80-7422-268-9.

v tomto konceptu zastávají mezi sebou komunikující jednotlivci, prvek X pak představuje předmět dané komunikace.⁹

Stěžejní pro ucelené typologické rozvrstvení komunikace byla takzvaná komunikační pyramida od britského mediálního teoretika Denise McQuaila. Ten prostřednictvím své teorie popsal šest základních typů výměny informací, kterými jsou – 1) *intrapersonální* neboli komunikace se sebou samým, 2) *interpersonální* tedy komunikace mezi více než dvěma lidmi, 3) *skupinová* spočívající v výměně informací v hierarchizované skupině, 4) *meziskupinová* tedy komunikace mezi jednotlivými skupinami, 5) *organizační* reprezentující procesy výměny informací v rámci ustanovených organizací a 6) *celospolečenská* obsahující všechny komunikační procesy.¹⁰ Mluvený projev tvoří samozřejmě neodmyslitelnou složku procesu výměny informací ve výše zmíněných komunikačních typech. Mezilidská komunikace je pak definována také řadou funkcí. Mezi ty primární se řadí funkce informační, kontaktní, přesvědčovací, manipulační, (sebe)propagační, zábavní, rituální či estetická.¹¹

1.2 Mluvený projev a rétorika coby nadčasové fenomény napříč staletími

Primární definice rétoriku (nebo rovněž orátorství či řečnictví) charakterizuje jako vědu či nauku o mluveném projevu.¹² Pojem lze zároveň užít jako samotný popis mluveného projevu daného řečníka. Spokojit se ovšem s těmito dvěma významy by bylo pro rétoriku až nevhodně strohé. Tento bezesporu multidimenzionální, a především nadčasový fenomén totiž v sobě už od svého počátku zahrnoval řadu různých odvětví – od samotné výchovy budoucího vzdělance, logiku argumentace, psychologii přesvědčování, umění sestavit text (a i jiným textům porozumět a následně je umět interpretovat) a spoustu dalších aspektů.¹³ Pro komplexní pochopení významu rétoriky je ovšem potřeba zapátrat v historii, jak byla chápána a jak se k ní měnily přístupy v předchozích staletích.

Drtivá většina pramenů zpracovávajících dvě a půl tisíciletí, které už si rétorika dokázala „podmanit“, označuje jako úplný prvopočátek cíleného řečnictví antický svět. Konkrétně pak starověké Řecko a Řím – z řečtiny pochází pojem rétorika, slovo *rhésis* znamenalo řeč, slovo *rhétor* pak představovalo mistra slova, ale rovněž učitele řečnictví.¹⁴ V tomto období (první

---

⁹ JIRÁK, Jan; KÖPPOVÁ, Barbara. *Masová média*. Vyd. 2. přepracované. Praha: Portál, 2009, s. 24-25. ISBN 978-80-7367-466-3.

¹⁰ Tamtéž, s. 34.

¹¹ ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Vyd. 1. Praha: Dokořán, 2015, s. 20. ISBN 978-80-7363-712-5.

¹² BUCHTOVÁ, Božena. *Rétorika*. 1. vydání. Praha: Grada, 2006, s. 16. ISBN 80-247-0868-X.

¹³ KRAUS, Jiří. *Rétorika v evropské kultuře i ve světě*. Vyd. 2. přepracované. Praha: Karolinum, 2011, s. 10. ISBN 978-80-246-2001-5.

¹⁴ BUCHTOVÁ, Božena. *Rétorika*. 1. vydání. Praha: Grada, 2006, s. 16. ISBN 80-247-0868-X.

zdokumentovaná zmínka o rétorice pochází z 5. století př. n.l.) byly zformulovány principy pro kvalitní řečnictví, které jsou platné a neméně účinné do dnešních dnů.¹⁵

Antická společnost vnímala rétoriku, která byla ovšem už tehdy spjatá i s psaností, především jako umění.¹⁶ Autoři nejstarších děl pojednávajících o řečnictví překvapivě přesně už před dvěma a půl tisíci lety předjímalí pojetí do té doby neznámých oborů – jejich pojetí a koncepce se začaly formovat mnohem později.¹⁷ Mezi tyto tvůrce a první slavné orátory se řadil sicilský Řek Georgias z Leontin, který navíc založil první školu rétoriky – důraz zde byl kladen na to, aby se řečníci působivostí svých výstupů vyrovnali básníkům.¹⁸

Starořeční filozofové zvaní sofisté na úkor obsahu upřednostňovali řečnickou obratnost.¹⁹ Jejich pojetí rétoriky označil slavný Sokratův žák Platón za „základnou zbraň sofistického přemlouvání.“²⁰ Ten ale zároveň rétorice přisuzoval významnou roli ve formování společnosti a jako první ji vnímal coby celistvý systém vědění. Také kladl velkou zodpovědnost každému řečníkovi za jeho činy a slova. Svou kompletní představu o řečnictví a nároky na umění mluveného projevu sepsal ve svém patrně nejslavnějším díle, v dialogu *Faidros*.²¹

Obrovský přínos pro rétorství měl bezesporu především filozof Aristoteles. Proslul spisem *Rétorika*, což představovalo první ucelené pojednání o řečnickém umění.²² Starořecký učenec blíže prozkoumal osobnost řečníka, jejíž stěžejní atributy zpracoval v takzvaném Aristotelově trojúhelníku – každý ze tří vrcholů pomyslného tělesa představoval jeden ze tří pilířů mluveného projevu. První z nich byl *Ethos*, tedy mravní zásadovost orátora spolu s jeho věrohodností, pravdivými idejemi a zodpovědností. Druhý vrchol *Pathos* obecně představoval řečnickovy emoce – konkrétněji i vliv jeho projevu na publikum a také vlastní motivaci spolu s vnitřním přesvědčením rétora. Poslední vrchol *Logos* zastával prezentovanou zprávu, která měla být natolik ucelená a jasná, aby se v ní byl posluchač schopen jednoduše zorientovat.²³

---

¹⁵ KOHOUT, Jaroslav. *Rétorika – umění mluvit a jednat s lidmi*. Vyd. 4. doplněné. Praha: Management Press, 2005, s. 17. ISBN 80-7261-072-4.

¹⁶ KRAUS, Jiří. *Rétorika v evropské kultuře i ve světě*. Vyd. 2. přepracované. Praha: Karolinum, 2011, s. 15. ISBN 978-80-246-2001-5.

¹⁷ Tamtéž, s. 20.

¹⁸ Georgias z Leontin žil mezi lety 483–380 př.n.l. – BUCHTOVÁ, Božena. *Rétorika*. 1. vydání. Praha: Grada, 2006, s. 16. ISBN 80-247-0868-X.

¹⁹ Tamtéž, s. 16.

²⁰ Platon žil mezi lety 427–347 př. n. l. – KRAUS, Jiří. *Rétorika v evropské kultuře i ve světě*. Vyd. 2. přepracované. Praha: Karolinum, 2011, s. 16. ISBN 978-80-246-2001-5.

²¹ Tamtéž, s. 16.

²² Aristoteles žil mezi lety 384–322 př. n. l. – BUCHTOVÁ, Božena. *Rétorika*. 1. vydání. Praha: Grada, 2006, s. 17. ISBN 80-247-0868-X.

²³ KOHOUT, Jaroslav. *Rétorika – umění mluvit a jednat s lidmi*. Vyd. 4. doplněné. Praha: Management Press, 2005, s. 25. ISBN 80-7261-072-4.

Starořecký učenec zároveň rozlišoval tři základní druhy promluv, a sice řeči soudní, řeči poradní neboli politické a řeči slavnostní neboli oslavné.²⁴

Dědictví antické rétoriky se ovšem neskládalo pouze z příspěvků slovučných teoretiků. Za jednoho z vynikajících řečníků byl všeobecně považován Demosthenes, pozdější autor filipik neboli bojovných proslavů proti makedonskému králi Filipu II. Demosthenes je v současnosti často zmiňován především díky cestě, kterou musel absolvovat, aby oplýval respektovaným mluveným projevem. Narodil se s řadou indispozic, jež ho nepředurčovaly stát se legendárním rétozem. Měl ale silnou motivaci disponovat přesvědčivým projevem, poněvadž potřeboval vysoudit otcův majetek – ten mu odcizili poručníci.²⁵ Nedostatečnou artikulaci vylepšoval mluvením s oblázky v ústech. Nevýrazný hlas a respirační problémy kompenzoval běháním podél pobřeží a překřikováním hluku moře. Tik v rameni pak odstranil současnou optikou poněkud razantně – na větev stromu pověsil meč, jehož hrot ho po několika trhnutích v rameni nežádoucím tiku zcela odnaučil.²⁶ Demosthenes přerod v umného orátora perfektně podtrhl svým často zmiňovaným citátem: „*Poeta nascitur, orator fit – básníkem se člověk rodí, řečníkem se stává.*”²⁷

O několik zeměpisných délek západněji a o pár století později do historie rétoriky výrazně promluvil Marcus Tullius Cicero, autor významného díla *O řečníkovi*. V první řadě coby rétor vynikal precizní a důmyslnou argumentací, která se dochovala v záznamech jeho politických a soudních řečí.²⁸ Popsal ideál dokonalého řečníka (*perfectus orator*) oplývajícího dovedným propojením rétoriky a filozofie. Zároveň zastával přesvědčení, že lidské výřečnosti (*eloquentia*) se dalo dosáhnout systematickou výchovou a pravidelným pěstěním.²⁹

Cicero se dále snažil zasadit například o kultivovanost i v běžných hovorech, ne pouze během velkolepých projevů na honosném římském Fóru Romanum. Rétoriku označil za nejdůležitější prvek politické praxe a oslavoval ji coby vrcholnou formu lidských schopností: „*Zdá se mi věru, že není nic skvostnějšího než silou slova ovládnout shromáždění, upoutat mysl lidí, vlastní vůli vybičovat jejich vůli nebo ji naopak přibrzdit. Toto umění dosahovalo*

---

²⁴ ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Vyd. 1. Praha: Dokořán, 2015, s. 86-87. ISBN 978-80-7363-712-5.

²⁵ Demosthenes žil mezi lety 384–322 př. n. l. Podle dostupných zdrojů tak žil v totožných letech jako jeho krajan Aristoteles. Učitelem Demosthena byl další významní filozof Isokrates. – BUCHTOVÁ, Božena. *Rétorika*. 1. vydání. Praha: Grada, 2006, s. 16. ISBN 80-247-0868-X.

²⁶ KOHOUT, Jaroslav. *Rétorika – umění mluvit a jednat s lidmi*. Vyd. 4. doplněné. Praha: Management Press, 2005, s. 22. ISBN 80-7261-072-4.

²⁷ BUCHTOVÁ, Božena. *Rétorika*. 1. vydání. Praha: Grada, 2006, s. 126. ISBN 80-247-0868-X.

²⁸ Marcus Tullius Cicero žil mezi lety 106–43 př. n. l. – BUCHTOVÁ, Božena. *Rétorika*. 1. vydání. Praha: Grada, 2006, s. 18-19. ISBN 80-247-0868-X.

²⁹ KRAUS, Jiří. *Rétorika v evropské kultuře i ve světě*. Vyd. 2. přepracované. Praha: Karolinum, 2011, s. 19. ISBN 978-80-246-2001-5.

*vrcholného rozkvětu u svobodných národů, v mírumilovných, uspořádaných státech, a jen tam vždycky ovládalo veřejný život. Každé potlačení svobody slova vedlo buď k zániku rétoriky, nebo k její přeměně v soubor návodů k málo obsažné, povrchní řečové manýře.*³⁰

Z této doby zároveň pochází i nesmírně význačné dílo *Rhetorica ad Herennium* pojednávající o základech mluveného projevu. Neznámý autor v ní formuloval pětibodový kánon určený pro přípravu kvalitního mluveného projevu. Dotyčný učenec pojmenoval následující složky – 1) vyhledávání tématu a látky (*inventio*), 2) následné uspořádání a organizace daného materiálu (*dispositio*), 3) způsob a styl pronášené řeči (*elocutio*), 4) zapamatování si připraveného projevu (*memoria*) a 5) přednes (*pronunciatio*).³¹ Tyto zásady jsou i dvě a půl tisíciletí po jejich sepsání nadále aktuální.

Do římské řečnické školy (do níž lze také zařadit například Marca Antonia či Julia Caesara) patřil též Marcus Fabius Quintilianus – o něm některé prameny hovoří rovněž jako o Kvintiliánovi. Tento učenec a první státní římský učitel řečnictví proslul především svým dvanáctisvazkovým dílem *Základy rétoriky*, v němž shrnul vědění o řečnění nashromážděné za posledních pět století.³² Kvintilián označil jako hlavní účel rétoriky následující: „*mluvit tak, abychom přesvědčili.*“ A právě umění přesvědčování (*persuasio*) bylo společně s již zmíněnou výmluvností (*eloquentio*) dominantním pojetím starověkého řečnictví.³³

Ve středověkém konceptu učenosti měla rétorika pevné místo v rámci základního vzdělání, takzvaného *trivia*. Dalšími dvěma složkami byly správné vyjadřování (*gramatika*) a také umění myslet (*dialektika* či *logika*).³⁴ *Trivium* tvořilo základ sedmi svobodných umění (*septem artes liberales*) na středověkých univerzitách. Jezuitským programem *Ratio studiorum*, (jeho základní složky kromě rétoriky tvořily *gramatika s poetikou*) prošlo mezi 17. a 18. stoletím na čtvrt milionů žáků.³⁵ Anticko-středověká řečnická tradice byla podle jazykovědce Jiřího Krause postavena na čtyřech primárních hodnotách – na řecké lásce k moudrosti, na římském smyslu pro spravedlnost reprezentovaném římským právem, na judaisticko-

---

³⁰ KRAUS, Jiří. *Rétorika v evropské kultuře i ve světě*. Vyd. 2. přepracované. Praha: Karolinum, 2011, s. 17-19. ISBN 978-80-246-2001-5.

³¹ Za autora je nejčastěji považován Cicero, ale nebylo nikdy prokázáno, že dílo *Rhetorica ad Herennium* sepsal skutečně on. – KRAUS, Jiří. *Rétorika v evropské kultuře i ve světě*. Vyd. 2. přepracované. Praha: Karolinum, 2011, s. 55. ISBN 978-80-246-2001-5.

³² Marcus Fabius Quintilianus žil mezi lety 35–96 n. l. – ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Vyd. 1. Praha: Dokořán, 2015, s. 114. ISBN 978-80-7363-712-5.

³³ KRAUS, Jiří. *Rétorika v evropské kultuře i ve světě*. Vyd. 2. přepracované. Praha: Karolinum, 2011, s. 15. ISBN 978-80-246-2001-5.

³⁴ KRAUS, Jiří. *Rétorika a řečová kultura*. Vyd. 2. doplněné. Praha: Karolinum, 2010, s. 7. ISBN 978-80-246-1829-6.

³⁵ MAŘÍKOVÁ, Marie. *Rétorika – manuál komunikačních dovedností*. Vyd. 1. Praha: Professional Publishing, 2000, s. 13-15. ISBN 80-86419-03-7.

křesťanském konceptu náboženské víry a na renesanční vnímání síly a tvůrčích schopnostech člověka.³⁶

Přesto se rétorika netěšila celospolečenskému uznání ve všech obdobích historie. Technologický pokrok reprezentovaný vynálezem knihtisku vedl k rapidnímu nárůstu gramotnosti a potažmo potlačování role lidské paměti. To byla předzvěst řečnického „období temna.“ Krizi zažila rétorika v období racionalismu a osvícenství. Přední osvícenští učenci ji kritizovali – Angličan John Locke řečnictví vnímal jako „*mohutný nástroj podvodu a klamu*,“ německý filozof Immanuel Kant zase poukazoval na možnou manipulativnost mluveného projevu.

Francouzský polyhistor René Descartes pak o rétorice uvedl: „*Velice jsem si vážil výmluvnosti a byl jsem přímo zamilován do poezie, avšak měl jsem za to, že ta i ona jsou spíše dary ducha než ovoce studia. Ti, kteří mají nejsilnější úsudek a kteří nejlépe dovedou spořádat své myšlenky, aby je učinili jasnými a srozumitelnými, vždy nejlépe mohou přesvědčit o tom, co navrhnou, i kdyby mluvili jazykem nevzdělanců a nikdy se neučili rétorice.*“ Ústup až téměř úplný zánik prožívalo řečnictví rovněž během romantismu.³⁷

I přesto se v těchto obdobích stále našli učenci, kteří rétoriku přenesli přes těžká období. To platilo kupříkladu v polovině 17. století pro Jana Amose Komenského, jenž ve svém díle *Zpráva a naučení o kazatelství* odkazoval na Cicerona a Kvintiliána. Mistrovství řeči rozdělil do čtyř základních složek – 1) *hojnost* neboli bohatství slov, 2) *světlost* odkazující na srozumitelnost, 3) *líbeznost* coby přívětivý styl a obsah promluvy a 4) *mocnost* tedy sílu slov.³⁸ O dvě století později sepsal obrozenec a jazykovědec Josef Jungmann dílo *Slovesnost* neboli českou systematickou učebnici výmluvnosti.³⁹ Po první světové válce byl založen Pražský lingvistický kroužek – jednalo se o ne příliš známý, ale o to významnější spolek, jenž formoval nejen tuzemskou lingvistiku.⁴⁰

Nové technologie z první poloviny 20. století v čele s rozhlasem a televizí znamenaly opětovné propojení veřejné komunikace s úlohou řečnictví a mluveného projevu. Postupný

---

³⁶ KRAUS, Jiří. *Rétorika v evropské kultuře i ve světě*. Vyd. 2. přepracované. Praha: Karolinum, 2011, s. 21. ISBN 978-80-246-2001-5.

³⁷ KRAUS, Jiří. *Rétorika v evropské kultuře i ve světě*. Vyd. 2. přepracované. Praha: Karolinum, 2011, s. 11-16. ISBN 978-80-246-2001-5.

³⁸ BUCHTOVÁ, Božena. *Rétorika*. 1. vydání. Praha: Grada, 2006, s. 22. ISBN 80-247-0868-X.

³⁹ MAŘÍKOVÁ, Marie. *Rétorika – manuál komunikačních dovedností*. Vyd. 1. Praha: Professional Publishing, 2000, s. 17. ISBN 80-86419-03-7.

⁴⁰ *Teze Pražského lingvistického kroužku. Pražský lingvistický kroužek, 1929*. Dostupné v oskenované podobě: <http://cercledeprague.org/pdf/theses.pdf>

vznik takzvaného nadnárodního auditoria v době konvergujících médií tento trend ještě více podtrhoval a rétorice postupně navracel její vliv.⁴¹

1.3 Charakteristika mluveného projevu a jeho jednotlivé aspekty

Milan Klapetek, autor knihy *Komunikace, argumentace, rétorika* dělí mluvené projevy dle několika kategorií – a to a) podle způsobu delegace, b) předpokládané ochoty k souhlasu, c) počtu oslovených, d) míry odbornosti, e) délky rétorického výkonu, f) oboru, g) stylu či žánru, h) existence nebo neexistence společného zájmu či i) záměru řečnického výkonu. Poslední kategorii rozpracoval už ve starověkém Římě zmíněný Cicero. Ten popsal tři základní řečnické záměry, a sice 1) pobavit, 2) poučit a 3) nasměrovat vůli a pohnout jí.⁴² Důležitá je i žánrová klasifikace od slovenského jazykovědce Jozefa Mistríka, jenž proslovy dělil na agitační, naučné, příležitostné a náboženské.⁴³

Stěžejní je i dělení dle počtu účastníků, kteří se na dané komunikaci podílí a vytváří ji. Pro účely této diplomové práce postačí jednoduché dělení na monologické a dialogické projevy, jež tvoří těžiště většiny komunikátů v rámci interpersonální komunikace. Do monologické kategorie patří referát, přednáška (i rozhlasová), televizní vystoupení či sdělení na tiskové konferenci. Zároveň je možné v tomto monologickém rozdělení znovu připomenout tři základní druhy promluv, které definoval samotný Aristoteles – řeči soudní, řeči poradní neboli politické a řeči slavnostní. Slavnostní proslovy lze ještě podrobněji rozdělit na projev oslavný, smuteční, a přípitek a dále ještě na proslovy při příležitosti jubilea, proslovy při oficiálních konvenčních aktech nebo při příležitosti společenských setkání.⁴⁴ Dialogickou kategorii pak především podle tématu a účelu dělíme na informativní rozhovor, politický duel, diskuzi, debatu, besedu, polemiku, disputaci, dialog pro zábavu neboli takzvaný zábavný dialog, talk show, ale i na běžný hovor.⁴⁵

---

⁴¹ KRAUS, Jiří. *Rétorika v evropské kultuře i ve světě*. Vyd. 2. přepracované. Praha: Karolinum, 2011, s. 13-14. ISBN 978-80-246-2001-5.

⁴² KLAPETEK, Milan. *Komunikace, argumentace, rétorika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, s. 69-81. ISBN 978-80-247-2652-6.

⁴³ ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Vyd. 1. Praha: Dokořán, 2015, s. 184. ISBN 978-80-7363-712-5.

⁴⁴ BUCHTOVÁ, Božena. *Rétorika*. 1. vydání. Praha: Grada, 2006, s. 86-87. ISBN 80-247-0868-X. ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Vyd. 1. Praha: Dokořán, 2015, s. 187-192. ISBN 978-80-7363-712-5.

⁴⁵ Debata je oproti diskuzi věcnější, beseda zase představuje neformálnější až přátelštější formu. Diskuze se skládá z jednotlivých diskuzních příspěvků, které lze považovat za monologického charakteru. Zábavní rozhovor se může vyskytnout i jinde než pouze v talkshow. – POSTMAN, Neil. *Ubavit se k smrti*. Vyd. 2. Praha: Mladá fronta, 2010, s. 105. ISBN 978-80-204-2206-4. ČMEJRKOVÁ, Světlá a kolektiv. *Styl mediálních dialogů*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013, s. 47-71. ISBN 978-80-200-2267-7.

Dalším velice důležitým hlediskem je i míra připravenosti daného projevu či komunikační situace. Rozlišují se podle tohoto dělení tři typy projevů – připravený, polopřipravený a nepřipravený neboli improvizovaný.⁴⁶ Připravenost včetně organizovanosti jsou typickými znaky pro psaný text. Mluvený text se naopak vyznačuje nepřipraveností až spontánností, též menší uspořádaností, dynamičností a mimojazykovými prostředky⁴⁷ – v mediální či politické sféře je improvizovaný projev k vidění výjimečně.⁴⁸ Pro účastníky mediální komunikace je navíc charakteristická tendence přesvědčovat a ovlivňovat ostatní aktéry.⁴⁹

Každý mluvený projev ovšem obsahuje tři fundamentální aspekty, a sice paralingvistickou, neverbální a verbální složku. Obratní řečníci jsou zároveň schopni svoje projevy „obohatit“ o další složku, a sice o psychologické prvky spolu s přesvědčovacími až manipulativními technikami. Všechny tyto zmíněné aspekty budou zevrubněji popsány v následujících čtyřech podkapitolách.

1.3.1 Paralingvistické složky mluveného projevu

Jak už název napovídá, paralingvistika se při zkoumání mluveného projevu zaměřuje na jiné složky než lingvistika – především pak na ty aspekty spjaté s lidským hlasem a jeho modulacemi. Paralingvistiku lze rovněž vnímat jako přechod od neverbální složky projevu k té verbální.⁵⁰ Mezi paralingvistické aspekty patří v první řadě přesná výslovnost neboli pečlivá artikulace, k níž už kdysi nabádal zmíněný římský řečník Quintilianus.⁵¹ Každý rétor by proto před svým projevem či vystoupením měl dbát na řádné rozmluvení a celkovou aktivaci mluvního aparátu – bez toho není prakticky možné dosáhnout adekvátně precizní výslovnosti.⁵² Existuje i celá nauka o spisovné výslovnosti, která se nazývá ortoepie.⁵³ V této podkategorii

---

⁴⁶ ČMEJRKOVÁ, Světlá a kolektiv. *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2011, s. 35. ISBN 978-80-200-1970-7.

ŠPAČKOVÁ, Alena. *Moderní rétorika na univerzitě*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2017, s. 155. ISBN 978-80-246-3708-2.

⁴⁷ ČMEJRKOVÁ, Světlá a kolektiv. *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2011, s. 35. ISBN 978-80-200-1970-7.

⁴⁸ Kromě zábavních pořadů či talkshow, kde může být improvizovaný projev často vyžadovanou a cílenou formou.

⁴⁹ ČMEJRKOVÁ, Světlá a kolektiv. *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2011, s. 73. ISBN 978-80-200-1970-7.

⁵⁰ KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Jak si navzájem lépe porozumíme*. Vyd. 1. Praha: Svoboda, 1988, s. 135. ISBN 80-86009-15-7.

⁵¹ BUCHTOVÁ, Božena. *Rétorika*. 1. vydání. Praha: Grada, 2006, s. 32. ISBN 80-247-0868-X.

⁵² ŠPAČKOVÁ, Alena. *Moderní rétorika na univerzitě*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2017, s. 161. ISBN 978-80-246-3708-2.

⁵³ ŠPAČKOVÁ, Alena. *Trénink techniky řeči*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2015, 25 s. ISBN 978-80-247-5578-6.

paralingvistické složky lze zmínit pro laiky velice obtížně rozpoznatelné typy dýchání – brániční (břišní), hrudní (žeberní) či smíšené. Pakliže se řečník naučí vědomě užívat brániční typ dýchání, je schopen dosáhnout celkově kvalitnějšího projevu.⁵⁴

Další význačnou podkategorii paralingvistické složky tvoří modulace hlasu – ti nejvýraznější řečníci je většinou perfektně ovládají a jsou jimi schopni také velice líbivě obohatit a ozvláštnit vlastní projev. Tento typ práce s hlasem je vyučován na hereckých školách. Modulace řečového projevu se skládá z několika jednotlivých podsložek. První z nich je frázování neboli členění vět na části, jež k sobě významově patří.⁵⁵ Dále se jedná o slovní a větný přízvuk, kdy řečník potřebuje vyzdvihnout konkrétní pojem či důležitou pasáž věty.⁵⁶ Pod hlasovou modulaci ještě spadá práce s intonací neboli melodie hlasu, dále s jeho tónem, a též s dynamikou (hlasitostí), tempem či plynulostí řeči.⁵⁷ Nesmírně důležitou roli zastává také práce s pauzami, již lze rozdělit na tři druhy – fyziologickou, gramatickou a řečnickou.⁵⁸

Paralingvistická složka je nicméně velice pestrá, poněvadž pod ní je možné zařadit i různé takzvané komunikační bariéry.⁵⁹ Pakliže jsou tyto komunikaci ztěžující překážky příliš výrazné, může nastat situace, kdy si publikum místo hlavního sdělení projevu začne naopak všimnout tohoto lapsu a ten tak upozadí řečnickovo snažení.⁶⁰ Spektrum takových nedostatků zahrnuje koktání, přeříkávání se, ledabylou mluvu (polykání slov), drmolání či řečové vady (například rotacismus). Komunikační bariérou se nicméně může stát i nezvládnutí některé z podsložek modulace hlasu, kupříkladu nedostatečné členění a neužívání pauz. Paletu paralingvistických nedostatků doplňují i nešvary typu slovních vycpávek, parazitních neboli hezitačních zvuků⁶¹, opakování slov a nedokončených vět. V neposlední řadě může negativně zasáhnout i nervozita a s ní spjaté projevy stresového mechanismu.⁶²

---

⁵⁴ BUCHTOVÁ, Božena. *Rétorika*. 1. vydání. Praha: Grada, 2006, s. 25. ISBN 80-247-0868-X.

⁵⁵ MAŘÍKOVÁ, Marie. *Rétorika – manuál komunikačních dovedností*. Vyd. 1. Praha: Professional Publishing, 2000, s. 51. ISBN 80-86419-03-7.

⁵⁶ ŠPAČKOVÁ, Alena. *Trénink techniky řeči*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2015, 224 s. ISBN 978-80-247-5578-6.

⁵⁷ ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Vyd. 1. Praha: Dokořán, 2015, s. 37. ISBN 978-80-7363-712-5.

⁵⁸ Tamtéž, s. 221.

⁵⁹ Tamtéž, s. 65.

⁶⁰ KOHOUT, Jaroslav. *Rétorika – umění mluvit a jednat s lidmi*. Vyd. 4. doplněné. Praha: Management Press, 2005, s. 22. ISBN 80-7261-072-4.

⁶¹ Slovní vycpávky (nebo též parazitická slova nebo slovní plevel) představují výrazy, které nenesou žádné sdělení – *jako, jakoby, teda...* Hezitační zvuky rovněž nemají žádný obsah a též fungují jako výplně pro, aby řeč zněla plynuleji – přepisují se jako *eee, aaa...* Lidé tyto dva fenomény v komunikaci využívají při získání času, když nevím, jak dál pokračovat. – ČMEJRKOVÁ, Světlá a kolektiv. *Styl mediálních dialogů*. 1. vyd. Praha: Academia, 2013, s. 50. ISBN 978-80-200-2267-7.

⁶² ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Vyd. 1. Praha: Dokořán, 2015, s. 224. ISBN 978-80-7363-712-5.

1.3.2 Neverbální složky mluveného projevu

Neverbální aspekty obecně slouží jako zdůraznění verbálního sdělení.⁶³ Rétoři schopni vědomě užívat neverbální složky projevu svému vystupování dodají potřebné kouzlo a tolik ceněné charisma. Takzvaný *body language* se skládá z řady na první pohled mnohdy nepostřehnutelných detailů s o to zásadnějším výsledným efektem. Mezi tyto podkategorie patří celkové držení těla spolu s postojem (*posturika*) a pohyby (*kinezika*).⁶⁴ Dalším typem neverbální složky je *proxemika*, pod níž se skrývá komunikace prostřednictvím vzdálenosti. Americký antropolog Edward T. Hall v 60. letech minulého století popsal čtyři proxemické zóny – 1) intimní (do 45 cm), 2) osobní (45 až 120 cm), 3) společenskou (120 až 370 cm) a 4) veřejnou (nad 370 cm).⁶⁵

Gestika neboli posunky označují výrazy především prostřednictvím rukou (kupříkladu jednotlivé ukazování, zkřížené ruce, otevřené dlaně...) ale též hlavou – pro vyjádření pozdravů, výhrůžek, odmítnutí a další. Speciální podjednotkou gestikulace je držení rukou – pakliže řečníci nejsou schopni ruce držet v přirozené a nerušivé poloze, může tento stav přerůst v komunikační bariéru. Dále lze v rámci neverbálního typu jmenovat *mimiku* neboli vyjadřování obličejem – zde existují nejrůznější kulturní a kontextuální diference.⁶⁶ Výzkumníci zároveň *mimice* přisuzují schopnost vyjádřit alespoň osm emocí: štěstí, překvapení, strach, hněv, smutek, odpor, opovržení a zájem.⁶⁷ Právě *mimika* spolu s *gestikou* tvoří nejranější formu lidské komunikace – tu zmínění teoretici Ballová-Rokeachová a DeFleur označili za epochu znamení a signálů.⁶⁸ Tyto dvě složky (vedle dalších typů neverbální komunikace) jsou zároveň schopny zcela popřít naši verbální složku – když komunikačnímu partnerovi někdo říká, jak je extrémně šťastný a u toho se výrazně mračí, komunikační partner tomu patrně neuvěří.

Neverbální komunikaci ještě dotváří *haptika* neboli sdělování informací dotekem. I zde existuje velice pozoruhodná podjednotka, a sice potřes ruky. Teorie tuto formu komunikace dělí na tři základní poddruhy: dominantní potřes, spojenecký potřes a podřízený potřes.

---

⁶³ DE VITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. Vyd. 6. Praha: Grada, 2008, s. 152. ISBN 978-80-247-2018-0.

⁶⁴ ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Vyd. 1. Praha: Dokořán, 2015, s. 46. ISBN 978-80-7363-712-5.

⁶⁵ DE VITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. Vyd. 6. Praha: Grada, 2008, s. 162. ISBN 978-80-247-2018-0.

⁶⁶ ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Vyd. 1. Praha: Dokořán, 2015, s. 48. ISBN 978-80-7363-712-5.

⁶⁷ DE VITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. Vyd. 6. Praha: Grada, 2008, s. 158. ISBN 978-80-247-2018-0.

⁶⁸ JIRÁK, Jan; KÖPPLOVÁ, Barbara. *Masová média*. Vyd. 2. přepracované. Praha: Portál, 2009, s. 43. ISBN 978-80-7367-466-3.

Především muži využívají stisk ruky pro vyjádření převahy a nadřazenosti.⁶⁹ Další neverbální složkou jsou pohledy a udržování očního kontaktu.

Opomenout se ovšem nesmí ani celková image mluvčího. Ta je tvořena vystupováním, ale rovněž vzhledem či oblékáním. Image je možné diferenciovat na čtyři základní druhy – 1) vlastní obraz, 2) vnímaná image, 3) získaná image a 4) vyžadovaná image.⁷⁰

1.3.3 Verbální složky mluveného projevu

I přes značný význam paralingvistických a neverbálních složek stále představuje hlavní složku mluveného projevu verbální část. Prostřednictvím ní řečník formuluje a vyjadřuje klíčový obsah svého sdělení.⁷¹

K dokazování či přesvědčování v komunikaci je zcela stěžejní argumentace. Jedním z hlavních prostředků pro výstavbu kvalitního argumentu je logika. Řečníci dále jako argument nejčastěji používají očividný důkaz (*ad oculus*), fakta, data, měřitelné údaje, vědecké důkazy, osobní zkušenosti a svědectví o nich, zvyky, pravidla, tradice, průměry a podobenství. Velice důležitý faktor a argumentační nástroj vedle toho představuje autorita.⁷²

Připravená a organizovaná struktura tvoří nesmírně důležitý prvek především pro monologický projev (ale obecně také pro zbytek kategorií verbální části). Existuje deset základních kroků pro přípravu efektivního veřejného projevu – 1) zvolení námětu a cíle, 2) analýza publika, 3) rešerše námětu, 4) formulování hlavního tématu a určení stěžejních bodů, 5) rozpracování hlavních bodů, 6) uspořádání informací k proslovu, 7) stylizace projevu, 8) zformulování originálního úvodu a závěru, 9) nacvičení proslovu a 10) samotné přednesení projevu.⁷³ Komparace s dochovanou starořímskou osnovou od samotného Kvintiliána může být v souvislosti se strukturovaností inspirativním příkladem. Antický rétor svou soudní řeč postavil na následujících pěti bodech – 1) úvod (*prooemium*), 2) vyprávění (*narratio*), 3) dokazování (*probatio*), 4) vyvracení (*refutatio*), 5) závěr (*peroratio*).⁷⁴

Další z ústředních verbálních složek mluveného projevu je bezesporu slovní zásoba – ta se ještě dělí na aktivní a pasivní. Aktivní slovní zásoba představují pouze ta slova, které jsme

---

⁶⁹ Velice často tento typ neverbální komunikace využívá současný prezident Spojených států amerických Donald Trump. – ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Vyd. 1. Praha: Dokořán, 2015, s. 44. ISBN 978-80-7363-712-5.

⁷⁰ ŠPAČKOVÁ, Alena. *Moderní rétorika na univerzitě*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2017, s. 81. ISBN 978-80-246-3708-2.

⁷¹ Z předchozích kapitol ovšem vyplývá, že paralingvistické či neverbální složky mohou rovněž nést obsah.

⁷² Klapetek 90-92

⁷³ DE VITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. Vyd. 6. Praha: Grada, 2008, s. 307. ISBN 978-80-247-2018-0.

⁷⁴ ŠPAČKOVÁ, Alena. *Moderní rétorika na univerzitě*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2017, s. 132. ISBN 978-80-246-3708-2.

schopni použít činně. Uvádí se, že aktivní zásoba průměrného člověka se pohybuje zhruba mezi 5 až 10 tisíci slovy. Pasivní slovní zásoba je oproti aktivní několikanásobně větší, protože zahrnuje všechna nám známá slova.⁷⁵

Umní rétoři jsou schopni svou verbální složku obohatit o řečnické prostředky. Ty lze rozdělit na dva základní druhy – jazykové prostředky navazující kontakt s publikem a jazykové prostředky zvyšující účinnost projevu. První zmíněný druh určený pro osobnější kontakt s posluchači uplatňuje oslovení diváků nebo cílené užívání 1. a 2. osoby množného čísla.⁷⁶ Vedle toho lze jmenovat velice pestré spektrum řečnických prostředků zvyšujících účinnost projevu – ty je možné rozdělit na několik poddruhů, a sice na 1) tropy, 2) figury, 3) dramatické prostředky a 4) ostatní specifické jazykové prostředky.⁷⁷

Čeština definuje následující tropy neboli nepřímé přenesené pojmenování – přirovnání, metaforu, metonymii, synekdochu, ironii, sarkasmus či hyperbolu.⁷⁸ Mezi zástupce figur se řadí tyto prostředky – opakování slov či slovních spojení, změna slovosledu, vypouštění slov či vět, oxymóron, tautologie, pleonasmus, nebo eufemismus.⁷⁹ Dramatické jazykové prostředky představují gradace a zřetězení. Ostatní specifické jazykové prostředky pak zastupuje anekdota, bonmot, citace, přísloví, průpověď, řečnická otázka, okřídlená slova či vtipy.⁸⁰ Všechny

---

⁷⁵ ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Vyd. 1. Praha: Dokořán, 2015, s. 199. ISBN 978-80-7363-712-5.

⁷⁶ Buchtová 106

⁷⁷ ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Vyd. 1. Praha: Dokořán, 2015, s. 208-14. ISBN 978-80-7363-712-5.

⁷⁸ Metafora představuje obrazné vyjádření. Metonymie je přenesení pojmenování nějakého jevu na jiný jev. Synekdocha pak ztělesňuje speciální druh metonymie zaměňující dílčí část za celek. Hyperbola označuje zveličování či nadsázku. Lze jmenovat další tropy jako například epiteton (básnický ozvláštňující přívlastek). – Tamtéž, 208-214

⁷⁹ Oxymóron je spojení dvou významem se odporujících termínů. Tautologie představuje opakování slova ve slovo tvorné obměně – „*těžce, přetěžce*“. Pleonasmus znamená nadbytečné požívání podobných slov. Eufemismus označuje zjemňování. Existují i další používané figury: anafora (opakování stejných slov na začátku následujících vět), anakolut (vyšinutí z vazby), antitezi (spojení dvou protikladných výrazů), apostrofa (přímé oslovení nepřítomného jedince), epifora (opakování stejných slov na konci následujících vět), hendiadys (vyjádření jednoho jazykového spojení pomocí dvou slov – „*chléb a hry*“), chiasmus (paralelismus dvou větných struktur – „*neptejte se, co může vaše země udělat pro vás, ptejte se, co můžete udělat pro svou zemi*“), opoziční konstrukce, polyptoton (opakování stejného slova v gramaticky odlišné formě), zeugma (spřažení vazeb). – Tamtéž, 208-214
KRAUS, Jiří. *Tropy a figury*. CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny [online]. 2017 [cit. 2020-07-29]. Dostupné online: <https://www.czechency.org/slovník/TROPY%20A%20FIGURY>
KARLÍK, Petr. *Anakolut*. CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny [online]. 2017 [cit. 2020-07-29]. Dostupné online: <https://www.czechency.org/slovník/ANAKOLUT>
JELÍNEK, Milan. *Antiteze*. CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny [online] 2017 [cit. 2020-07-29]. Dostupné online: <https://www.czechency.org/slovník/ANTITEZE>
KARLÍK, Petr. *Zeugma*. CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny [online]. 2017 [cit. 2020-07-29]. Dostupné online: <https://www.czechency.org/slovník/ZEUGMA>

⁸⁰ Další ostatní specifické jazykové prostředky představuje kupříkladu aforismus (intelektuální slovní hříčka s komickou pointou) nebo exklamacce (zvolací věta). – ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Vyd. 1. Praha: Dokořán, 2015, s. 208-14. ISBN 978-80-7363-712-5.

zmíněné jazykové prostředky se mohou vyskytovat a působit navzájem v rámci jednoho projevu.

1.3.4 Psychologické a emocionální složky mluveného projevu a jednotlivé techniky řeči

Výslednou podobu projevu neodmyslitelně ovlivňují i faktory psychického rázu. Duševní naladění řečníka, jeho vnitřní náboj, sebevědomí a motivace ztělesňují stěžejní atributy pro sebejistý a srozumitelný proslav.⁸¹ Do této kategorie bezesporu spadá i osobnost rétora, kterou též spoluutváří čtyři známé typy temperamentu – sangvinik, choleric, melancholik či flegmatik.⁸²

Zanedbávat a upozadovat se nicméně nesmí vliv stresu. Přirozené stresové reakce jsou nervozita a tréma.⁸³ Jejich míra je individuální, některé řečníky může tréma z vystoupení vést ale až k limitujícím tělesným reakcím.⁸⁴ V takových situacích se také zvýší četnost paralingvistických jevů – hlas působí sevřeněji, řečník mluví nepřírozeně rychle nebo naopak pomalu, snižuje se kvalita artikulace, mluvčí zadržává, šumluje a drmolí.⁸⁵ Tyto projevy lze zmírnit či jim zcela předcházet prostřednictvím technik psychofyzického uvolnění – mezi ně se počítají již zmíněné brániční dýchání, tělesná relaxační cvičení, jóga anebo meditace.⁸⁶ Americká sociální psycholožka Amy Cuddy v roce 2012 představila takzvaný protistresový „power posing“ koncept – kantorka z Harvard University tehdy popsala, jak je řeč těla schopna pozitivně ovlivnit lidské sebevědomí.⁸⁷

Podstatnou roli při vytváření pestré řeči zastává emocionální prvek. Emotivní nebo průměru se vymykající sdělení si příjemce vždy zapamatuje výrazněji.⁸⁸ Souběžně se ale u projevu musí ctít míra přirozenosti – pakliže rétor vystoupí s afektovanou až teatrální promluvou, může ona extrémní rozmanitost na publikum zapůsobit jako neprostupná již

---

⁸¹ ŠPAČKOVÁ, Alena. *Moderní rétorika na univerzitě*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2017, s. 43. ISBN 978-80-246-3708-2.

⁸² KLAPETEK, Milan. *Komunikace, argumentace, rétorika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, s. 25. ISBN 978-80-247-2652-6.

⁸³ ŠPAČKOVÁ, Alena. *Moderní rétorika: Jak mluvit k druhým lidem, aby nám naslouchali a rozuměli*. Vyd. 3. doplněné. Praha: Grada, 2009, s. 30. ISBN 978-80-247-2965-7.

⁸⁴ Například ve formě křeče. – BUCHTOVÁ, Božena. *Rétorika*. 1. vydání. Praha: Grada, 2006, s. 147. ISBN 80-247-0868-X.

⁸⁵ ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Vyd. 1. Praha: Dokořán, 2015, s. 225. ISBN 978-80-7363-712-5.

⁸⁶ ŠPAČKOVÁ, Alena. *Trénink techniky řeči*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2015, 47-57 s. ISBN 978-80-247-5578-6.

⁸⁷ Termín „power posing“ by se dal volně přeložit jako povzbuzovací či mocné pózy. – CUDDY, Amy. *Your body language shapes who you are*. TED [online]. 2012 [cit. 2020-07-29]. Dostupné online: https://www.ted.com/talks/amy_cuddy_your_body_language_may_shape_who_you_are

⁸⁸ ŠPAČKOVÁ, Alena. *Moderní rétorika na univerzitě*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2017, s. 54. ISBN 978-80-246-3708-2.

několikrát zmiňovaná komunikační bariéra. Do této složky projevu spadají i určité vlastnosti a mentální naladění konkrétního řečníka. Napříč interpersonální komunikací je velice ceněné pohotové reagování stejně jako přiměřená asertivita – ovšem pouze tehdy, když se z dané komunikační situace zcela nevytratí zdvořilostní prvek.⁸⁹

Existuje ale ještě další faktor, který odděluje výrazné řečníky od těch s monotónním projevem, výjimečné rétory od průměrných a rovněž charismatické mluvčí od těch fádních. Touto vlastností je schopnost někoho ovlivnit, jinak též nazývaná jako *persvaze*. Filozof a teolog Milan Klapetek tento termín definuje následovně: „*Za přesvědčování budeme považovat usilování o takovou změnu, ve které na rozdíl od vysvětlování či vzdělávání musíme překonávat určitou vědomou či nevědomou rezistenci stávajícího názoru.*“⁹⁰

Přesvědčovací projevy lze rozdělit dle tří základních cílů – 1) oslabit či naopak posílit hodnoty, názory a smýšlení daného příjemce, 2) změnit hodnoty, názory a smýšlení daného příjemce a 3) motivování ke konkrétní akci.⁹¹ K úspěšnému ovlivnění konkrétního publika existují rovněž tři obecné předpoklady – a) věrohodnost rétora, b) emotivita a c) využití logických argumentů.⁹²

Dalším zásadním pojmem v rámci psychologické složky mluveného projevu je manipulace. Tu lze popsat jako využívání neférového způsobu chování, ať už záměrně či nevědomě. Od *persvaze* se liší tím, že dané osobě její zmanipulované přesvědčení posléze uškodí⁹³ – ochota a tendence manipulovat s ostatními lidmi závisí na osobním morálním nastavení každého řečníka.

Mezi nejznámější manipulativní techniky patří mlžení, tvrzení místo argumentace, odbíhání od tématu, prosazování se, blokáda, sabotáž rozhovoru, porušení míry, kladení sugestivních řečnických otázek, záměrné užívání klamných argumentů, využívání dezinformací a cílené zkreslování a zjednodušování faktů (demagogie).⁹⁴

---

⁸⁹ Klapetek, Milan. *Komunikace, argumentace, rétorika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, s. 115. ISBN 978-80-247-2652-6.

⁹⁰ Tamtéž, s. 87.

⁹¹ De Vito, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. Vyd. 6. Praha: Grada, 2008, s. 420. ISBN 978-80-247-2018-0.

⁹² Klapetek, Milan. *Komunikace, argumentace, rétorika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, s. 89-90. ISBN 978-80-247-2652-6.

⁹³ Edmüller, Andreas; Wilhelm, Thomas. *27 manipulativních technik: Jak účinně manipulovat a ještě účinněji se bránit*. Praha: Grada, 2010, s. 15. ISBN 978-80-247-3300-5.

⁹⁴ Blokáda představuje kupříkladu setrvávání na daném stanovisku, neodpovídání na otázky, rozměňování, schovávání se za předstírané zájmy, odmítání vysvětlení, zveličování či záměrné nepochopení. – Žantovská, Irena. *Rétorika a komunikace*. Vyd. 1. Praha: Dokořán, 2015, s. 80. ISBN 978-80-7363-712-5. Edmüller, Andreas; Wilhelm, Thomas. *27 manipulativních technik: Jak účinně manipulovat a ještě účinněji se bránit*. Praha: Grada, 2010, s. 20-23. ISBN 978-80-247-3300-5.

Jako reakce na manipulaci v interpersonální komunikaci⁹⁵ či malé skupině se doporučuje následujících šest kroků – 1) zůstat na věcné a férové rovině, 2) zachovat klid, 3) neoplácet a naopak aktivně řešit situaci, 4) v komunikaci jít vytrvale za vlastním cílem, 5) soustředit se na konkrétní chování a 6) pokusit se dobrat dohody. Pakliže se dotyčnému jedinci podaří odhalit strategii manipulátora a rozpoznat jeho techniku, existují efektivní způsoby obrany – aktivně se ptát a naslouchat, navrátit do věcné roviny emotivní situace, změnit perspektivu, vrátit (případně zcela přerušit) rozhovor nebo využít obrannou techniku takzvané přeskakující gramodesky.⁹⁶

Německá autorka Gloria Beck v knize *Zakázaná rétorika* nabízí ještě sofistikovanější způsoby manipulace. Z tří desítek popsaných typů patří mezi ty eticky nejméně korektní následující výčet – technika drbů, hypnóza, technika charismatu, intriky, technika obětního beránka, technika obrazu nepřítele, technika závislosti a technika zkázy.⁹⁷

---

⁹⁵ Kupříkladu rozhovor o dvou účastnících.

⁹⁶ Přeskakující gramodeska představuje obrannou strategii, kdy dotyčný jedinec dokola opakuje základní otázky a snaží se tím zabránit manipulaci. – EDMÜLLER, Andreas; WILHELM, Thomas. *27 manipulativních technik: Jak účinně manipulovat a ještě účinněji se bránit*. Praha: Grada, 2010, s. 17-45. ISBN 978-80-247-3300-5.

⁹⁷ Technika charismatu byl již mnohokrát v historii zneužita charismatickým lídrem, jehož následovali zástupy bezmezně oddaných a poslušných stoupců. Technika obětního beránka představuje svalení vlastní viny na jinou osobu. Technika obrazu nepřítele představuje falešnou negativní představu o většinou zdánlivém nepříteli. – BECK, Gloria. *Zakázaná rétorika – 30 manipulativních technik*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, s. 53-193. ISBN 978-80-247-1743-2.

2. Metodologie

Od původně zamýšlené analýzy diskurzu se autor diplomové práce musel nakonec odklonit. Vzhledem k tématu práce se totiž nejednalo o vhodně zvolenou metodu. Diskurzivní analýza je určená pro bádání vyšší roviny, než je rovina jednotlivých textů. Tato metoda je koncipována pro zkoumání vztahu mediálních sdělení, sociálních sil formujících toto prostředí a rozkrývání mocenských pozic utvářejících právě mediální sdělení.⁹⁸

U kvalitativní analýzy každopádně autor zůstal. Jako nejvhodnější metoda tak posléze byla vybrána případová studie. Ta je vzhledem k tématu práce podstatně adekvátnější: „*V případové studii jde o detailní studium jednoho případu nebo několika málo případů. Zatímco ve statistickém šetření shromažďujeme relativně omezené množství dat od mnoha jedinců, v případové studii sbíráme velké množství dat od jednoho nebo několika málo jedinců. V případové studii jde o zachycení složitosti případu, o popis vztahů v jejich celistvosti. Případová studie v sociálně vědním výzkumu je podobná mikroskopu: její hodnota závisí na tom, jak dobře je zaostřena. Předpokládá se, že důkladným prozkoumáním jednoho případu lépe porozumíme podobným případům.*“⁹⁹ Za konkrétní podtyp případové studie byla zvolena deskriptivní případová studie – ta by měla dodat kompletní popis zkoumaného jevu.¹⁰⁰

Cílem praktické části této práce je tak prostřednictvím deskriptivní případové studie co nejdetailněji popsat řečnický profil Davida Ratha – a to včetně dodání potřebného kontextu v podobě zevrubného zmapování jeho profesní a potažmo politické kariéry, což dopomůže dokreslit jeho charakter. V analýze Rathova řečnictví se autor práce bude soustředit především na sledování a popis konkrétních aspektů mluveného projevu, které byly popsány v rámci teoretické části – a sice na paralingvistické, neverbální, verbální a psychologické složky. Autorem získané poznatky budou navíc ještě doplněny o komentář vybraných tuzemských odborníků na lingvistiku, mluvený projev a politologii.

Jako primární zdroje pro získání potřebných dat pro analýzu byla vybrána česká audiovizuální média v čele s veřejnoprávní Českou televizí – ta přenášela řadu politických duelů, které jsou stále k dohledání v online archivu ČT na rozdíl od ostatních tuzemských televizních stanic. Praktická část je časově zarámovaná mezi lety 1995 až 2019 – první údaj reprezentuje založení lékařských odborů Davidem Rathem, druhý údaj pak jeho nástup do

---

⁹⁸ TRAMPOTA, Tomáš; VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. s. 169. ISBN 978-80-7367-683-4.

⁹⁹ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Vyd. 4. Přepřacované. Praha: Portál, 2016, s. 102. ISBN 978-80-262-0982-9.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 108.

vězení. Pro lepší strukturu a konkrétnější výsledky praktické části byly formulovány následující výzkumné otázky:

VO1: Co tvoří nejsilnější stránku/y řečnického stylu Davida Ratha?

VO2: Co tvoří největší slabinu/y řečnického stylu Davida Ratha?

VO3: Změnilo se nějak během sledovaného období Rathem užívané spektrum paralingvistické, neverbální, verbální a psychologické složky?

VO4: Jaký typ řečnických oponentů Davidu Rathovi vadil?

VO5: Byla nějaká komunikační situace, která Davidu Rathovi prokazatelně neseseděla?

3. Praktická část

3.1 Karierní a politický profil Davida Ratha

David Rath se narodil na první svátek vánoční roku 1965 do rodiny lékaře, významného endokrinologa z Thomayerovy nemocnice a vysoce postaveného komunistického funkcionáře Ratmíra Ratha¹⁰¹. Po absolvování pražského gymnázia Nad Štolou¹⁰² byl přijat ke studiu medicíny na tehdejší Fakultě všeobecného lékařství, dnes známé jako 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy.

3.1.1 1990-1995: Studium, začátek pracovní kariéry a první politické kroky

Svá medicínská studia završil získáním titulu MUDr. už po sametové revoluci roku 1990.¹⁰³ Profesionální lékařskou dráhu zahájil coby internista nejprve na Institutu klinické a experimentální medicíny v pražské Krči. Poté se přesunul do Všeobecné fakultní nemocnice, kterou záhy vyměnil za Fakultní nemocnici v Motole, kde pracoval na jednotce intenzivní péče a rovněž působil na tamější 2. lékařské fakultě UK jako odborný asistent.¹⁰⁴

Rath měl vedle vysokých profesních cílů ale rovněž i značné politické ambice. I když je jeho politická kariéra spjatá především s Českou stranou sociálně demokratickou, jeho vstup na tuto specifickou scénu se odehrál paradoxně na druhé straně politického spektra. Zkraje 90. let se totiž mladý lékař stal členem Občanské demokratické strany, s jejímiž členy o dekádu později sváděl četné řečnické souboje. V kanceláři ODS na Praze 6 se tehdy setkal i se současným europoslancem Janem Zahradilem, jenž v roce 2009 pro Reflex zavzpomínal právě na Rathovo krátké „pravicové“ období. „*Rath vůbec nechápal principy delegování a voleb v politické straně. Chtěl jít hned nahoru a jeho neskrývaný hlad po funkcích všechny kolem znechutil. Když funkce rychle nepřišla, Rath stejně rychle odešel.*“¹⁰⁵ Rath v pražské buňce ODS působil mezi lety 1991 až 1994.¹⁰⁶

---

¹⁰¹ KOLÁŘ, Petr. *Jak ordinoval agent Ras* [online]. Reflex.cz. 2012-06-14 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: <https://www.reflex.cz/clanek/archiv-hlavni-clanky/46651/jak-ordinoval-agent-ras.html>

¹⁰² LINK, Petr. *Znamé tváře slavily výročí školy – V budově gymnázia Nad Štolou se včera celý den oslavovalo 40. výročí jeho založení*. Mladá fronta DNES. 2003-10-16, strana 4.

¹⁰³ <https://www.lkcr.cz/seznam-lekaru-426.html?filterId=MTEzNDU1OTE2NSwsRGF2aWQsLFJhdGg%3D&do%5Bload%5D=1>

¹⁰⁴ HOLUB, Petr. *Prestiž vám slušný život nezajistí – S doktorem Davidem Rathem o Lékařském odborovém klubu, lékařích, penězích a pacientech*. Respekt. 1995-8-21, strana 12.

¹⁰⁵ PEČINKA, Bohumil. *Arbeit macht Rath*. Reflex. 2009-2-5.

¹⁰⁶ TURKOVÁ, Martina. *David Rath*. Plzeňský deník. 2001-3-31, strana 13.

3.1.2 1995-1998: Předseda Lékařského odborového klubu

První mediální zmínky o Davidu Rathovi se datují k roku 1995. Tehdy 17. března totiž devětadvacetiletý doktor spolu s kolegy z motolské nemocnice založil Lékařský odborový klub (LOK). Ten vznikl sloučením se Svazem českých lékařů a jeho prvním předsedou se stal právě Rath.¹⁰⁷ Na založení Lékařského odborového klubu se v roce 1995 podílel i další lékař Michal Sojka, který Ratha později následoval i do České lékařské komory či na ministerstvo zdravotnictví. Sojka v roce 2015 vzpomínal na první setkání s Rathem následovně: *„Mě tam jako mladého doktora poslali z naší nemocnice. Ať zjistím, oč jde, ale raději se prý do ničeho moc nepletu. David Rath tam naprosto vyčníval. Jako první veřejně formuloval to, na co se řada doktorů pomalu bála pomyslet.“*¹⁰⁸

Jak připomněl bývalý ředitel motolské nemocnice Pavel Vepřek, Rath už v devadesátých letech výrazně těžil ze svého sebevědomí a razantního vystupování, které pro něj byly poznávacími znaky především pak o dekádu později v politice: *„Už tehdy byl drzý. Kladl svým nadřízeným otázky, na které si jiný mladý doktor v jeho pozici neodvážil ani pomyslet. Naprosto se tím vymykal tehdejší uniformitě armády ostatních bílých pláštů. Z pozice neznámého sekundáře na interně dokázal přesvědčit lékařské kapacity ve všech nemocnicích, aby za ním šly do první stávky.“* Rath byl zároveň schopen dovedně skloubit zakládání lékařských odborů s prací, jak potvrdil tehdejší primář motolské interny Josef Osten: *„Doktor Rath patří ke špičkám oddělení.“*¹⁰⁹

Hlavní iniciativou nově vzniklé odborové a profesní organizace bylo okamžité a razantní zvýšení hodinové mzdy lékařů – nově vzniklé odbory požadovaly, aby se tarifní platy ihned zvýšily o sto procent na 150 korun a zároveň aby plat lékaře s tříletou praxí vyšplhal na trojnásobek průměrné mzdy v České republice.¹¹⁰ Mezi další požadavky nového uskupení prosazujícího zájmy lékařů bylo snížení počtu zdravotních pojišťoven, vyšší finanční spoluúčasť pacientů, převedení zdravotnictví do rukou státu a naopak redukování privátních lékařských zařízení s výjimkou těch specializovaných.¹¹¹

Tyto poněkud radikální požadavky zprvu rezonovaly hlavně lékařskou obcí, kterou rozdělily na dva tábory – na ten první podporující nároky Lékařského odborového klubu a na

---

¹⁰⁷ Programové usnesení. LOK [online]. [cit. 2020-07-31]. Dostupné online: http://www.lok-scl.cz/data/editor/files/01_programove_prohlaseni.pdf

¹⁰⁸ DOLEJŠÍ, Václav. *David Rath byl provokatér v politice i u soudu* [online]. iHNED.cz. 2015-7-24 [cit. 2020-7-16]. Dostupné online: <https://archiv.ihned.cz/c1-64372640-dvacet-let-s-rathem-vzdy-provokoval-souperem-aby-udelali-chybu-stejne-jako-u-soudu>

¹⁰⁹ PETRÁŠOVÁ, Lenka. *Drzý muž David Rath*. Mladá fronta DNES, Víkend – příloha. 2005-10-29, strana 1.

¹¹⁰ *Lékařský klub hrozí stávkou*. Rudé Právo. 1995-5-30, strana 2.

¹¹¹ PEČINKA, Bohumil. *Arbeit macht Rath*. Reflex, 2009-2-5.

ten druhý, jemuž přišly naopak přehnané. Do druhého zmíněného se zařadilo například Sdružení na ochranu pacientů, které už zkraje června 1995 podalo k Vrchnímu státnímu zastupitelství v Praze podnět k prošetření eventuálních trestných činů předsedy klubu, tedy Ratha.¹¹²

Skutečně do celonárodního povědomí se ale Rath spolu s celým LOK dostal v polovině června 1995, kdy byl předseda klubu pozván do České televize do pořadu s názvem *Debata*, který moderoval Otakar Černý. Diskuze Rathovi nabídla ideální příležitost pro to, aby celému národu kromě požadavků LOK naplno ukázal i svůj rétorický talent. Navíc proti jednomu z tehdejších nejobávanějších řečnických soupeřů – a sice proti samotnému premiérovi Václavu Klausovi. Mladý lékař s motýlkem tehdejšího předsedu vlády dokázal rozhodit jeho vlastní zbraní – ve chvíli, kdy Klaus mluvil, Rath nesouhlasně vrtěl hlavou, čímž se právě premiér snažil v jiných debatách vyvést z míry své soupeře. Ostříleného politika dokázal předseda LOK zaskočit i argumentačně, nejen neverbálně, na což Klaus reagoval slovy: „*Vaše slovo dostačující plat je nesmyslem, který nesmí být vysloven. Dvojnásobné, trojnásobné platy – já to považuji za žert. Stejně si myslím, že to nemyslíte vážně, tyhle věci.*“¹¹³

Klausova koaliční vláda ovšem neakceptovala požadavky lékařských odborů, na což LOK zareagoval uspořádáním řady protivládních demonstrací, z nichž se první odehrála před ministerstvem zdravotnictví na podzim 1995. O půl roku později v březnu 1996 už Ratha řečnického z balkónu na Václavském náměstí poslouchalo zhruba šestnáct až dvacet tisíc nespokojených lékařů.¹¹⁴ „*Stávka musí pacienty bolet,*“ hlásal mimo jiné charismatický řečník z balkónu na Špalíčku.¹¹⁵

Na 25. a 26. březen 1996 pak Rath spolu s LOK chystal dvoudenní stávku.¹¹⁶ Před chystaným zavřením ordinací předseda lékařských odborů lidem radil, aby své zdravotníky raději navštívili s předstihem, a ženám doporučoval, aby si pro jistotu hlídaly nechtěná těhotenství. Zavření nemocnic zastavil až prezident Václav Havel, jenž předsedovi na Pražském hradě plán vymluvil.¹¹⁷

---

¹¹² PERGL, Václav. *Nůž na krk ne*. Rudé Právo. 1995-06-05, strana 4.

¹¹³ DOLEJŠÍ, Václav. *David Rath byl provokatér v politice i u soudu* [online]. iHNED.cz. 2015-7-24 [cit. 2020-7-16]. Dostupné online: <https://archiv.ihned.cz/c1-64372640-dvacet-let-s-rathem-vzdy-provokoval-souperem-aby-udelali-chybu-stejne-jako-u-soudu>

¹¹⁴ PEČINKA, Bohumil. *Arbeit macht Rath*. Reflex, 2009-2-5, strana 26.

¹¹⁵ DOLEJŠÍ, Václav. *David Rath byl provokatér v politice i u soudu* [online]. iHNED.cz. 2015-7-24 [cit. 2020-7-16]. Dostupné online: <https://archiv.ihned.cz/c1-64372640-dvacet-let-s-rathem-vzdy-provokoval-souperem-aby-udelali-chybu-stejne-jako-u-soudu>

¹¹⁶ KADLEČKOVÁ, Hana. *Rathovi odboráři vyhlásili dvoudenní stávku lékařů*. Právo, 1996-3-1, strana 1.

¹¹⁷ DOLEJŠÍ, Václav. *David Rath byl provokatér v politice i u soudu* [online]. iHNED.cz. 2015-7-24 [cit. 2020-7-16]. Dostupné online: <https://archiv.ihned.cz/c1-64372640-dvacet-let-s-rathem-vzdy-provokoval-souperem-aby-udelali-chybu-stejne-jako-u-soudu>

Rath nadále působil v čele odborů, nicméně se po dvouleté pauze vrátil do politiky. Stal se členem Svobodných demokratů – Liberální strany národně sociální¹¹⁸, kde později působil i jako místopředseda. Na východočeské kandidátce strany pak ve volbách v červnu 1996 obdržel pouhých dvě a půl procenta hlasů¹¹⁹, což ho ovšem neodradilo před další politickou kariérou. Změnu zaznamenal i na profesní dráze. Nejprve společně s Kateřinou Pancovou (později Kottovou), s níž pracoval už v motolské nemocnici a setkal se s ní také v předsednictvu Lékařského odborového klubu, založili v roce 1996 firmu Paracelsum provozující několik ambulancí. Kottová spolu se svým manželem o 16 let později figurovala i ve zmíněné korupční kauze. V roce 1997 pak Rath začal pracovat pro záchrannou službu Asociace samaritánů České republiky v Kralupech nad Vltavou, kde se stal i vedoucím lékařem.¹²⁰ Zde setrval až do roku 2003.

3.1.3 1998-2005: Prezident České lékařské komory

Rath své politické ambice, v nejvyšších patrech tuzemské politiky dosud nenaplněné, na několik let odložil. V pozici předsedy Lékařského odborového klubu, díky níž vešel ve všeobecnou známost, setrval až do roku 1998. Tuto funkci vyměnil za post prezidenta České lékařské komory, kterým byl zvolen na konci listopadu toho roku. V čele organizace, jejíž členy musí být ze zákona povinně všichni lékaři¹²¹, vystřídal pozdějšího pražského primátora Bohuslava Svobodu.

Prostřednictvím nové role se samozřejmě dostal i k financím komory – společně se svou blízkou spolupracovnicí, mluvčí organizace Evou Klimovičovou, řídil časopis lékařské komory Tempus Medicorum. Formy, jakými pak toto duo zadávalo inzerci v časopisu, hlavně pak od výrazných farmaceutických firem, vyvolalo rozepře uvnitř ČLK. Ty se ale nakonec Rathovi podařilo zklidnit především díky řadě dlouholetých kolegů z řad lékařů, kteří s ním do vedení lékařské komory přešli z odborů.¹²²

---

¹¹⁸ Občanské fórum se rozštěpilo na několik segmentů, mimo jiné na Občanské hnutí, které se posléze přejmenovalo právě na Svobodné demokraty. Stranu vedl Jiří Dienstbier starší. Liberální strana národně sociální se zase pyšnila tradicí už před první republikou, po únorovém převratu zastihli členy strany násilné represe, partaj byla znovu obnovena po roce 1989. – PEČINKA, Bohumil. *Arbeit macht Rath*. Reflex, 2009-2-5. Historie strany. Česká strana národně sociální [online]. [cit. 2020-07-31]. Dostupné online: <http://www.csns.cz/o-nas/historie#wrapper>

¹¹⁹ PEČINKA, Bohumil. *Arbeit macht Rath*. Reflex, 2009-2-5.

¹²⁰ HOLUB, Petr. *Než dojde uhlí - S Davidem Rathem o penězích, novém ministrovi a nadcházející stávce*. Respekt. 1999-4-19, strana 12.

¹²¹ Zákon č. 220/1991 Sb. [online]. [cit. 2020-07-31]. Dostupné online: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-220#p3-1>

¹²² PEČINKA, Bohumil. *Arbeit macht Rath*. Reflex. 2009-2-5.

Post prezidenta komory pak Rath obhájil ještě o čtyři roky později v listopadu 2002 na 14. sjezdu ČLK v Brně.¹²³ Nadále neustoupil z požadavků, které se snažil prosadit už coby předseda lékařských odborů, především pak aby si pacienti hradili léčebné výlohy: „*Jestliže dnes je spoluúčast zhruba devět procent, což ročně dělá asi 14 miliard korun, pak tato spoluúčast by měla stoupnout na 18 až 20 procent a měla by být zavedena nejen na léky, ale na veškerou péči, která není přímo spojena s ohrožením života. Spoluúčast je jedno z opatření, kterými by se řešila současná vážná platební neschopnost Všeobecné zdravotní pojišťovny,*“¹²⁴ uvedl v červnu 2003. Rath zároveň prosazoval snižování nákladů pojišťoven.¹²⁵

K první velké veřejné kontroverzi v rámci Rathovy kariery došlo na podzim roku 2003. Prezident komory disponoval třemi profesními atestacemi, které mu udělila právě Česká lékařská komora – první ho opravňovala provozovat praxi v interním lékařství, druhá v urgentní medicíně, díky třetí pak mohl vykonávat funkci primáře rovněž na interně. Obě osvědčení z interny nicméně podle revizní komise České lékařské komory v čele s předsedkyní Martou Holanovou ale získal neoprávněně. Problém tkvěl v délce potřebné praxe, jež činila tři roky. Rath si do této doby ovšem započítal i civilní službu, což se ovšem podle Ministerstva práce a sociálních věcí neslučovalo s výkonem lékařského povolání.¹²⁶

Rath tehdy po zjištění komise uznal, že pochybil.¹²⁷ Nesplnění podmínek pro řádné získání nicméně obhajoval v rozhovoru pro Lidové noviny minimálně velice svérázně: „*Byla to lež. Ale nebyl to podvod. Podvod je něco jiného než lež. Podvod by byl, kdybych se snažil něco získat na podkladě těchto informací. Můžete říct, že jsem se snažil získat výhodu, abych nemusel platit členské příspěvky. Ale já v té době neměl plat. Já jsem dělal práci doktora, ale nebyl jsem jako doktor zaměstnaný. Já nevím, proč mi pořád nerozumíte.*“¹²⁸

Představenstvo ČLK se nicméně prezidenta organizace zastalo s konstatováním, že všechny Rathovy atestace byly vydány v souladu s předpisy.¹²⁹ V souvislosti s touto kauzou se Ratha jeho odpůrci snažili na následném brněnském sjezdu lékařské komory odvolat z funkce, a to včetně představenstva organizace. Rath každopádně po hlasování, v němž jej jednoznačně podpořila většina delegátů, coby prezident prestižní organizace setrval.¹³⁰

---

¹²³ David Rath obhájil křeslo prezidenta České lékařské komory. Ceskenoviny.cz. 2002-11-02.

¹²⁴ Rath pro vysokou spoluúčast. Právo. 2003-6-10.

¹²⁵ Tamtéž.

¹²⁶ HLÁSENSKÝ, Vít. *Jak David Rath k licencím přišel*. Zdravotnické noviny. 2003-10-10, strana 9.

¹²⁷ Rath přiznal, že pochybil, když žádal o licenci. Lidové noviny. 2003-10-21, strana 4.

¹²⁸ STRÁNSKÝ, Martin Jan. *Rathův pád začíná*. Lidovky.cz. 2009-02-14. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/nazory/rathuv-pad-zacina.A090214_103848_ln_nazory_mtr

¹²⁹ Představenstvo se zastalo licenci Davida Ratha. Zdravotnické noviny. 2003-10-17, strana 7.

¹³⁰ KUČERA, Petr. *Na sjezdu lékařské komory Rathovi odpůrci zaútočili, ale marně*. Lidové noviny. 2003-11-01.

V říjnu 2004 pak došlo k Rathovu poměrně nenadálému a pro okolí nijak předvídatelnému vstupu do vrchních pater politiky – tenkrát se totiž stále ještě prezident ČLK zcela neočekávaně objevil po boku tehdejšího premiéra Stanislava Grosse z ČSSD na tiskové konferenci strany. Členem sociální demokracie se ale prezident komory prozatím nestal. V krajských volbách roku 2004 tak ve vládní straně figuroval jako neoficiální poradce volebního štábu středočeské sociální demokracie. Hlavním heslem celé kampaně byl takzvaný Modrý tunel. Tím socialisté v čele se svým externím poradcem kritizovali privatizace malých nemocnic pod vedením ODS, která v té době na krajské úrovni dominovala – proto odkaz na modrou barvu, která je tradiční barvou občanských demokratů.¹³¹

Zásadním mužem pro Ratha ve vrcholné politice byl ovšem jiný premiér z ČSSD, a to Jiří Paroubek. Ten usedl do premiérského křesla v dubnu 2005 poté, co stávající předseda vlády, výše zmíněný Stanislav Gross, nebyl schopen důvěryhodně doložit zdroje financování svého bytu.¹³² Celá kauza vyvolala tříměsíční vládní krizi, načež Gross na svůj post rezignoval.¹³³ Paroubek si lékaře s politickými ambicemi všiml v létě 2005 – právě tehdy mezi těmito dvěma politiky vznikla pevná spolupráce, která trvala několik následujících let.

3.1.4 2005-2006: Ministr zdravotnictví a vstup do ČSSD

V roce 2005 měl za sebou David Rath působení v čele dvou lékařských organizací – nejprve od roku 1995 řídil Lékařský odborový klub, který zakládal, a poté působil jako prezident České lékařské komory.

Cílevědomému doktorovi se konečně naskytla možnost zastávat rovněž i vysokou politickou funkci v říjnu 2005. Premiér Jiří Paroubek hledal nástupce za Miladu Emmerovou – po stávkování soukromých praktických lékařů prezidentovi navrhl, aby ministryni odvolal.¹³⁴ Záhy tak Paroubek jako nástupce Emmerové v čele resortu navrhl prezidentu Klausovi právě Ratha.

Hlava státu nicméně Ratha ministrem nejprve odmítala jmenovat kvůli nepřipustnému střetu zájmu. V něm by se lékař nacházel, kdyby zastával dvojroli šéfa resortu zdravotnictví a zároveň prezidenta lékařské komory, jímž stále ještě byl.¹³⁵ Rath si tehdy s prezidentem, jejichž

---

¹³¹ PEČINKA, Bohumil. *Arbeit macht Rath*. Reflex, 2009-2-5.

¹³² KMENTA, Jaroslav; KUBÍK, Jiří. *Gross utratil víc, než vydělal* [online]. iDNES.cz. 2005-01-29 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/gross-utratil-vic-nez-vydelal.A050128_224658_domaci_miz

¹³³ *Stanislav Gross podal demisi*. Právo. 2005-04-25.

¹³⁴ Praktičtí lékaři tehdy zavřeli ordinace kvůli zpoždování plateb od pojišťoven. – KOPECKÝ, Josef. *Emmerová padla, stát hledá miliardy*. Mladá fronta DNES. 2005-10-13, strana 1.

¹³⁵ DOLANSKÝ, Lukáš; KUČERA, Petr. *Klaus odmítl jmenovat Ratha*. Lidové noviny. 2005-10-20, strana 1.

rivalita se zrodila patrně už o deset let dříve při zmíněné televizní debatě v České televizi, nebral absolutně žádné servítky. Klause bývalý odborový předák nazval „vrtošivým staříkem“ a zároveň mu doporučil, aby přišel k rozumu a jmenoval ho do čela resortu.¹³⁶

Den po Klausově odmítnutí jmenovat Ratha do čela zdravotnického resortu se nicméně prezident ČLK stal prvním náměstkem ministra zdravotnictví. Do této funkce jej po domluvě s premiérem Paroubkem jmenoval tehdejší ministr práce a sociálních věcí Zdeněk Škromach, který byl po odvolání Emmerové pověřen dočasným řízením ministerstva zdravotnictví.¹³⁷

Druhý listopadový den roku 2005 nakonec opustil post šéfa lékařské komory, aby se tak zbavil případného střetu zájmů.¹³⁸ Bývalého internistu ve funkci prezidenta ČLK vystřídal jeho dlouholetý přítel Milan Kubek, shodou okolností v té době předseda Lékařského odborového klubu, který Rath zakládal v polovině devadesátých let společně s kolegy z motolské nemocnice.¹³⁹ Prezident jej pak konečně jmenoval ministrem zdravotnictví 4. listopadu. Rath však zůstal ve vládě Jiřího Paroubka pouze nestraníkem.¹⁴⁰

Šéf zdravotnického resortu svým vystupováním, které většinou neslo jednoduché a jasně srozumitelné sdělení, ale rovněž bylo často i provokativní, rozdělvalo většinu lidí na dva ryzí protipóly – jedny výrazně dráždil a ti nebyli schopni jeho specifické jednání vystát, druhí jej pak uznávali a respektovali jeho kroky a celkové působení. Do druhého zmíněného tábora se řadil i uznávaný chirurg Pavel Pafko: „*Jedna věc je forma, druhá obsah. Možná mají lidé výhrady k formě vystupování Davida Ratha, ale obsah je pro mě podstatnější: ,on má nadhled a vidí problémy ve zdravotnictví komplexně*“.¹⁴¹

Nový ministr nastoupil do úřadu pouhých sedm měsíců před sněmovními volbami, kdy už strany naplno rozjížděly svoje kampaně. Neměl proto prakticky žádný čas a ani prostor realizovat podstatné a zásadní změny v českém zdravotnictví. Rath každopádně neslevoval ze své ráznosti, kterou pocítili kromě prezidenta i členové opoziční ODS. Jen za první měsíc v ministerském křesle na Ratha bylo podáno šest žalob včetně žádostí o odškodnění v celkové

---

¹³⁶ DOLEJŠÍ, Václav. *David Rath byl provokatér v politice i u soudu* [online]. iHNED.cz. 2015-7-24 [cit. 2020-7-16]. Dostupné online: <https://archiv.ihned.cz/c1-64372640-dvacet-let-s-rathem-vzdy-provokoval-souperem-aby-udelali-chybu-stejne-jako-u-soudu>

¹³⁷ KOPP, Milan; ŠULCOVÁ, Helena. *David Rath prvním náměstkem ministerstva zdravotnictví* [online]. iRozhlas.cz. 2005-10-21 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/david-rath-prvnim-namestkem-ministerstva-zdravotnictvi_200510211052_mkopp

¹³⁸ *David Rath opustí post prezidenta ČLK* [online]. BBCCZECH.com. 2005-11-01 [cit. 2020-07-16]. Dostupné online: http://www.bbc.co.uk/czech/domesticnews/story/2005/11/051101_cz_rath_1810.shtml

¹³⁹ *Milan Kubek v křesle prezidenta komory*. Medical Tribune. 2006-1-16, strana 1.

¹⁴⁰ *David Rath ministrem zdravotnictví*. Ceskenoviny.cz. 2005-11-04.

¹⁴¹ PETRÁŠOVÁ, Lenka. *Drzý muž David Rath*. Mladá fronta DNES, Víkend – příloha. 2005-10-29, strana 1.

výši přesahující tři miliony korun.¹⁴² Vedle toho donutil odejít Jiřinu Musílkovou z čela Všeobecné zdravotní pojišťovny, která ve funkci ředitelky VZP zažila předtím sedm ministrů zdravotnictví.¹⁴³

Dne 13. května 2006 došlo k tomu, k čemu se minimálně od Rathova jmenování ministrem zdravotnictví a zahájení úzké spolupráce s premiérem Jiřím Paroubkem schylovalo – nestraník vstoupil do ČSSD.¹⁴⁴ Stalo se tak na mimořádném předvolebním sjezdu sociální demokracie, kde si členové strany zvolili předsedou strany právě premiéra Paroubka.¹⁴⁵

Přesně týden po Rathově vstupu do sociální demokracie se na sjezdu České stomatologické komory odehrálo jedno z jeho mediálně nejznámějších a nejexponovanějších vystoupení. Kromě ministra zdravotnictví byl druhou ústřední postavou této události bývalý místopředseda ODS Miroslav Macek. Rath na adresu vystudovaného zubaře a moderátora toho večera Macka v rozhovoru pro Lidové noviny dva týdny před sjezdem uvedl, že jeho morálka se rovná nule, načež předvedl jeden ze svých mediálních výpadů: „*Víte, já ho znal ještě z doby, kdy chodil na každý večírek s jiným děvčetem, které bylo tak zhruba o dvě třetiny mladší, než je on. A byla to skutečně pohledná děvčata. A najednou pak se oženil za ty miliony. Já mu to docela přeju. Někdo miluje duši, někdo miluje tělo, někdo miluje peníze.*“¹⁴⁶

Macek zareagoval varováním, že při první příležitosti Rathovi za jeho slova o Mackově tehdejší manželce Janě Blochové¹⁴⁷ uštědří výchovnou facku.¹⁴⁸ Před zahájením večera tak mluvčí ministerstva zdravotnictví Jana Kocová od účastníků v Národním domě na Vinohradech zjišťovala, zdali moderátor přijel.¹⁴⁹ A Macek do Prahy skutečně dorazil. Valná hromada stomatologů běžela teprve šest minut, když Macek zničehonic rychle popošel od řečnického pultíku k po jeho pravici sedícímu Rathovi a tomu nic netušícímu vyřál před tisícovkou lidí v sále slibovaný pohlavek. Svůj šokující krok doplnil zúčastněným následujícím komentářem:

---

¹⁴² LUSTIGOVÁ, Martina. *První měsíc ministra zdravotnictví Davida Ratha* [online]. Český rozhlas – Radio Prague International. 2005-12-05 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: <https://cesky.radio.cz/prvni-mesic-ministra-zdravotnictvi-davida-ratha-8625048>

¹⁴³ PETRÁŠOVÁ, Lenka. *Rath vyhrál, šéfka VZP odstoupila*. Mladá fronta DNES. 2005-11-26, strana 1.

¹⁴⁴ *Rath vstoupil do ČSSD*. *Pardubické noviny*. 2006-05-13, strana 02.

¹⁴⁵ Od rezignace Stanislava Grosse na post premiéra v dubnu 2005 byl pověřen řízením strany pozdější předseda sociální demokracie Bohuslav Sobotka. – *Paroubek byl zvolen do čela ČSSD*. *Právo*. 2006-05-13.

¹⁴⁶ MACHÁLKOVÁ, Jana; TYLOVÁ, Klára. *Jste zbabělec, pane doktore*. *Lidové noviny*. 2006-05-22, strana 3.

¹⁴⁷ MÁLKOVÁ, Olga. *Bohatá Švýcarka – žena, kvůli které se Macek bil* [online]. *Idnes.cz*, 2006-05-22 [cit. 2020-07-15]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/bohata-svycarka-zena-kvuli-ktere-se-macek-bil.A060522_081746_domaci_mr

¹⁴⁸ BLAŽKOVÁ, Jana; MARKOVIČ, Jan; TOLAR, Ondřej. *Macek napadl ministra Ratha na setkání se zubaři* [online]. *iDNES.cz*. 2006-05-20 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/macek-napadl-ministra-ratha-na-setkani-se-zubari.A060520_092054_domaci_ton

¹⁴⁹ RIEBAUEROVÁ, Martina. *Ministr Rath: Macek se projevil jako ubožák* [online]. *Idnes.cz*, 2006-05-22 [cit. 2020-07-15]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/ministr-rath-macek-se-projevil-jako-ubozak.A060522_094111_domaci_mr

„Pan ministr Rath byl předem varován. Varoval jsem ho tiskem. Je to moje ryzí soukromá záležitost. Zaslouží si to.“¹⁵⁰

Viditelně zaskočený Rath v tu chvíli nebyl schopen využít svou pověstnou pohotovost, proto si beze slov sbalil věci a chtěl opustit sál. K řečnickému pultu, u něhož stále stál Macek, se Rath po několika vteřinách nicméně vrátil a stále evidentně výrazně rozhozený do mikrofonu řekl: „Pane doktore, tady to vyřizovat nebudem. Vy jste mě napadl zbaběle zezadu. Proč jste se mi nepostavil jako chlap čelem? Vy jste zbabělec,“¹⁵¹ načež se oba lékaři přímo na podiu začali prát.

Celý incident se pak dostal daleko za hranice českého mediálního světa, kdy o šarvátce informovaly kupříkladu britská veřejnoprávní stanice BBC či časopis The Guardian. Druhé zmíněné médium dokonce potyčku zařadilo do výčtu nejpozoruhodnějších fyzických střetů na světové politické scéně.¹⁵² Vrchní soud v Praze pak o tři roky později rozhodl, že Macek musí Rathovi vyplatit stotisícové odškodné a následně se i omluvit.¹⁵³ Rath přitom původně požadoval odškodné ve výši milion korun.¹⁵⁴ V této souvislosti lidé založili sbírku na zaplacení této pokuty, což může posloužit jako důkaz, jak rozporuplné emoce Rathův projev a vystupování působilo na českou společnost.¹⁵⁵

Nesmírně nabitý rok 2006 pro Ratha ovšem ještě nekončil.¹⁵⁶ Před červnovými parlamentními volbami z něj předseda ČSSD Paroubek udělal lídra pražské kandidátky – lídr sociální demokracie vždy přikládal velkou váhu průzkumům veřejného mínění¹⁵⁷, v nichž se navíc bývalý prezident lékařské komory v té době pohyboval na vysokých příčkách.¹⁵⁸

---

¹⁵⁰ BLAŽKOVÁ, Jana; MARKOVIČ, Jan; TOLAR, Ondřej. *Macek napadl ministra Ratha na setkání se zubaři* [online]. iDNES.cz. 2006-05-20 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/macek-napadl-ministra-ratha-na-setkani-se-zubari.A060520_092054_domaci_ton

¹⁵¹ MACHÁLKOVÁ, Jana; TYLOVÁ, Klára. *Jste zbabělec, pane doktore*. Lidové noviny. 2006-05-22, strana 3.

¹⁵² MIKO, Martin. *Nejdražší facka v historii Česka: Macek musel Rathovi za výchovný průplesk zaplatit 100 tisíc* [online]. G.cz, 2020-05-20 [cit. 2020-07-15]. Dostupné online: <https://g.cz/nejdrazsi-facka-v-historii-ceska-macek-musel-rathovi-za-vychovny-pruplesk-zaplatit-100-tisic/#>

¹⁵³ EICHLER, Pavel; WIRNITZER, Jan. *Macek zaplatí za facku Rathovi sto tisíc, rozhodl odvolací soud* [online]. iDNES.cz. 2009-02-17 [cit. 2020-07-16]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/macek-zaplati-za-facku-rathovi-sto-tisic-rozhodl-odvolaci-soud.A090217_070056_domaci_jw

¹⁵⁴ Soudní proces se táhl několik let, skončil až u Nejvyššího soudu, který s konečnou platností potvrdil odškodné sto tisíc. – *Macek se musí Rathovi za facku omluvit a zaplatit 100 tisíc* [online]. Lidovky.cz. 2011-08-05 [cit. 2020-07-16]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/macek-se-musi-rathovi-za-facku-omluvit-a-zaplatit-100-tisic.A110803_134322_ln_domov_ogo

¹⁵⁵ *Lidé dali na facku Rathovi 66 tisíc, Macek sám přidal sto tisíc* [online]. Novinky.cz. 2009-02-25 [cit. 2020-07-16]. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/lide-dali-na-facku-rathovi-66-tisic-macek-sam-pridal-sto-tisic-40220182>

¹⁵⁶ V roce 2006 se navíc stal i zastupitelem města Hostivice ve Středočeském kraji.

¹⁵⁷ HARTMAN, Petr. *Rath a ČSSD* [online]. Český rozhlas. 2005-11-02 [cit. 2020-07-16]. Dostupné online: <https://www.rozhlas.cz/rath-a-cssd-7810608>

¹⁵⁸ HVIŽĎALA, Karel. *Fenomen David Rath* [online]. Český rozhlas. 2005-11-29 [cit. 2020-07-18]. Dostupné online: <https://www.rozhlas.cz/fenomen-david-rath-7832457>

V hlavním městě se tak utkal s předsedou ODS Mirkem Topolánkem. Přestože sociální demokracie od předešlých voleb v roce 2002 obdržela celkově o dva procentní body víc, v Praze naopak oproti minulým sněmovním volbám dvě procenta ztratila. Rathovi kritici z pražské buňky sociální demokracie tak následně prezentovali názor, že kvůli ztrátě hlasů v hlavním městě straně chyběl pouze jediný mandát k opětovnému sestavení vlády.¹⁵⁹

Rathovo ministerské období trvalo přesně pouze deset měsíců. Za takovou dobu, obzvláště ještě během vrcholící kampaně a následných parlamentních voleb v čele resortu nepodnikl žádný zásadní krok či rozhodnutí. Při konci v úřadu ale stačil vyzdvihnout, že po jeho působení zdravotní pojišťovny vykazovaly vyrovnanější hospodaření a zlepšení zaznamenaly rovněž státem přímo řízené nemocnice.¹⁶⁰ Na postu šéfa resortu jej vystřídal Tomáš Julínek. Ten ještě coby senátor a stínový ministr zdravotnictví okomentoval vystupování svého předchůdce: „*Rathův klasický postup je, že vytvoří problém, začne o něm mluvit a sám se pasuje do role spasitele, který všechno zachrání.*“¹⁶¹ Konec na ministerstvu pro Ratha ale ani zdaleka neznamenal závěr jeho kariéry ve vrcholné politice, ba naopak. V červnu 2006 byl zvolen do nové pozice poslance.

3.1.5 2006-2012: Poslanec ČSSD a hejtman Středočeského kraje

Co do houževnatosti, odhodlanosti a na tuzemské poměry nebetyčné cílevědomosti Rath z léta 2006 neztratil nic z toho odbory zakládajícího mladého internisty s motýlkem. Čtyřicátník se ale od jara 1995, kdy si jej veřejnost poprvé všimla, ještě více otrkal. Díky dvěma prestižním funkcím v podobě prezidenta ČLK a ministerského postu v kombinaci s vydatnou lékařskou praxí získal životní zkušenosti, kterými se v jeho věku mohl chlubit málokdo.

Ve dvou volebních obdobích zastával Rath kromě role poslance¹⁶² ještě další funkce – současně byl místopředsedou poslaneckého klubu sociální demokracie¹⁶³ a předsedou Výboru

---

¹⁵⁹ PEČINKA, Bohumil. *Arbeit macht Rath*. Reflex, 2009-2-5, strana 26.

¹⁶⁰ HARNOCH, Miroslav. *Rath se před odchodem pochválil* [online]. Aktuálně.cz. 2006-09-04 [2020-07-16]. Dostupné online: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/rath-se-pred-odchodem-pochvalil/r~i:article:229609/>

¹⁶¹ PETRÁŠOVÁ, Lenka. *Drzý muž David Rath*. Mladá fronta DNES, Víkend – příloha. 2005-10-29, strana 1.

¹⁶² Funkci zastával mezi lety 2006 až 2013.

¹⁶³ Funkci zastával mezi lety 2006 až 2010.

pro zdravotnictví¹⁶⁴ a rovněž i dvou podvýborů pro prezentaci České republiky v zahraničí¹⁶⁵ pro zpravodajské služby.¹⁶⁶ Působil rovněž i jako stínový ministr zdravotnictví.¹⁶⁷

Poslanecká sněmovna ale pro Ratha znamenala především ideální místo či, lépe řečeno, arénu, v níž mohl naplno ukázat a propustit uzdu svému nesporně výraznému a neméně ostrému mluvenému projevu. Svou rétoriku vybrousil, a ta se tak stala ještě výbušnější a dynamičtější. Často se pak nebál jít až na hranici vulgarity, přičemž mu stejnou mincí opláceli i jeho oponenti, a nejednou se rovněž uchýlil k velice nemístným přirovnáním – necelý měsíc po svém zvolení poslancem před volbou předsedy sněmovny místopředsedkyni ODS Miroslavu Němcovou nepřímo přirovnal k „člověku formátu drobného kleptomana ze samoobsluhy.“¹⁶⁸ Občas se ostatním politikům snažil zahrát i na emoční notu.¹⁶⁹

Rathovy břitké rétoriky si byl velice dobře vědom hlavně šéf sociální demokracie Paroubek. Svého oblíbence tak za řečnický pult vysílal ve chvílích, kdy potřeboval pozurážet pravicové politiky.¹⁷⁰ Rath se nejčastěji a s oblibou střefoval konkrétně do tří politiků – do, v předchozích kapitolách již zmíněných premiéra Topolánka¹⁷¹ a ministra zdravotnictví Julínka¹⁷² a ještě ministra financí Miroslava Kalouska.¹⁷³ Pro své řečnické výpady si pak Rath

---

¹⁶⁴ Členem výboru byl mezi lety 2006 až 2013 a jeho předsedou mezi lety 2006 až 2009.

¹⁶⁵ Funkci zastával mezi lety 2006 až 2008.

¹⁶⁶ Funkci zastával mezi lety 2006 až 2010. – *Poslanecký profil MUDr. Davida Ratha (volební období 2006-2010)*. Parlament ČR [online]. [cit. 2020-07-17] Dostupné online: <https://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?id=5406&o=5>
Poslanecký profil MUDr. Davida Ratha (volební období 2010-2013). Parlament ČR [online]. [cit. 2020-07-17] Dostupné online: <https://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?id=5406&o=6>

¹⁶⁷ *Stínový ministr zdravotnictví David Rath*. Mladá fronta DNES. 2007-04-11, rubrika Střední Čechy, strana 03.

¹⁶⁸ *Zápis se schůze sněmovny PČR PS* [online]. Parlament ČR. 1. schůze, 2006-06-29 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/001schuz/s001015.htm>

¹⁶⁹ V říjnu 2007 během jednání o výživném pro děti přítomným poslancům otázel, „*zda jsou skutečně takové chladnokrevné bestie?*“ – *Alimenty stát platit nebude* [online]. Lidovky.cz. 2007-10-24 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/alimenty-stat-platit-nebude.A071024_155854_in_domov_glu

¹⁷⁰ DOLEJŠÍ, Václav. *David Rath byl provokatér v politice i u soudu* [online]. iHNED.cz. 2015-7-24 [cit. 2020-7-16]. Dostupné online: <https://archiv.ihned.cz/c1-64372640-dvacet-let-s-rathem-vzdy-provokoval-souper-aby-udelali-chybu-stejne-jako-u-soudu>

¹⁷¹ Během hádky v lednu 2008 premiér Topolánek citoval na Rathovu adresu část písně Daniela Landy, a sice že „*každé hovado má svůj strop*“, podle předsedy vlády ale politik ČSSD nikoliv. Rath ministerskému předsedovi odvětil tím, že je „*králem všech hulvátů, a to nejen v České republice, ale i v zahraničí.*“ – *Zápis se schůze sněmovny PČR PS* [online]. Parlament ČR. 27. schůze, 2008-01-31 [cit. 2020-07-16]. Dostupné online: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/027schuz/s027090.htm>

¹⁷² V červnu 2008 během projednávání návrhu zákona zakazujícího privatizaci nemocnic Julínek nejprve kritizoval Rathovo podnikání ve zdravotnictví. Poslanec sociální demokracie následně opozičního politika označil za korupčníka dostávajícího úplatky od farmaceutických firem a ODS nazval totalitní stranou. – *Jste korupčník, zaútočil Rath na Julínka* [online]. Týden.cz. 2008-06-04 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/politicka-pavlac/jste-korupcnik-zautozil-rath-na-julinka_63578.html

¹⁷³ Na konci října 2010 David Rath k Miroslavu Kalouskovi pronesl: „*Jak na vás koukám, tak pravděpodobně nejste v úplně strážlivém stavu, pane ministře. Obvykle se to u vás pozná ze stupňující se agrese a vulgarity,*“ k čemuž ještě bývalý odborář dodal, že pro toto konstatování přímý důkaz nemá, pozná to ale jako lékař. Ale ani Kalousek v předchozím volebním období nešetřil ostrými výrazy: „*Já se občas napiji, vy se chováte jako debil. Rozdíl mezi námi je v tom, že já se z toho vyspím.*“ Rathovi nakonec za úřázky nařídil mandátový a imunitní výboru pokutu deset tisíc korun. – NĚMEC, Jan. Rath o Kalouskovi: Byl jsem u záchranky, poznám opilce [online].

mezi poslaneckými lavicemi vysloužil přezdívku Kraken.¹⁷⁴ Nejednou pak byl Rath kvůli svým velice útočným verbálním výpadům předvolán k mandátovému a imunitnímu výboru.¹⁷⁵

S pro něj typickou sebevědomou razantností, hraničící podle některých názorů až s arogancí, si vytvořil četné zástupy nepřátel prakticky na všech frontách – ještě coby nemocniční lékař se navázel do praktiků pro jejich údajně nejlehčí práci s jistými příjmy a volnými víkendy navrch, v lékařské komoře zase oponentům vyhrožoval soudy a disciplinární komisí.¹⁷⁶

V politice si protivníky nevytvořil paradoxně pouze mezi opozičními politiky, což by se přirozeně očekávalo, řada odpůrců se záhy zformovala přímo v jeho vlastní straně. Jiří Paroubek se už od Rathova vstupu do politiky netajil tím, že je mu tento cílevědomý lékař sympatický a že mají obdobné názory.¹⁷⁷ Když se předsedy ČSSD později členové strany ptali, proč přivedl Ratha do sociální demokracie, odvětil jim, že na rozdíl od nich nemusí bývalému odborovému předákovi vše vysvětlovat a ten naopak dokáže tvořivě rozvíjet Paroubkovy nápady.

Především pak lidé okolo Michala Haška¹⁷⁸ na Rathovo výsadní postavení ve straně začali postupem času žárlit tak moc, že se Paroubkova chráněnce pokusili na jednom zasedání v Lidovém domě¹⁷⁹ odvolat. Zastání a záchranu tehdy našel u pozdějšího předsedy strany Bohuslava Sobotky, který jej v ČSSD udržel. Po zásadním jednání o jeho setrvání v sociální demokracii v odpovědi na dotaz Václava Dolejšího, zdali toho s demagogií a urážením soupeřů už nebylo příliš, poodkryl rovněž i svou vlastní motivaci a zápal pro ostré řečnické souboje: „Baví mě být jestřábem. K politice patří slovní souboje a ostřejší výrazy. Je to hra, stejně jako

---

Aktuálně.cz. 2010-11-10 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/rath-o-kalouskovi-byl-jsem-u-zachranky-poznam-opilce/r~i:article:682431/>

¹⁷⁴ Odkaz na bájnou bestii Krakena z řecké mytologie, kterého bůh moří Poseidon vypustil, aby potrestal lidstvo za jeho hříchy. – *Přestřelka v ČSSD. 'Kraken' Rath varuje Haška: Pozor, abych Vás nezašlápl* [online]. Lidovky.cz. 2010-08-23 [2020-07-16]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/prestrelka-v-cssd-kraken-rath-varuje-haska-pozor-abych-vas-nezaslapl.A100823_120055_in_domov_mev

¹⁷⁵ *Jste korupčník, zaútočil Rath na Julínka* [online]. Týden.cz. 2008-06-04 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/politicka-pavlac/jste-korupcnik-zautocil-rath-na-julinka_63578.html

¹⁷⁶ DOLEJŠÍ, Václav. *David Rath byl provokatér v politice i u soudu* [online]. iHNED.cz. 2015-7-24 [cit. 2020-7-16]. Dostupné online: <https://archiv.ihned.cz/c1-64372640-dvacet-let-s-rathem-vzdy-provokoval-souperem-aby-udelali-chybu-stejne-jako-u-soudu>

¹⁷⁷ HARTMAN, Petr. *Rath a ČSSD* [online]. Český rozhlas. 2005-11-02 [cit. 2020-07-16]. Dostupné online: <https://www.rozhlas.cz/rath-a-cssd-7810608>

¹⁷⁸ Michal Hašek pak Ratha veřejně kritizoval, podle jihomoravského hejtmana provokativní projevy tohoto výrazného lékaře vysloveně škodí sociální demokracii. – *Přestřelka v ČSSD. 'Kraken' Rath varuje Haška: Pozor, abych Vás nezašlápl* [online]. Lidovky.cz. 2010-08-23 [2020-07-17]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/prestrelka-v-cssd-kraken-rath-varuje-haska-pozor-abych-vas-nezaslapl.A100823_120055_in_domov_mev

¹⁷⁹ Lidový dům je současné sídlo ČSSD.

*u sportovců. Pokud to neděláte srdcem, není tam emoce, není to ono. Diváky, voliče, nezaujmete, nemohou se nad tím zamýšlet, diskutovat. A ano, baví mě provokovat.*¹⁸⁰

Rath byl schopen rovněž argumentovat, a to umně, flexibilně, a především ve svůj prospěch. Když v dubnu 2007 ministr zdravotnictví Julínek představoval revoluční regulační poplatky pro pacienty¹⁸¹, jeho předchůdce ve funkci do něj s chutí tepal s tím, že ODS plánuje na lidech akorát vydělávat. Bývalý odborový předák jako kdyby zapomněl, že před dvanácti lety byla vyšší finanční spoluúčasť pacientů jedním z hlavních požadavků zakládaného LOK. Pružnost v argumentaci předváděl též ve chvílích, kdy na veřejnosti zarputile vystupoval proti privatizaci zdravotnictví, zatímco sám dělal pravý opak. Bývalý šéf dvou významných lékařských organizací nikdy netrpěl finanční nouzí, což podpořil v květnu 2007. Tehdy firma Paracelsum provozující několik ambulancí, již o jedenáct let dříve zakládal s Kateřinou Pancovou (později Kottovou) a ve které nadále vlastnil poloviční podíl, koupila za šestnáct milionů výnosnou polikliniku v Praze na Chodově. Když ho jeho odpůrci kritizovali, koupil podložil dvěma argumenty – zaprvé byl podle něj rozdíl mezi privatizací v ambulantní a nemocniční sféře a zadruhé si jednoduše potřeboval udržovat svou lékařskou praxi.¹⁸²

Vedení sociální demokracie na podzim 2008 nemínilo opakovat dva roky starou porážku ze sněmovních voleb, kdy ČSSD o tři procenta hlasů podlehla svým pravicovým rivalům z ODS.¹⁸³ Do krajských voleb proto šla s nejdražší kampaní v historii strany¹⁸⁴, což, jak se posléze ukázalo, byl skvěle zvolený tah. Mapa České republiky se totiž zcela bezprecedentně zbarvila kompletně do oranžova.¹⁸⁵⁺¹⁸⁶ Po volbách do krajských zastupitelstev si Rath v listopadu 2008, v té době poslanec a majitel privátní polikliniky, do svého už tak pestrého portfolia vykonávaných funkcí přidal další, a sice roli hejtmana Středočeském kraje.¹⁸⁷

---

¹⁸⁰ DOLEJŠÍ, Václav. *David Rath byl provokatér v politice i u soudu* [online]. iHNED.cz. 2015-7-24 [cit. 2020-7-16]. Dostupné online: <https://archiv.ihned.cz/c1-64372640-dvacet-let-s-rathem-vzdy-provokoval-souper-aby-udelali-chybu-stejne-jako-u-soudu>

¹⁸¹ BARTONÍČEK, Radek. *Julínek ukázal reformu, pacienti mají platit* [online]. iDNES.cz. 2007-04-12 [2020-07-17]. Dostupné online. https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/julinek-ukazal-reformu-pacienti-maji-platit.A070412_104059_domaci_rb

¹⁸² PEČINKA, Bohumil. *Arbeit macht Rath*. Reflex, 2009-2-5.

¹⁸³ *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 02.06. – 03.06.2006* [online]. Volby.cz. 2006-06-03 [2020-07-19]. Dostupné online: <https://www.volby.cz/pls/ps2006/ps2?xjazyk=CZ>

¹⁸⁴ HLUŠTÍK, David. *Největší kampaň v historii* [online]. Lidovky.cz. 2008-08-28 [cit. 2020-07-19]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/nejvetsi-kampan-v-historii.A080828_195954_In_domov_mel

¹⁸⁵ *Krajské volby: ČSSD slaví absolutní vítězství* [online]. Denik.cz. 2008-10-18 [cit. 2020-07-19]. Dostupné online: https://www.denik.cz/volby-2008/cssd_vitez_volby20081018.html

¹⁸⁶ V Praze se krajské volby, respektive volby do zastupitelstva města konaly o dva roky dříve.

¹⁸⁷ V říjnu 2008 se nejprve stal zastupitelem Středočeského kraje, o měsíc později zmíněným hejtmanem. – WERNER, Lukáš. *Odborář, poslanec a hejtman. Projděte si kariéru mistra bonmotů Ratha* [online]. 2012-05-12 [cit. 2020-07-19]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rath-profil-politika.A120515_121243_domaci_wlk

Po zvolení hejtmanem největšího tuzemského kraje, se začaly množit názory, že Rath ve středních Čechách začal budovat takzvaný stát ve státě s velice specifickým fungováním.¹⁸⁸ A to prostřednictvím pro něj typických kroků, které byly radikální, provokativní a celkově rozdělující společnost. Jenom několik hodin po nástupu se uvedl výraznými personálními čistkami, jimiž dřív též započal své desetiměsíční ministerské období – tentokrát se zaměřil na vedení pěti krajských nemocnic, kde následně nástupce určil bez výběrového řízení.¹⁸⁹ Kontroverze vyvolala i tichá podpora od komunistické strany pro jeho menšinovou krajskou radu, kterou ani celostátní vedení sociální demokracie příliš neschvalovalo.¹⁹⁰ Bývalý ministr zároveň získal v zastupitelstvu oddané zastánce díky zdvojnásobení počtu výborů a komisí včetně velice štědrého finančního ohodnocení pro jejich šéfy.

Na začátku roku 2009 zastihla Ratha v jeho kariéře celkově už druhá kauza týkající se lékařských atestací – zatímco v té první v roce 2003 šlo o délku potřebné praxe, do níž tehdejší prezident lékařské komory započítal i civilní službu, v roce 2009 bylo pochybení ze strany sociálního demokrata o poznání více alarmující. Když ještě působil v čele ministerstva zdravotnictví, tak sám sobě¹⁹¹ a svému příteli, šéfovi lékařské komory Milanu Kubkovi¹⁹² vydal atestaci – využil pro to pravidel přechodného období pro uznávání druhých atestací mezi lety 2004 až 2009.¹⁹³ Vše každopádně musel potvrdit a zaznamenat školitel daného doktora, který se o onu druhou atestaci ucházel. Problém byl v tom, že žádný takový dokument neexistoval, protože Rath za své krátké ministerské období stačil v resortu zavést takzvané redukované spisy. Ministrovi podřízení nemohli vést žádný archiv. Tudíž podklady, na jejichž základě vydávali osvědčení, museli zničit nebo vrátit lékaři.¹⁹⁴

Na celou kauzu pak Rath zareagoval následovně: „*Skutečně netuším, proč tam podklady nejsou. Žádnou praxi redukovaných spisů jsem nezavedl. To je obvyklá praxe, že si úřad*

---

¹⁸⁸ PEČINKA, Bohumil. *Arbeit macht Rath*. Reflex, 2009-2-5, strana 26.

¹⁸⁹ PLAVECKÝ, Radek. *Rath pár hodin po nástupu odvolal vedení pěti nemocnic* [online]. Novinky.cz. 2008-11-25 [2020-07-19]. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/rath-par-hodin-po-nastupu-odvolal-vedeni-peti-nemocnic-40213255>

¹⁹⁰ BARTOŠ, Adam. *Rath obhajuje spolupráci s komunisty, špičky ČSSD s ním nesouhlasí* [online]. iDNES.cz. 2009-11-02 [cit. 2020-07-19]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rath-obhajuje-spolupraci-s-komunisty-spicky-cssd-s-nim-nesouhlasi.A091102_111622_domaci_adb

¹⁹¹ Rath sám sobě udělil atestaci pro vykonávání činnosti praktického lékaře.

¹⁹² Milanu Kubkovi udělil atestaci pro vykonávání činnosti angiologa. Angiologie je obor vnitřního lékařství zabývající se onemocněním cév a oběhovou soustavou. – *Angiologie a cévní chirurgie*. Canadian Medical [online]. [cit. 2020-07-20]. Dostupné online: <https://www.canadian.cz/cs/specializace/angiologie-a-cevni-chirurgie/>

¹⁹³ Lékařům, kteří už jednu licenci vlastnili, mohlo v té době ministerstvo zdravotnictví potvrdit druhou atestaci místo zkoušky před komisí. – ČÁPOVÁ, Hana. LN: *Rathova podivná atestace*. Lidové noviny (lidovky.cz) [online]. 2009-02-09 [cit. 2020-07-19]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/ln-rathova-podivna-atestace.A090208_200606_ln_domov_val

¹⁹⁴ ČÁPOVÁ, Hana. LN: *Rathova podivná atestace*. Lidové noviny (lidovky.cz) [online]. 2009-02-09 [cit. 2020-07-19]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/ln-rathova-podivna-atestace.A090208_200606_ln_domov_val

nechává jen doklady, které potřebuje. “ A následně se snažil stočit pozornost na adresu prvního náměstka ministra zdravotnictví Marka Šnajdra: „*Víte, že je mi docela jedno, jestli tomu věříte, nebo ne? Zkuste si zjistit, jak Šnajdr studoval vysokou školu, jak chodil na zkoušky.*“¹⁹⁵ Pochybně udělená atestace mu ale vaz v kariéře nezlomila. Tato kauza ještě ne.

Pomalou ale o to jistěji se už chýlil Rathův konec, který byl úzce spjatý s ústupem patrně nejdůležitějšího muže jeho politické kariéry Jiřího Paroubka. Předseda ČSSD sice sociální demokracii dovedl k již zmíněné drtivé výhře v krajských volbách v roce 2008. Následující dva roky ale strana pod Paroubkovým vedením zaznamenala dvě porážky. První se odehrála ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2009. Nejsilnější levicová strana získala o devět procent hlasů a o dva mandáty méně než její největší rival ODS. Ale patrně větší ohlas vyvolala už předvolební kampaň sociální demokracie, kterou lemovala série protestů. Po vrcholných představitelích ČSSD její odpůrci dokonce v několika městech házeli vajíčka a rajčata, což znamenalo pro ambiciózní stranu velkou potupu.¹⁹⁶

Následné parlamentní volby v roce 2010 stále pod Paroubkovým vedením sociální demokracie sice vyhrála těsně před ODS, nebyla každopádně schopna sestavit vládu. Šéf sociální demokracie proto následně na svůj post rezignoval.¹⁹⁷ O kandidatuře na funkci předsedy ČSSD uvažoval i Rath a Paroubek se vyjádřil, že by se jím jeho oblíbenec v budoucnu mohl stát. Proti tomu se ovšem postavilo několik předních zástupců ČSSD.¹⁹⁸

Novým lídrem strany se tak stal Bohuslav Sobotka. Politika, který Ratha v sociální demokracii udržel, rázný lékař příliš neuznával. V ČSSD a obecně v politice tak nezbyl nikdo, kdo by na výrazného rétora platil a byl ho schopen v jeho působení trochu korigovat.¹⁹⁹ To se naplno ukázalo především ve Středočeském kraji, jenž ambiciózní politik nadále řídil z pozice hejtmana.

---

¹⁹⁵ ČÁPOVÁ, Hana. LN: *Rathova podivná atestace*. Lidové noviny (lidovky.cz) [online]. 2009-02-09 [cit. 2020-07-19]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/ln-rathova-podivna-atestace.A090208_200606_in_domov_val

¹⁹⁶ PERKNEROVÁ, Kateřina. *OBRÁZEM: Pražský mítink ČSSD zasypala vejce*. Pražský deník [online]. 2009-05-27 [cit. 2020-07-20]. Dostupné online: https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/prazsky-mitink-cssd-zasypala-vejce20090527.html

¹⁹⁷ *Šéf ČSSD Paroubek po volbách rezignoval. Prohráli obyčejní lidé, řekl*. iDNES.cz [online]. 2010-05-2010 [cit. 2020-07-20]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/sef-cssd-paroubek-po-volbach-rezignoval-prohrali-obycejni-lide-rekl.A100529_183840_domaci_lf

¹⁹⁸ *Přestřelka v ČSSD. 'Kraken' Rath varuje Haška: Pozor, abych Vás nezašlápl* [online]. Lidovky.cz. 2010-08-23 [2020-07-16]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/prestrelka-v-cssd-kraken-rath-varuje-haska-pozor-abych-vas-nezaslapl.A100823_120055_in_domov_mev

¹⁹⁹ DOLEJŠÍ, Václav. *David Rath byl provokatér v politice i u soudu* [online]. iHNED.cz. 2015-7-24 [cit. 2020-7-16]. Dostupné online: <https://archiv.ihned.cz/c1-64372640-dvacet-let-s-rathem-vzdy-provokoval-soupere-aby-udelali-chybu-stejne-jako-u-soudu>

Na tamějším úřadu Rath velice brzy, stejně jako kdysi například na ministerstvu, nastolil atmosféru strachu, v níž se většina lidí navzájem podezírala. Pět set milionů z krajského rozpočtu hodlal různě investovat ovšem bez toho, aniž by o svých plánech zpravil krajskou radu. Během privatizace Českých aerolinií a pražského letiště žádal třetinu akcií letiště – Rath vyhrožoval, že pakliže cenné papíry neobdrží, nového vlastníka bude blokovat tam, kde to jen půjde. Sám pak přišel s nápadem zablokovat stavbu amerického radaru tím, že se Brdy, které byly vytipované pro umístění radaru, přemění v chráněnou krajinnou oblast.²⁰⁰ Dluh Středočeského kraje v roce 2008, kdy ambiciózní lékař nastoupil do funkce, dosahoval devíti set milionů. Za pouhé tři roky se více než ztrojnásobil na 3,2 miliardy. Rath vinu přirozeně odmítal a hájil se tím, že dluh podědil po svém předchůdci, exhejtmanovi Petru Bendlovi.²⁰¹

Žně za Rathova hejtnanství zažila jeho domovská Hostivice, která se dočkala velkého rozmachu. A bylo to právě toto město na západním okraji Prahy, kde byl v květnu 2012 zadržen policií.²⁰²

3.1.6 2012-2019: Odhalení korupční aféry, vazba a soudní proces

Policie zatkla Ratha s legendární krabicí vína se sedmi miliony korun v květnu 2012 a rozpoutala tak bezprecedentní kauzu spjatou s takto vysoce postaveným českým politikem. Celý případ se ale začal odehrávat už o půl roku dříve. Ústřední postavou byl soukromý detektiv Libor Gregor. Ten se dozvěděl o plánovaném odklonu čtyřiaadvaceti milionů z chystané dvou set milionové veřejné zakázky připravované opravy zámku v Buštěhradu, s níž byl spjatý i středočeský hejtman. V minulosti elitní policista Gregor tak na Ratha podal k Nejvyšší státnímu zastupitelství v Brně trestní oznámení. Ze strany justice či policejního sboru sice nenásledovala okamžitá a razantní reakce, krajské zastupitelství v Ústí nad Labem každopádně alespoň povolilo nasadit odposlechy na Rathovy nejbližší spolupracovníky, manžele Kottovy.²⁰³

Díky odposlechům si policie byla jistá dostatkem důkazů o zmanipulovaném dvousetmilionovém tendru až o půl roku později. Ratha i se zmiňovanou krabicí, v níž si z domu manželů Kottových nesl sedmimilionový úplatek, policisté zadrželi večer 14. května 2012. Při domovních prohlídkách se u hejtmána v tajné skrýši v podlaze našlo dalších osm

---

²⁰⁰ PEČINKA, Bohumil. *Arbeit macht Rath*. Reflex, 2009-2-5, strana 26.

²⁰¹ BERNÝ, Aleš. *Rath ztrojnásobil dluh kraje, Středočeši jsou v minusu 3,2 miliardy*. iDNES.cz [online]. 2011-10-31 [cit. 2020-07-20]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rath-ztrojnásobil-dluh-kraje-stredocesji-jsou-v-minusu-3-2-miliardy.A111031_093034_praha-zpravy_ab

²⁰² *David Rath obviněn z korupce, středočeský hejtman přistižen přímo při činu* [online]. Reflex.cz. 2012-5-15 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: <https://www.reflex.cz/clanek/online-nakupovani/46270/david-rath-obvinen-z-korupce-stredocesky-hejtman-pristizen-primo-pri-cinu.html>

²⁰³ KEDROŇ, Radek. *Operace Rath: Pohled do zákulisí policejního vyšetřování*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2015, s. 11. ISBN 978-80-7429-600-0.

miliónů korun, v domě Rathových spolupracovníků objevili muži zákona ukrytých miliónů dokonce třicet čtyři.²⁰⁴ O pouhé dva dny později rezignoval někdejší odborář na post hejtmana a krajského zastupitele. Vzdal se rovněž i členství v sociální demokracii. Ponechal si pouze poslanecký mandát, díky čemuž mu zůstala poslanecká imunita.²⁰⁵

O necelý měsíc později pak poslanci hlasovali o vydání Ratha k trestnímu stíhání. Na jednání sněmovny obviněného lékaře přivezla policie z vazební věznice v Litoměřicích. Hejtman měl tři čtvrtě hodiny dlouhý emotivní projev, ve kterém nejprve označil svůj proces za politický. Dále tehdejší ústeckou státní zástupkyni Lenku Bradáčovou nařknul z toho, že jeho případ vzala jenom kvůli příslibu kariérního posunu. Pro vydání k trestnímu stíhání tehdy už bývalého člena ČSSD nakonec hlasovalo celkem 183 zákonodárců. Výrazný řečník tak putoval znovu do vazby.²⁰⁶ Ve vazební věznici od svého zadržení nakonec strávil celkem rok a půl, Vrchní soud v Praze jej propustil až v listopadu 2013.²⁰⁷ Internista svou zkušenost z vazby zaznamenal i literárně prostřednictvím knihy *Přisedněte si*, kterou mu vydala nakladatelka Petra Paroubková, druhá manželka bývalého předsedy sociální demokracie.²⁰⁸

Celá korupční aféra ovšem byla ještě o poznání spletitější, poněvadž kromě tendru na opravu buštěhradského zámku se obžaloba týkala rovněž rekonstrukce gymnázia v Hostivici. Ve městě, kde Rath bydlel, zakázku získala předem vybraná firma, jež si navíc výhru ve výběrovém řízení pojistila téměř třímilionovým úplatkem. Samotný proces vedle toho obsahoval i druhou hlavní větev, která se týkala podvodů a podplácení u zakázek na modernizaci či technické vybavení pro několik nemocnic ve Středočeském kraji, konkrétně pak

---

²⁰⁴ KUNC, Tomáš; POKORNÝ, Marek. *Ratha dělí od vězení jen pár dnů. Připomeňte si kauzu milionů v krabici od vína*. Aktuálně.cz [online]. 2019-07-19 [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:lQaOBoIqShYJ:https://zpravy.aktualne.cz/domaci/odpenz-v-krabici-od-vina-po-zpochybeni-odposlechu-pripome/r~7de4f57e478511e783fe002590604f2e/+&cd=3&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>

²⁰⁵ PÁLKOVÁ, Šárka. *Rath už není hejtmanem, rezignoval na funkci a vystoupil z ČSSD*. Lidovky.cz [online]. 2012-05-16 [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/rath-uz-neni-hejtmanem-rezignoval-na-svoji-funkci.A120516_151917_In_domov_ogo

²⁰⁶ *Sněmovna vydala Ratha k trestnímu stíhání*. Novinky.cz [online]. 2012-06-05 [cit. 2020-07-21] Dostupné online: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/snemovna-vydala-ratha-k-trestnimu-stihani-156677>

²⁰⁷ Do jednání sněmovny 5. června 2012 byl ve vazební věznici v Litoměřicích, po svém vydání k trestnímu stíhání strávil další rok a pět měsíců v ruzyňské vazební věznici. – *Ratha pustili z vazby, po roce a půl je doma*. Noviny.cz [online]. 2013-11-11 [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/ratha-pustili-z-vazby-po-roce-a-pul-je-doma-209318>

²⁰⁸ Nejednalo se ani zdaleka o Rathovu literární prvotinu. Začal v roce 2002, kdy sepsal sbírku povídek s názvem *Zápisky lékaře z pozdní noci*. Je autorem celkem devíti knih, za zmínku stojí ještě například tituly *Právní sebeobrana lékaře* (2006), *Síla argumentů* (2008), *Hříchy Petra Bendla ve Středočeském kraji* (2009) či doposud poslední vydané dílo *Řád* (2017). – *Vydané knihy Davida Ratha*. Databazeknih.cz [online]. [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: <https://www.databazeknih.cz/vydane-knihy/david-rath-19333>

Přisedněte si: Paroubková vydává Rathovu knihu z vězení. Lidovky.cz [online]. 2012-10-08 [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/lide/prisednete-si-paroubkova-vydava-rathovu-knihu-z-vezeni.A121008_175327_lide_ziz

na Kladně, v Kolíně, v Mladé Boleslavi a v Příbrami. Soudy tak celý případ řešily ve dvou oddělených kauzách.²⁰⁹

Očekávaný proces vedený předsedou senátu Robertem Pacovským započal u Krajského soudu v Praze 7. srpna 2013, tedy ještě v době, kdy byl Rath ve vazbě. Na osmi zmanipulovaných zakázkách se podílelo celkem jedenáct obžalovaných²¹⁰, exhejtman měl podle státního zástupce přijmout na úplatcích minimálně šestnáct milionů, jeho nejbližší spolupracovníci manželé Kottovi pak dokonce nejméně jedenačtyřicet.²¹¹ Z celého procesu se stalo jedno z nejsledovanějších a nejspletitějších soudních řízení v porevoluční historii země.²¹²

Průběh soudního řízení se zároveň táhl, k čemuž záměrně přispíval i mediálně nejznámější obžalovaný z celé kauzy, který se zároveň snažil všemi možnými způsoby zabránit svému odsouzení. Bývalý ministr zprvu zpochybňoval policejní videozáznam z jeho zatýkání – kamera podle Ratha nezabírala krabici se sedmi miliony po celou dobu, peníze mu prý někdo podstrčil.²¹³ Lékař poté například podával stížnosti na podjatost soudce Pacovského, dále u Ústavního soudu v lednu 2014 uspěl s tím, že justice při prodlužování vazby porušila jeho základní práva, nebo se omlouval z účasti na řízení pro údajný úraz, který si měl přivodit při jízdě na kole. Soud na Rathovo protahování příliš nedbal a v dubnu 2015 mu oznámil, ať si připraví závěrečnou řeč.²¹⁴

---

²⁰⁹ KEDROŇ, Radek. *Operace Rath: Pohled do zákulisí policejního vyšetřování*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2015, s. 250. ISBN 978-80-7429-600-0.

²¹⁰ Mezi nimi bylo i několik šéfů velkých firem, zároveň obvinění Metrostavu coby právnické osoby bylo průlomové. – *Databáze polistopadových kauz: David Rath a krabice od vína*. Seznam zprávy [online]. 2019-11-01 [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/david-rath-a-krabice-od-vina-se-sedmi-miliony-82782>

²¹¹ KUNC, Tomáš; POKORNÝ, Marek. *Ratha dělí od vězení jen pár dnů. Připomeňte si kauzu milionů v krabici od vína*. Aktuálně.cz [online]. 2019-07-19 [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:lQaOBolqShYJ:https://zpravy.aktualne.cz/domaci/od-penez-v-krabici-od-vina-po-zpochybeni-odposlechu-pripome/r~7de4f57e478511e783fe002590604f2e/+&cd=3&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>

²¹² *Databáze polistopadových kauz: David Rath a krabice od vína*. Seznam zprávy [online]. 2019-11-01 [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/david-rath-a-krabice-od-vina-se-sedmi-miliony-82782>

²¹³ KEDROŇ, Radek. *Operace Rath: Pohled do zákulisí policejního vyšetřování*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2015, s. 192. ISBN 978-80-7429-600-0.

²¹⁴ Za porušování základních práv získala odškodné 19 421 korun. V lednu 2019 pak pro změnu Rath na soudu vymohl 12 000 korun z toho důvodu, že v závěru vazby jej eskorta vodila k hlavnímu líčení v poutech. – KUNC, Tomáš; POKORNÝ, Marek. *Ratha dělí od vězení jen pár dnů. Připomeňte si kauzu milionů v krabici od vína*. Aktuálně.cz [online]. 2019-07-19 [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:lQaOBolqShYJ:https://zpravy.aktualne.cz/domaci/od-penez-v-krabici-od-vina-po-zpochybeni-odposlechu-pripome/r~7de4f57e478511e783fe002590604f2e/+&cd=3&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>

Rath dostane 12 tisíc za to, že ho vodili v poutech. Chtěl mnohem víc. iDNES.cz [online]. 2019-01-23 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rath-odskodneni-vazba-soud.A190123_102919_domaci_zaz

Bývalý člen ČSSD se ale nehodlal vzdát tak rychle, a proto přicházel s dalšími obstrukcemi. 18. května 2015 měli Rathovi advokáti Adam Černý a Roman Jelínek pro svého klienta přednést zmiňovanou závěrečnou řeč. Do soudní síně ovšem nedorazili. Exposlanec je oba propustil s tím, že jej bude nově zastupovat advokát Michal Pacovský, strýc soudce Roberta Pacovského.²¹⁵ Rath tento krok zinscenoval pro to, aby soudce Roberta Pacovského mohl opět nařknout z podjatosti. Exhejtmanův „nový“ obhájce k soudu ovšem nedorazil. Ani soudce Pacovský se ovšem nenechal zaskočit a ukázal mail od svého strýce Michala s ověřeným podpisem, který prohlásil, že někdejšího politika zastupovat nebude – dřívější člen vlády prý z advokáta vylákal plnou moc podvodem.²¹⁶

„*Nic mu není trapné, necítí to,*“ uvedla o bývalém ministrovi psychiatrička Marta Holanová, s níž se Rath znal z České lékařské komoře – tam Holanová působila jako vedoucí revizní komise. Jiní psychiatři či psychologové pak v souvislosti s vystoupeními někdejšího hejtmana zmiňovali i poruchu osobnosti s narcistními a disociálními rysy.²¹⁷

V červenci 2015 každopádně Krajský soud v Praze nad bývalým odborovým předákem prvně vynesl nepravomocný verdikt – nepodmíněný trest v délce osmi a půl roku a propadnutí majetku. Proti rozsudku se lékař hned odvolal.²¹⁸ A nebyl by to Rath, kdyby průběh své třídenní závěrečné řeči neozvláštnil speciálním až excentrickým tahem – do jednací místnosti bez jakéhokoliv ohlášení či zaklepaní vešla koncipientka, jež Rathovi uprostřed jeho projevu předala obálku se starými nekvalitními snímky soudce Pacovského podřimujícího u stolu se sklenicí piva.²¹⁹

---

²¹⁵ KEDROŇ, Radek. *Operace Rath: Pohled do zákulisí policejního vyšetřování*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2015, s. 237. ISBN 978-80-7429-600-0.

²¹⁶ Michal Pacovský se o dva roky později musel Rathovi omluvit, že o něm pravil, že lékařův plán "sežral i s navijákem". – POKORNÝ, Marek. *Advokát se musí Rathovi omluvit za výrok, že ho exhejtman podvedl. Ten zase zaplatí náklady na soud*. Aktuálně.cz [online]. 2018-06-28 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: <https://zpravy.aktualne.cz/rath-vysoudil-omluvu-advokata-za-slova-ze-mu-to-sezral-i-sna/r~63b01b5e7ac711e882090cc47ab5f122/>

KUBIŠTOVÁ, Pavla. *Rathovi jsem naletěl, přiznal advokát Pacovský. Hájit ho prý nechtěl*. iDNES.cz [online]. 2015-12-23 [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/advokat-michal-pacovsky-pry-naletel-rathovi.A151223_125111_domaci_pku

²¹⁷ KEDROŇ, Radek. *Operace Rath: Pohled do zákulisí policejního vyšetřování*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2015, s. 238. ISBN 978-80-7429-600-0.

²¹⁸ *Krabice se sedmi miliony a stíhání dlouhé 2 702 dnů. David Rath nastoupil do vězení v Teplicích*. Reflex.cz [online]. 2019-10-07 [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: <https://www.reflex.cz/clanek/profil/97820/krabice-se-sedmi-miliony-a-stihani-dlouhe-2-702-dnu-david-rath-nastoupil-do-vezeni-v-teplicich.html>

²¹⁹ KUNC, Tomáš; POKORNÝ, Marek. *Ratha dělí od vězení jen pár dnů. Připomeňte si kauzu milionů v krabici od vína*. Aktuálně.cz [online]. 2019-07-19 [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:IQaOBoIqShYJ:https://zpravy.aktualne.cz/domaci/od-penez-v-krabici-od-vina-po-zpochybeni-odposlechu-pripome/r~7de4f57e478511e783fe002590604f2e/+&cd=3&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>

Proces se posléze protáhnul na několik let. Přispěl k tomu Vrchní soud v Praze, který na podzim 2016 rozsudek zrušil kvůli údajně nezákonným odposlechům.²²⁰ Do kauzy se vložil tehdejší ministr spravedlnosti Robert Pelikán za hnutí ANO a podal proti tomuto rozhodnutí stížnost k Nejvyššímu soudu – ten rozhodl, že odposlechy lze použít jako důkaz a vrátil celý proces ke Krajskému soudu v Praze.²²¹

Obnovený proces začal v říjnu 2017. Úvodní řeč Rath natáhl ve třech dnech celkem na dvanáct hodin, během kterých ostře verbálně útočil na soudce Pacovského: „*Máte proti sobě člověka, který vás neustále štví, rozvrátil vám rodinný život a poukazuje na všechny vaše výstřelky. Máte dost důvodů mě nenávidět. Je to absurdní divadlo, Václav Havel by to nevymyslel.*“²²² Ani během závěrečné řeči o půl roku později nebyl internista nijak stručný – tentokrát pouze ve dvou dnech opět řečnil dvanáct hodin.²²³ V červnu 2018 Krajský soud v Praze znovu odsoudil bývalého ministra zdravotnictví v rámci takzvané první větve procesu týkající se manipulace veřejných zakázek v čele s buštěhradským zámekem na osm a půl let za mříže, ten se ale i napodruhé odvolal.²²⁴

Vrchní soud v Praze pak 26. června 2019 bývalého člena vlády pravomocně odsoudil za zmanipulované zakázky ve středních Čechách na sedm let do vězení včetně desetimilionového peněžitého trestu.²²⁵

3.1.7 2018-2019: Kandidatury do Senátu, zastupitelstva obce a Evropského parlamentu

Ještě před padnutím finálního verdiktu vždy nesmírně houževnatý lékař hledal cesty a nejrůznější triky, jak soudní proces co nejvíc zdržet, či se ještě lépe úplně vyhnout odsouzení.

---

²²⁰ TŘEČEK, Čeněk. *Odposlechy v kauze Rath byly nezákonné, uvedl pražský vrchní soud.* iDNES.cz [online]. 2016-12-19 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/cerna-kronika/vrchni-soud-rath-odposlechy.A161219_142952_krimi_cen

²²¹ *Krabice se sedmi miliony a stíhání dlouhé 2 702 dnů. David Rath nastoupil do vězení v Teplicích.* Reflex.cz [online]. 2019-10-07 [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: <https://www.reflex.cz/clanek/profil/97820/krabice-se-sedmi-miliony-a-stihani-dlouhe-2-702-dnu-david-rath-nastoupil-do-vezeni-v-teplicich.html>

²²² POKORNÝ, Marek. *Dvanáct hodin a dost. Už jste mluvil příliš dlouho, došla soudci trpělivost s Rathovým proslovem.* Aktuálně.cz [online]. 2017-10-25 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/dvanact-hodin-a-dost-soudce-utal-rathovu-rec-uz-jste-mluvil/r~2e8935b2b96811e7aacd0025900fea04/>

²²³ KOTALÍK, Jakub. *Rath po dvanácti hodinách dokončil závěrečnou řeč, verdikt padne v červnu.* iDNES.cz [online]. 2018-03-27 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/cerna-kronika/david-rath-zaverecnna-rec-soud-korupeni-kauza.A180327_085846_krimi_jkk

²²⁴ KUNC, Tomáš; POKORNÝ, Marek. *Ratha dělí od vězení jen pár dnů. Připomeňte si kauzu milionů v krabici od vína.* Aktuálně.cz [online]. 2019-07-19 [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:lQaOBoIqShYJ:https://zpravy.aktualne.cz/domaci/od-penez-v-krabici-od-vina-po-zpochybeni-odposlechu-pripome/r~7de4f57e478511e783fe002590604f2e/+&cd=3&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>

²²⁵ *Rath je vinen, dostal 7 let vězení a musí zaplatit 10 milionů. Soud mu snížil původní trest.* Lidovky.cz [online]. 2019-06-26 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/prazsky-odvolaci-soud-rozhodne-o-trestu-pro-ratha-kauza-se-tahne-uz-7-let.A190626_071238_In_zahranici_form

Čekání na rozsudek si tak kromě ordinování zkrátil třemi kandidaturami do stejného počtu různých politických těles.

Na konci července 2018 Rath oznámil kandidaturu do Senátu v podzimních doplňovacích volbách na Litoměřicku za stranu Česká Suverenita.²²⁶ Předsedkyně partaje Jana Volfová na adresu svého nového kandidáta uvedla: „*Jsem přesvědčená, že není šedivá myš. Umí mluvit, jeho rétorické schopnosti bych srovnala s rétorickými schopnostmi Miloše Zemana. Pan doktor je také nesmírně pracovitý.*”²²⁷ Zkušený politik svou kampaň postavil na boji proti privatizaci litoměřické nemocnice. Navíc se netajil tím, že díky několika měsícům strávených v litoměřické vazební věznici město dokonale zná. Rathovo případné zvolení do horní komory Parlamentu České republiky by díky nabyté senátorské imunitě už tak zamotaný soudní proces ještě více zkomplikovalo.²²⁸ To se ale nestalo a výrazný řečník si politickou kariéru neprodloužil – s 4,97 % hlasů obsadil až sedmé místo.²²⁹

Dřívější prezident lékařské komory už byl ale ve stejném roce úspěšnější na komunální úrovni v domovské Hostivici – jako jediný ze svého uskupení *Zdravá Hostivice* získal mandát. Zastupitelem se každopádně nestal, protože mu soud posléze odečetl hlasy kvůli jeho osmi spolukandidátům, kteří si ve městě do voleb nevyřídili trvalý pobyt.²³⁰ Každopádně získání mandátu komunálního zastupitele není provázán s imunitou, v tomto případě by tedy ani v případě zasednutí v zastupitelstvu soudní proces ovlivněn nebyl.

V květnu 2019 se pak jako lídr pro něj již známé strany Česká Suverenita snažil dostat do Evropského parlamentu. Jeho partaj ovšem potkal těžký volební debakl, kdy se s pouhými

---

²²⁶ Česká Suverenita je mimoparlamentní strana, která byla registrovaná v lednu 2011. – *Česká Suverenita - Rejstřík politických stran a politických hnutí*. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2014-1-27 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: https://aplikace.mvcr.cz/seznam-politickyh-stran/Vypis_Rejstrik.aspx?id=359

²²⁷ HORÁK, Jan. *Volfová: Rath se rétorikou může srovnávat se Zemanem, Gazdík ať radši drží hu*u*. Lidovky.cz [online]. 2018-08-02 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/volfova-rath-se-retorikou-muze-srovnavat-se-zemanem-gazdik-at-radsi-drzi-hu*u.A180801_104918_in_domov_jho

²²⁸ *Rath oznámil kandidaturu do Senátu za Litoměřicko. Seděl tam ve vazbě, tak prý město zná dokonale*. Novinky.cz [online]. 2018-07-30 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/rath-oznamil-kandidaturu-do-senatu-za-litomericko-sedel-tam-ve-vazbe-tak-pry-mesto-zna-dokonale-346122>

²²⁹ *Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 5.10. – 6.10.2018, Výsledky hlasování, Obvod: 29 – Litoměřice*. Český statistický úřad [online]. 2018 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: <https://volby.cz/pls/senat/se2111?xjazyk=CZ&xdatum=20181005&xobvod=29>

²³⁰ O místo v hostivické radnici se ucházel v rámci Rathovy strany i bývalý ministr školství Marcel Chládek. – OTTO, Pavel. *Politici trpaslíci nejsou úplně bez šancí*. E15.cz [online]. 2018-09-06 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: <https://www.e15.cz/volby/komunalni-volby-2018/politicti-trpaslici-nejsou-uplne-bez-sanci-1350821>
NUC, Jan; ŠAFHAUSER, Roman. *Rath se zastupitelem nestane, podle soudu získal neplatné hlasy*. iDNES.cz [online]. 2018-10-30 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/praha/zpravy/david-rath-zastupitelstvo-hostivice-nebude-kvuli-neplatnym-hlasum.A181030_162554_praha-zpravy_rsr

jedenácti setinami hlasů potřebné pětiprocentní hranici ani náznakem nepřiblížila.²³¹ Touto neúspěšnou kandidaturou tak prozatím skončila Rathova politická kariéra.²³²

3.1.8 2019: Nástup do vězení

Jako den Rathova nástupu do vězení byl určen 7. říjen 2019. Novinářům, kteří jej ještě ten den navštívili před jeho hostivickou ordinací, před nástupem řekl: „*Nevím, jestli se na to dá připravit. Problém je, že můj proces je politický a byl politický od začátku.*“ Zároveň přiznal, že soudem uloženou pokutu nezaplatil: „*Avizoval jsem od začátku, že žádných deset milionů nemám a sehnat je takhle za pět dní nejde.*“²³³

Nebyl by to ale onen provokaci pravidelně a rád vyhledávající Rath, aby i svůj nástup do výkonu trestu něčím neozvláštnil. Novináři automaticky očekávali, že odsouzený exhejtman nastoupí do ruzyňské věznice.²³⁴ Po republice je ale celkem dvanáct nástupních věznic, čehož bývalý ministr zdravotnictví využil a dostavil se do věznice v Teplicích, zcela mimo veškerý zájem médií – novináře tak nechal na západě Prahy zbytečně čekat celý den.²³⁵

V ruzyňské věznici se ale přeci jen zanedlouho octnul v lednu 2020. Sám požádal o přeložení do této pražské věznice, kde si odpykává sedm let.²³⁶ Na konci stejného měsíce se Středočeský krajský soud zabýval druhou větví za korupční kauzy, přičemž dřívějšímu politikovi sociální demokracie nepravomocně prodloužil trest o rok.²³⁷ V červnu 2020 Krajský soud v Praze nevyhověl Rathově žádosti o prominutí druhé části desetimilionové pokuty za zmanipulovaný tendr na rekonstrukci buštěhradského zámku. Pakliže Rath zbytek nedoplatí, hrozí mu prodloužení trestu o další dva a půl roku.²³⁸

---

²³¹ *Volby do Evropského parlamentu konané na území České republiky ve dnech 24.05. – 25.05.2019, Výsledky hlasování, Celkové výsledky hlasování.* Český statistický úřad [online]. 2019 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: <https://volby.cz/pls/ep2019/ep11?xjazyk=CZ>

²³² Platí k 22. 7. 2020.

²³³ VESELÁ, Linda. *Rath doběhl čekající novináře. Místo Ruzyně nastoupil do vězení v Teplicích.* iDNES.cz [online]. 2019-10-07 [cit. 2020-07-23]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/david-rath-nastup-do-veznice-trest-hejtman-ministr.A191007_112526_domaci_linv

²³⁴ Ruzyňská věznice je od města Hostivice vzdálená necelých 5 kilometrů.

²³⁵ *Rath převezl novináře. Za mříže nenastoupil v Ruzyni, ale v Teplicích.* Novinky.cz [online]. 2019-10-07 [cit. 2020-07-23]. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/rath-prevezl-novinare-za-mrize-nenastoupil-v-ruzyni-ale-v-teplicich-40299046>

²³⁶ ZÍTA, Martin. *Rath je ve věznici v Ruzyni. O přemístění požádal sám, zaujal ho inzerát na místo vězeňského lékaře.* iROZHLAS.cz [online]. [online]. 2020-01-29 [cit. 2020-07-23]. Dostupné online: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/david-rath-ruzyne-teplice-prevoz_2001291255_zit

²³⁷ *Soud v druhé větvi Rathovy korupční kauzy prodloužil exhejtmanovi vězení o rok, Kottovým o dva.* ČT24.cz [online]. 2020-01-31 [cit. 2020-07-23]. Dostupné online: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3040905-soud-v-druhe-vetvi-rathovy-korupcni-kauzu-uznal-vinu-vsech-obzalovanych>

²³⁸ První polovinu čítající 5 milionů Rath uhradil v únoru 2020. – *Rath musí zaplatit druhou polovinu trestu, soud mu nevyhověl. Pokud ne, hrozí mu další vězení.* Lidovky.cz [online]. 2020-07-13 [cit. 2020-07-23]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/soud-nevyhovel-rathove-zadosti-zbytek-trestu-nepromine-dojde-k-vymahani-nebo-prodlouzeni-vezeni.A200713_093156_ln_domov_ele

3.2 Analýza jednotlivých projevů, vystoupení, rozhovorů a duelů Davida Ratha

Pro analýzu řečnického projevu Davida Ratha autor diplomové práce pečlivě vybral osm různých projevů, jak monologických, tak dialogických. Jednotlivé zkoumané výstupy jsou řazeny nejprve žánrově a posléze v rámci daného stylu chronologicky. Autor vybíral proslovy tak, aby sestavil co nejpestřejší komunikační paletu, v níž by Rathův řečnický profil vynikl co nejvýrazněji. Z monologického žánru se jedná o tyto komunikační typy – vystoupení na tiskové konferenci a politický projev ve Sněmovně. Dialogický styl zastupují tyto druhy projevů – rozhovor, debatní duel a zábavní rozhovor neboli v tomto případě talkshow. Z jednotlivých žánrů pak autor vybral konkrétní výstupy, a sice tyto:

1. Politický projev Davida Ratha v Poslanecké sněmovně k hlasování o důvěře vládě, srpen 2010²³⁹
2. Vystoupení na tiskové konferenci ČSSD, listopad 2011
3. Duel s Václavem Klausem, Česká televize, pořad *Debata*, červen 1995
4. Talkshow s Janem Krausem, pořad *Uvolněte se, prosím*, Česká televize, listopad 2005²⁴⁰
5. Rozhovor s Michaelou Jílkovou, iDNES.cz, pořad *Z očí do očí*, březen 2006
6. Duel s Pavlem Bémem, Česká televize, pořad *Otázky Václava Moravce*, duben 2006²⁴¹
7. Duel s Petrem Tluchořem, Česká televize, pořad *Události, komentáře*, únor 2008
8. Rozhovor s Martinem Veselovským, DVTV, červenec 2015²⁴²

Autor práce se zároveň domluvil na spolupráci se třemi odborníky – s odbornicí na mluvený projev z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy Pavlou Chejnovou, s politologem z Fakulty sociálních věd Jakubem Charvátem a v neposlední řadě s lingvistou Petrem Kaderkou z Ústavu pro jazyk český Akademie věd České republiky. Experti byli požádáni o svůj odborný komentář u čtyř z osmi projevů.

---

²³⁹ Odborníci byli požádáni o komentář u tohoto výstupu, autor práce ovšem nakonec jejich poznatky do textu práce nepřevedl.

²⁴⁰ Odborníci byli požádáni o komentář u tohoto výstupu.

²⁴¹ Odborníci byli požádáni o komentář u tohoto výstupu.

²⁴² Odborníci byli požádáni o komentář u tohoto výstupu.

3.2.1 Monologické projevy

3.2.1.1 Politický projev Davida Ratha v Poslanecké sněmovně k hlasování o důvěře vládě, srpen 2010

Nejostřejší ze zkoumaných projevů se zrodil 10. srpna 2010. Po červnových volbách ve vládě zasedly strany ODS, TOP 09 a Věci veřejné a o dva měsíce později žádaly o důvěru. Před tímto hlasováním David Rath vystoupil se speciálně ostrým proslovem.²⁴³

Paralingvistická složka: Jednalo se o připravený projev, k němuž si David Rath připravil podklady. Díky textové opoře se mohl mnohem výrazněji soustředit na ostatní složky své řeči. Znáť to bylo především u modulace hlasu, jež hraničila s až dramatickým vystoupením. Jindy precizní artikulace, která byla ještě umocněná čtením z papíru, tentokrát působila neopatrně nepřirozeně.

Neverbální složka: Jelikož stál Rath po celou dobu u řečnického pultu, jeho jindy nápaditá neverbální komunikace byla najednou upozaděna. Sociální demokrat byl tentokrát umírněný, i co se oblečení týče – zvolil klasický černý oblek doplněný o červenou kravatu. Za zmínku stojí alespoň Rathova *kinezika* – v jednu chvíli se otočil na tehdejšího ministra zahraničí z TOP 09 Karla Schwarzenberga, během celého projevu se různě natáčel směrem k ostatním zákonodárcům v sále.

Verbální složka: Ze strukturálního hlediska byl tento Rathův projev velice zajímavý, protože i přes zmíněnou přípravu lékař rád využil improvizaci (2. minuta): „*Pan premiér za mými zády, já bych vám to sdělil, co zde říká, to považuje za roztomilé. Věc názoru.*“ Rath projev ozvláštňoval i ustálenými slovními spojeními: „*Budiž, proti gustu žádný dišputát; sami si udělejte názor,*“ frekventovanou frází: „*Ale pojďme dál,*“ anebo inovativním termínem jako například „*názorové salto.*“

Psychologická složka: Rath se díky tomuto projevu ocitl ve svém živlu. Sám svou řeč uvedl tím, že si v tisku našel vyjádření koaliční vlády. Provokativní pranýřování mohlo směle začít. Člen ČSSD se s chutí střefoval do nejvýraznějších postav opozice (3. minuta): „*Asi pana Johna nechtějí nechat nic podepisovat po zkušenostech z jeho působení ve firmě Ora Print. Zlatá slova. Nepronesl je David Rath nebo někdo jiný, pronesl je pan Miroslav Kalousek na adresu Radka Johna dne 4. 5. 2010. Takže podpisy Radka Johna pod smlouvami s Ora Printem, zdá se, byly vadné a jeho podpisy jako ministra jsou zjevně v pořádku. A pan Kalousek je plně podporuje. Zvláštní změna názoru. Budiž, mýlit se může každý.*“ U lídra Věcí veřejných Radka

---

²⁴³ <https://www.youtube.com/watch?v=hKTUBD9GdLQ&t=>

Johna s kritikou skutečně nešetřil (5. minuta): „*Zajímavé, takže sedím v koalici s někým, kdo rdousí (velký důraz) naše občany a já mu dokonce pomáhám, to jsou vlastně slova pana kolegy Johna.*“

Rathovu projevu neunikl ani lídr TOP 09 Karel Schwarzenberg (5 minuta): „*Věci veřejné svá stanoviska často mění. Proto o jejich stanovisku budeme informovat náš výkonný výbor až po jednání, abychom nemuseli svolávat výkonný výbor každý den – slova Karla Schwarzenberga z 2. června 2010.*“ S chutí se strefil i do premiéra z ODS Petra Nečase (9. minuta): „*Ale vaše reakce bohužel pak nebyla tak rázná, protože, když ti lidé tam doputovali, tak už jste stáhl kalhoty a už jste jenom tiše podotkl: Je velmi neobvyklé, nebudu se tvářit, že nad tím lze pokrčit rameny. Myslím tím, nad těmi lidmi, kteří přišli do resortu vnitra. Takže od nepřijatelného až po to, že jste nepokrčil rameny. Skutečně, silné gesto hodné státníka a prvního muže této země, prostě nepokrčil jste nad tím rameny, bud'me šťastni.*“

3.2.1.2 Vystoupení na tiskové konferenci ČSSD, listopad 2011

Necelého půl roku před vypuknutím korupční aféry Rath coby stínový ministr zdravotnictví vystoupil na tiskové konferenci sociální demokracie. Ústředním tématem bylo Zdražení pobytu pacientů v nemocnici.²⁴⁴

Paralingvistická složka: Rok a půl před touto konferencí Rath plamenným projevem tepal opoziční politiky před hlasováním o důvěře vládě. Toto vystoupení však bylo po všech stránkách umírněnější – to je ovšem potřeba připočíst striktně profesnímu a odbornému ladění projevu. Přesto je potřeba alespoň vyzdvihnout způsob, jakým se středočeský hejtman příkladně drží jasné a přehledné struktury.

Neverbální složka: Kulisa komorního sálu nenahrává výraznému projevu neverbální komunikace. Rath se tak omezuje na strohou *kineziku*, která spočívá v pohybu od stolu k tabuli – tu sociální demokrat využívá ke zpřehlednění a lepšímu vysvětlení probírané problematiky. Navíc se navrátil ke svým excentričtějším sakům, kdy tentokrát zvolil nazelenalý odstín.

Verbální složka: Se stylem tiskové konference korespondují slova jako: „*deklaroval; garantuji.*“ Občas ale Rath svůj projev ozvláštňuje i jazykovým prostředkem: „*Konečně to anglické přísloví říká, že když něco vypadá jako kachna, chodí jako kachna a kejhá jako kachna, tak to bude kachna.*“

Psychologická složka: K tomuto proslovu Rath očividně nepřistupoval s nějakými skrytými persvazivními či dokonce manipulativními ambicemi. Vystoupení proto nemá přílišný

---

²⁴⁴ https://www.youtube.com/watch?v=dys_E1eP52s

psychologický rozměr. Přesto si lékař neodpustí narážku: „*Musím říci, že, nechci se dotknout novinářské veřejnosti, ale mrzí mě to, že řada z vašich kolegů si nevšimla, že ministerstvo a vláda prosazuje ty gigantické obudné registry pacientů, ale i lékařů a sester, které jsme velmi kritizovali, když to bylo projednáváno.*“

3.2.2 Dialogické projevy

3.2.2.1 Duel s Václavem Klausem, Česká televize, pořad *Debata*, červen 1995

V polovině devadesátých let v pořadu *Debata* na České televizi se s premiérem Václavem Klausem sešli zástupci odborových asociací. Železničáře zastupoval Jaromír Dušek, pracovníky školství Jaroslav Rössler a lékaře devětadvacetiletý internista z motolské nemocnice David Rath. Ráz debatě udával moderátorský tandem Otakar Černý a Milan Řepka. Mladý lékař hájící zájmy čerstvě založených lékařských odborů představoval v televizní debatě naprostého nováčka – o to větší pak nastalo překvapení, když byl podstatně ostřílenějšímu Klausovi naprosto rovnocenným soupeřem.²⁴⁵

Paralingvistická složka: Rath na sebe už od začátku upozornil precizní artikulací, která jej v budoucnu provázela napříč všemi proslovy a komunikačními situacemi. Jeho celkový projev zněl svěže a barvitě díky obratně ovládané modulaci hlasu – efektivně využíval pauz, díky čemuž se dostavilo řádné frázování. Cíleně kladl důraz na skutečnosti a fakta, které chtěl v debatě zvýraznit (32. minuta): „*Ten systém (s rázností v hlase a s nápadnou mimkou) se musí změnit, racionalizovat.*“ Jeho řeč byla plynulá s absolutním minimem slovních vycpávek nebo hezitačních zvuků.

Neverbální složka: Na první pohled ovšem Rath upoutal pozornost především elegantním vzezřením – v běžovo-hnědém saku se zeleným motýlkem připomínal gentlemana anglického stříhu. Jím využívaná gesta byla sice výrazná (nikoliv teatrální), ale účinná. Své oponenty pak bez pohnutí pozoroval upřeným pohledem. Pakliže ale v některém z neverbálních aspektů ukázal opravdovou sílu, tak to byly bezesporu pohyby hlavou – jimi totiž (jak už bylo zmíněno v kapitole o Rathově profesně-politické kariéře) dokázal dokonale rozhodit předsedu vlády (10. minuta) – Klaus: „*Porovnávání se s Velkou Británií... (oboří se na Ratha) ...jestli vrtíte hlavou, tak není o čem mluvit (Rath ironicky kroutí hlavou).*“

Verbální složka: Bohatou slovní zásobu Rath kombinoval s četným cíleným oslovováním: „*pane předsedo vlády, pane ministerský předsedo.*“ Když se rozhořela debata o výrazných změnách v oborech všech tří zástupců (železniční doprava, školství, zdravotnictví),

---

²⁴⁵ *Debata*. Česká televize. 1995-06-18.

mladý internista svá tvrzení podložil silnou argumentací (10. minuta) – Rath: „*Průměrný lékař je lékař, kterému je mezi 35 a 40 lety – (Klaus si píše poznámky) – je to člověk, který má dvě atestace, pro ilustraci, ve Spojeném království je plat staršího sekundáře, čili toho průměrného lékaře, něco přes čtyři tisíce liber. Plat ministerského předsedy, podle mých informací, je 7 tisíc liber měsíčně, průměrný plat ve Spojeném království je asi něco kolem dvanácti set liber měsíčně. Nám prostě nejde o nic jiného, než aby naše profese byla zohledněna k tomu, abychom měli peníze na studium a mohli reprodukovat svoji práci.*“

Je nutné zmínit, že i premiér byl schopný užívat velice racionálních argumentů – Klaus: „*To já bych se zbláznil to slyšet (Rath se pobaveně usmívá), plat máme takový, jaká je produktivnost naší země, kolik tato země produkuje a kolik si my tady mezi sebou (Klaus dává dlaně prosebně k sobě) můžeme rozdělit. Prostě porovnávání se s Velkou Británií a platy lékařů ve Velké Británii, která neprodělala 40 let komunismu, to je prostě legrační porovnání, které nevede vůbec nikam.*“

Rath ve svých sděleních dokázal docílit i značně přehledné struktury: „*Pane ministerský předsedo, podle mě tomu tak není (upřený pohled). My si myslíme, že 80 miliard, které jdou do zdravotnictví, je částka celkem dostačující, tam jsou obrovské (mimika, důraz na slovo obrovské) ztráty, které jdou jinam. My nechceme zatížit daňového poplatníka vyšším placením, abychom měli vyšší plat, my pouze chceme pořádek v rezortu, aby ty toky peněz tekly tam, kam my myslíme, že je to účelné.*“

Psychologická složka: Rath působil celkově velice klidným a vyrovnaným dojmem. Během své premiéry v televizní debatě prokázal velký cit pro pohotové reagování (12. minuta) – Černý: „*Kdo ho má zajistit ten pořádek?*“ – Rath: „*No, (lehce ironický smích) za to je zodpovědné ministerstvo.*“ – Černý: „*A není to spíš v jednotlivých nemocnicích?*“ – Rath: (velice rezolutně a rozhodně) „*Určitě ne, určitě ne tady se rozpoutala, vlastně nebyla regulována léková politika nebo minimálně regulovaná a těch zdrojů plýtvání nebo v uvozovkách toků tam, kde to není účelné, bychom našli celou řadu.*“ – Klaus: „*Začněte od sebe s tím, jestli předepíšete nemocnému náš lék za 10 korun nebo západní za 150.*“

Mladý internista se nebál zahrát ani na emotivní notu (10. minuta): „*Pánové, (s výrazným povzdechnutím) to je tak extrémně těžké zaměstnání, že málokdo z Vás si dovede představit, co to je stát pět šest hodin na sále (vždy s pauzami, aby své sdělení umocnil co možná nejvýrazněji) bez jediného hnutí, bez klimatizace. Kolik je to let života, co nás to stojí, jak musíme zanedbávat své rodiny. A víceméně většina volného času je věnována zase studiu. Takže si nemyslím, že by naše požadavky byly extrémní. My reflektujeme státy, které chceme dostihnout.*“

3.2.2.2 Talkshow s Janem Krausem, pořad *Uvolněte se, prosím*, Česká televize, listopad 2005

Čtrnáct dní po jmenování ministrem zdravotnictví David Rath přijal pozvání do talkshow České televize s názvem *Uvolněte se, prosím*. Moderátora, herce Jana Krause, i přes zábavní a neformální charakter pořadu provázela a nadále provází²⁴⁶ pověst pohotového a těžkého oponenta – to se projevilo i na podzim 2005. Tehdejší šéf zdravotnického resortu ovšem v konfrontaci s výrazným moderátorem obstál.²⁴⁷

Paralingvistická složka: Ratha jako ve všech ostatních zkoumaných vystoupeních provázela bezchybná a čistá artikulace. Co bylo ovšem nezvyklé, byl počet hezitačních zvuků, jimiž si k plynulejšímu projevu dopomohl ve více než dvaceti případech. To ale lze přičíst obecně uvolněnému neformálnímu duchu pořadu, a zároveň možná i částečnému respektu Ratha vůči Krausovi. Ministra ovšem neopustila jeho ráznost (14. minuta), kdy značně dynamicky a rychle pravil: „*No, tak není tam takový dohled, jaký by tam měl být.*“ Svá tvrzení byl schopen umocnit i funkčně zvolenými pauzami (16. minuta): „...*do* (pauza) *západní* (pauza) *Evropy.*“

Neverbální složka: V této talkshow Rath předvedl pestrou škálu své neverbální komunikace ve vší její komplexitě. Už jenom samotná celkově uvolněná *posturika* naznačovala, jak se Rath cítí evidentně pohodlně (včetně ležérně překřížených nohou). Prakticky nepřetržitě využíval buď *gestiku* nebo *mimiku*. V případě gestikulace naznačoval velikosti deficitu a dalších údajů pomocí ukazováčku a palce, jednotlivé výpovědi zdůrazňoval zvednutím opět ukazováčku či oběma rukama svému sdělení dodával dynamiku. U výrazů tváře kombinoval jeho pověstně zvednuté levé obočí s nezvykle častým úsměvem či rovnou smíchem. Výrazná byla i jeho *kinezika*, kdy různě hýbal hlavou a v určitých pasážích i celým trupem. Rath zároveň nezanedbal ani svůj zevnějšek – hnědozelené sako doplnil o červený rolák.

Verbální složka: Se zmíněnou neformální atmosférou pořadu korespondovala i Rathem používaná verbální složka. Oproti oficiálnějších vystoupením volil vůči Krausovi celkově mnohem familiárnější jazyk (než na který byli zvyklí jeho političtí soupeři) s prvky obecné češtiny: „*Heleďte, že bychom spolu začli dělat nějaký byznys, Vy máte dobrý nápady,*“ nebo:

---

²⁴⁶ Pořad totožného formátu provozuje i v současnosti, akorát na jiné televizní stanici a pod jiným názvem. Platné k 31. 7. 2020.

²⁴⁷ <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1176221164-uvolnete-se-prosim/205562222000036/>

„Heleďte, já má na příští týden pozvané tři ředitele, nechcete přijít? Já mám jedno místo poradce volný.“ Velice často rovněž užíval souhlasné „žejo.“

Psychologická složka: Rath v talkshow předvedl řečnickou plasticitu, kdy prokázal schopnost plně se přizpůsobit neformálnímu stylu komunikace. Své vystoupení v pořadu započal tím, že prvnímu hostovi (zpěvačce Haně Hegerové) přinesl velkou kytici. Politik byl schopen držet s Krausem krok – navíc pouze nečekal na moderátorovy otázky, a naopak sám navrhoval témata. Rath byl schopen ukázat i smysl pro humor, kdy mu nedělalo problém s moderátorem duchapřítomně žertovat – Kraus: „Teda tak jak je to? A ty dámy se taky dobře snesou?“ – Rath: „Já nevím, já jsem je nikdy dohromady nedával.“ – Kraus: „Jo takhle. Tak v tom se lišíme.“ – Rath: „Jo? A Vy jste je dal? (smích publika) Aha. A dobrý?“ – Kraus: „Výborný!“ – Rath: „Jo. A nespojily se proti Vám?“ – Kraus: „No to nemůžou.“ – Rath: „Nemůžou, jo?“ – Kraus: „Ne, tak...“ – Rath: „To nemáte strach, že by si nakonec rozuměly a vás by tak vysunuly?“²⁴⁸

Řeč přišla i na tehdejší hlavu státu Václava Klause. Krausovi se Rath nenásilně snažil vnutit negativní obraz o prezidentovi (16. minuta): „Znáte ho, žádné třetí cesty.“ Rath byl zároveň schopen nad moderátorem kombinací údivu a přesvědčivých rázných výpovědí získat převahu (20. minuta) – Kraus: „Tak někde už to udělali, ne? A má to docela dobrý výsledky, ne?“ – Rath: „Kde?“ (reaguje značně překvapeně s vytaženým levým obočím) – Kraus: „Já nevím, to se ptám Vás.“ – Rath: „To právě bych chtěl vědět kde (pobaveně). Jste říkal někde to udělali, to já vím, že to udělali, ale kde to má dobrý výsledky?“ – Kraus: „Ne ale že se snížily dluhy ty nemocnice, když ji zprivatizovali, že už dluhy nemá a že ty ekonomický výsledky už má lepší. No četl jsem to v novinách!“ – Rath: „Vy věříte tomu, co čtete v novinách?“ – Kraus: „No ne tak ale Vy myslíte, že to nikde není možný?“ – Rath: „No tak možný je všechno na světě.“

Expertní komentář: Oslovená odbornice na mluvený projev z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy Pavla Chejnová si u Rathova vystoupení v talkshow všimla následujících specifik: „Používá vtahování adresáta do společné skupiny (claiming common ground): ‘víte, Vy taky máte tuto zkušenost, tento názor...’ Tuto strategii volil tak často, až mu adresát musel oponovat (‘mě do toho netahejte...’) Rath se pravděpodobně takto snažil působit jako příjemný a přátelský člověk. To se mu ale ne vždy dařilo, nakonec jeho ‘víte’ působilo spíše paternalisticky. Mnohdy se stavěl do role experta a morální autority.“

---

²⁴⁸ Rath se veřejně netajil tím, že žije v partnerském trojúhelníku.

Viz <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1176221164-uvolnete-se-prosim/205562222000036/>, (čas 26:08).

Lingvista Petr Kaderka z Ústavu pro jazyk český Akademie věd České republiky popsal následující prvky Rathova projevu: „*V televizní talkshow se stylizuje do role člověka z lidu, mluví nehledaně, obyčejně a neváhá použít obecnou češtinu, hodí-li se mu to pro jeho řečnický záměr: ‘A ted’ tam bylo spousta ještě architektů, který tam hned naběhli, ty to vobšadili a ted’ koukali, že jo? Já jsem si říkal, proč v tý ODS je tolik architektů, jo?’ Dalo by se říct, že ctí pravidla žánru. Pokud je v talkshow moderátor odměněn smíchem publika, Rath neváhá opustit nedokončenou větu a ‘přeladit’ na tón, který u diváků zabral. Na moderátorovy hravé poznámky dokáže pohotově zareagovat a vtáhnout je do svého kontextu.*“

3.2.2.3 Rozhovor s Michaelou Jílkovou, iDNES.cz, pořad *Z očí do očí*, březen 2006

Na začátku března 2006 tehdejší ministr zdravotnictví poskytl interview Michaele Jílkové²⁴⁹ v rámci nového pořadu *Z očí do očí*. Audiovizuální relace zpravodajského serveru iDNES.cz se nicméně na tuzemské mediální scéně příliš dlouho neudržela. Přesto stačil vzniknout tento rozhovor s velice nečekaným závěrem – Jílková Ratha označila za konfidenta, načež šéf zdravotnického resortu odešel ze studia.²⁵⁰

Paralingvistická složka: Rath si v rozhovoru dával záležet na precizní výslovnost. Bezchybná artikulace jej provázela po celou dobu rozhovoru kromě jediného přeroknutí (1. minuta), nijak si nedopomáhal slovními vycpávkami, dvakrát vyplnil promluvu hezitačním zvukem. Ministrův projev byl celkově plynulý a díky účelně užívané modulaci hlasu (především variovaní intonace) rovněž velice pestrý a výrazný. Například už na úplném začátku zkoumaného záznamu využil pauz a rázné dikce, aby zdůraznil své sdělení (1. minuta): „*Já Vám tady říkám, že jsem nikdy na žádném politickém sjezdu žádné politické strany jako prezident komory nevystupoval! A nikdy bych ani nevystupoval.*“

Neverbální složka: V první řadě je tento rozhovor nesmírně zajímavý z *proxemického* hlediska – Rath celou dobu sedí proti moderátorce Jílkové u velice úzkého stolku, kvůli čemuž se oba účastníci „pohybovali“ na spodním okraji osobní *proxemické* zóny (45 až 120 cm) hraničí až se zónou intimní (do 45 cm). Přesto tato skutečnost ministra nijak nerozhodila a jeho *posturika* zůstala po většinu času klidná. Když Jílková četla dopis od ČLK, Rath si ji pečlivě prohlížel s rukou položenou na ústech – zároveň s výrazně vytaženým obočím, v tomto případě pravým (typický neverbální mimický znak Ratha je přitom naopak vytažené levé obočí). Při

²⁴⁹ Moderátorka televizních diskuzí Michaela Jílková je ovšem známá především z působení v pořadu televize Nova s názvem *Kotel*, či v současnosti z pořadu *Máte slovo* na České televizi.

²⁵⁰ https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rath-paroubek-neni-muj-tatinek.A060228_214056_domaci_zra

druhém čtení dopisu (4. minuta) razantně pokyvoval hlavou za souhlasného opakování slova „*ano*.“

Šéf resortu rovněž dovedně využíval gestikulaci, která je velice silným prvkem v jeho už tak diverzifikovaném neverbálním arzenálu – po celou dobu projevu svá sdělení přirozeně gradoval pomocí gest rukou, jednou též využil prsty k tomu, aby na nich vyjmenoval jednotlivé body svého tvrzení (1. minuta). Během rozepře, kterou vyvolala moderátorka (podrobněji v analýze verbální složky tohoto rozhovoru), bouchnul několikrát do stolu. Samostatnou kapitolou je Rathův až excentrický (minimálně na tuzemské poměry) styl oblékání – světle hnědé sako doplnil ještě o tmavomodrou vestičku.

Verbální složka: Od úplného začátku rozhovoru se Rath vyžíval v oslovování moderátorky Jílkové slovy: „*paní redaktorko*“. Tohoto oslovení použil v předčasně ukončeném rozhovoru celkem sedmkrát. Z jazykových dramatických prostředků lze v tomto rozhovoru vyzdvihnout cílenou slovní gradaci (doplněnou o již zmíněnou neverbální složku v podobě gest). Rath zároveň s chutí umocnil jedno ze svých tvrzení (2. minuta) následující frází: „*podle svého nejlepšího vědomí a svědomí*.“

Psychologická složka: Nejpestřejší složkou tohoto rozhovoru z jara 2006 je v podání Ratha bezesporu psychologický aspekt. Už na úplném začátku sledovaného záznamu Jílková řekla (1. minuta): „*Vy opravdu intenzivně tvrdíte, že ta demonstrace byla na podporu ODS, což je velmi chytré z mediálního hlediska...*“ Politik prokázal svou bleskovou pohotovost, když skočil moderátorce ještě do nedokončené věty: „*To nevím, jestli je chytré, ale je to pravda, paní redaktorko...*“

Sám byl zároveň schopen rychle přejít do řečnické ofenzivy, kdy Jílkovou okřikl (1. minuta) slovy: „*Neskákejte mně do řeči*.“ Zároveň moderátorce několikrát řekl: „*Nezlobte se*“, s tím, aby nepřerušovala jeho řeč. Následně nepatrnou nepřesnost ve vyjádření moderátorky (2. minuta) Rath okamžitě využil — Jílková: „*Pekárek vystoupil otevřeně, ne skrytě, a to je možná horší*.“ – Rath: „*Jak myslíte skrytě vystoupil?*“ – Jílková: „*Vy jste totiž loni v květnu skrytě napsal dopis...*“ – Rath: „*Já jsem ho nenapsal skrytě. Ten dopis byl skrytý tak, že byl nebo je na našich webových stránkách! Takže neříkejte skrytě!*“ (Politik dal navíc velký důraz na slovo „*skrytě*“ a celou svou výpověď neverbálně doplnil o gestikulaci a pobavený výraz.)²⁵¹

Ratha se každopádně moderátorce příliš rozhodit nepodařilo – Jílková: „*Tady jste napsal 'nám'*.“ – Rath: „*Pokud jsem napsal 'nám', tak jsem myslel asi lékařům*.“ – Jílková:

---

²⁵¹ Ukázalo se, že lékařská komora zmiňovaný dopis zveřejnila až poté, co unikl do médií. – https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rath-paroubek-neni-muj-tatinek.A060228_214056_domaci_zra

„Prosím Vás, tak Vy se obracíte na premiéra Paroubka a říkáte, že 'nám' klesají šance na úspěch!“ – Rath: „No jistě.“ – Jílková: „Kdo to je 'nám'?“ – Rath: „No nám lékařům. Vždyť jsem zastupoval lékaře. Co Vám na tom přijde špatného? Že říkám, pokud něco neuděláte pro zdravotníky...“

Nečekaný předčasný konec nastal ve chvíli, kdy Jílková nazvala Ratha konfidentem Jiřího Paroubka. Na to ministr zareagoval pohotově a lehce výhrušně: „Paní redaktorko, volte slova!“, načez ji vyzval, ať se mu okamžitě omluví, jinak odejde. Jílková na několik žádostí o omluvu nezareagovala, proto se politik uraženě zvedl a odešel ze studia s komentářem: „Mně nikdo konfident říkat nebude.“

3.2.2.4 Duel s Pavlem Bémem, Česká televize, pořad *Otázky Václava Moravce*, duben 2006

V dubnu 2006 v pořadu České televize *Otázky Václava Moravce* došlo k očekávanému duelu dvou výtečných rétorů – pražského primátora Pavla Béma z ODS a ministra zdravotnictví Davida Ratha. Bém, který byl rovněž znalý persvazivních a manipulačních technik, ovšem nepočítal s tahem, jímž ho Rath nakonec vykolejil.²⁵²

Paralingvistická složka: Rath v tomto duelu působil nezvykle klidným dojmem. To se podepsalo na dynamice a tempu, které nebyly nijak závratné. I tak ale ministr zdravotnictví dokázal několikrát důrazně zareagovat (8. minuta) – Moravec: „Počkejte, to je špatně?“ – Rath: „No není to špatně (důraz), ale důležité jsou priority!“

Neverbální složka: Celkovou umírněnost projevu Rath tentokrát neverbálně doplňoval například tím, že své sdělení dokládal pořízenými snímky – „tady je fotka, pan prezident obhlíží povodně.“

Verbální složka: Ale jako už tradičně si Rath nenechal skákat do řeči. Když se mu Bém snažil vzít slovo, ve vši slušnosti jen řekl: „Pardon“, a pokračoval v řeči dál. Nebál se svou výpověď též rozvinout o přechodník: „obhlížejí.“

Psychologická složka: Hlavní nápaditost si ovšem Rath tentokrát schoval na manipulativní techniky. Ty použil rovnou dvě. Od začátku duelu svému oponentovi ve vysílání tykal²⁵³, což Béma prozatím jen lehce zaskočilo: „Já se musím ozvat, protože jsem chtěl skutečně v té racionální a chtěl jsem všem politikům, lhostejno jaké politické strany, poděkovat za to, co udělali, ale když tu zmiňuješ, Pavle.“

Teprve až druhá psychologická technika ministra vyvedlo z pražského primátora zcela z míry. Bém patrně očekával z Rathovy strany podobné pohotové výpady, jako předvedl jen o

²⁵² <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce/206411030500409/>

²⁵³ I když si řada politiků v soukromí tyká, v mediální komunikaci zůstávají u vykání.

měsíc dříve v rozebíraném rozhovoru u Michaely Jílkové. Do studia ovšem přišel zcela vyměněný šéf resortu zdravotnictví – neútočný, vstřícný a vůči Bémovi téměř až submisivní – Rath: „*Když pan Gandalovič řekne před rokem, že si myslí, že ani občané města nechtějí obehnat břehy Labe žádnou vysokou berlínskou zdí, protože řeka tvoří součást života města Ústí nad Labem a řekne to před rokem, pak zjistíme, že na rozdíl a tady bych chtěl tebe pochválit, spolu tehdy s tvým náměstkem, dnešním premiérem, jste se velmi zasloužili o velkou ochranu Prahy, z peněz Prahy.*“

Konsternovaný Bém jenom nechápavě pozoroval svého řečnického soka, který pokračoval v absolutní rétorické dominanci: „*Tady bych chtěl tebe pochválit, protože Praha si pod tvým vedením ty priority nastavila dobře. A poslední poznámku, ty sám ses jako velmi starostlivý primátor šel podívat, jak je zabezpečené metro, je to dobře a byli u toho také novináři, čili prostě to patří k lidem různých pozic.*“

Expertní komentář: Politolog a kantor na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy Jakub Charvát popisuje Rathovu transformaci během jeho desetiměsíčního ministerského období: „*Zatímco v talkshow u Jana Krause, tedy v době, kdy se stává novým ministrem zdravotnictví, se vyjádří kriticky vůči mediálním obsahům, protože on sám zná situaci lépe a přesněji a médiím se nedá věřit, v druhém videu, které je o necelý půl rok starší už nemá problém z novin citovat a "argumentačně tím "ubíjet" své politické oponenty. Už neplatí nedůvěra v tisk, ale naopak logika, co je psáno, je dáno, a nelze to zpochybnit. Ostatně Rath rád dokumentuje jednotlivé přešlapy konkrétními příklady, na které může poukázat, což opět potvrzuje jeho připravenost.*“

3.2.2.5 Duel s Petrem Tluchořem, Česká televize, pořad *Události, komentáře*, únor 2008

Dne 12. února 2008 byli před druhou prezidentskou volbou do pořadu České televize *Události, komentáře* pozváni předsedové poslaneckých klubů tří stran, jejichž kandidáti se ucházeli o post hlavy státu. ODS v diskuzi zastupoval Petr Tluchoř, sociální demokracie vyslala nikoliv předsedu, ale „pouze“ místopředsedu Davida Ratha. Ve studiu ještě z předchozí debaty zůstal Pavel Kováčik z KSČM, moderátorkou byla Daniela Drtinová. V tomto duelu Rath naplno ukázal svůj útočný rétorický styl, kterým zcela rozložil Tluchoře z opozičních občanských demokratů.²⁵⁴

---

²⁵⁴ Kandidátem ODS byl tehdejší prezident Václav Klaus. Jeho hlavní soupeř, ekonom Jan Švejnar, podporu ke kandidatuře získal od ČSSD a Strany zelených. KSČM vyslala do druhého kola do boje o Hrad Janu Bobošíkovou.

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/1096898594-udalosti-komentare/208411000370212/>

Paralingvistická složka: Rath se znovu mohl spolehnout na kvalitní modulaci hlasu – tentokrát reprezentovanou především účelnou intonací a funkčními pauzami. Svůj projev byl rovněž schopen ozvláštnit a zdramatizovat použitím důrazu (9. minuta): „*Já na ně musím reagovat, protože to jsou naprosté nehoráznosti. My jsme viděli, kdo* (důraz na slovo *kdo*) *používá sprostá slova...*“ V politikově řeči se též vyskytly hezitační zvuky – těmi Rath svou řeč proložil čtyřikrát.

Neverbální složka: Předvolební duel byl ukázkou typických Rathových neverbálních prostředků. Nechyběla výrazná gestikulace tradičně obohacující jeho výpovědi. Sociální demokrat zároveň využíval svou specifickou mimiku – ostatní hosty při mluvení pozoroval s výrazně vytaženým levým obočím. Rath využíval i častého a intenzivního očního kontaktu. Samozřejmostí pak byl netradiční oblek laděný do nekonvenčně hnědého odstínu.

Verbální složka: Rathův projev byl po celou dobu duelu velice precizně strukturovaný. V jedné výpovědi byl schopen přehledně a srozumitelně představit svá stanoviska. Zároveň svá sdělení obohacoval o jazykové prostředky: „*Vy víte, že pro profesora Švejnara my sami se zelenými a s několika lidovci sto hlasů prostě nemáme. Pokud vy budete volit svoji kandidátku, jako předpokládám, že ano, je to dárek pro Václava Klause, pěkně zabalený s krásnou mašlí.*“ Když potřeboval, vypomohl si řádnou argumentací – na Kováčika: „*To není obviňování, je to matematika a Vy to víte jako každý.*“

Psychologická složka: Moderátorka duelu Daniela Drtinová si byla Rathova rétorického stylu evidentně velice dobře vědoma, proto se snažila jeho vyjádření zkracovat (8. minuta): „*Pane Rathe, ukončete tu myšlenku.*“ To se jí ale nedařilo zcela stoprocentně, protože Rath se i tak dokázal prosadit a získat pro sebe čas. Často následujícími replikami: „*Nechtě mě domluvit; nechte mě to doříct;* (na Kováčika) *Vy jste tady hovořil déle; taky jste ho nechala domluvit; dejte mně prostor; nechala jste tady pana Tluchoře, aby nás napadl.*“

V polovině duelu (na začátku 9. minuty) předvedl zcela extrémní pohotovost, kdy Tluchoře absolutně rozhodil. Svému oponentovi z ODS skákal do řeči téměř až agresivně a reagoval na jakýkoliv podnět, který občanský demokrat vyslal – Tluchoř: „*Já myslím, že všichni, kdo se dívali,...*“ – Rath: „*Ano, to viděli.*“ – Tluchoř: „*Na přímý přenos České televize, viděli, co se tam dělo. My jsme měli dostatek hlasů pro Václava Klause. Kdyby minimálně dva*

DVOŘÁK, Martin; KOPECKÝ, Josef. *Komunisté vyslali Bobošíkovou do boje o Hrad.*

iDNES.cz [online]. [cit. 2020-07-31]. Dostupné online:

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/komuniste-vyslali-bobosikovou-do-boje-o-hrad.A080212_161546_domaci_mad

lidé, kteří byli připraveni pro Václava Klause...“ – Rath: „Nakoupených hlasů.“ – Tluchoř: „...hlasovat.“ – Rath: „Pane předsedo, nakoupených hlasů, řekněte pravdu.“ – Tluchoř: „...kde všichni, kteří byli připraveni pro Václava Klause hlasovat, měli tu možnost...“ – Rath: „Kterí dostali od Vás co? Výhody? Peníze? Sliby?“ – Tluchoř: „Pane Rathe, to je Váš svět...“ – Rath: „Ne, to je Váš svět.“ – Drtinová: „Tohle si skutečně vyříkejte potom za dveřmi.“ Toto byla naprosto typická ukáзка Rathovy ofenzivní rétoriky, kterou ještě Tluchoř svým posledním výrokem podtrhl a umocnil: „Já si nic s panem Rathem vyřikávat nebudu. Já jsem nevěděl, že tady bude pan Rath, asi bych zřejmě nepřišel.“

3.2.2.6 Rozhovor s Martinem Veselovským, DVTV, červenec 2015

V červenci 2015 padl v Rathově kauze nepravomocný rozsudek, který zněl – osm a půl roku ve vězení a propadnutí 20 milionů korun z jeho majetku. V jeho domovské Hostivici s ním vedl rozhovor Martin Veselovský.

Paralingvistická složka: Oproti poslednímu zkoumanému dialogickému projevu Rath výrazně ubral na dynamice a celkově na tempu. Lze vidět, že lékař pečlivě rozmýšlí svá slova a dává si záležet na přesných formulacích – to vede k poměrně frekventovanému užívání hezitačních zvuků.

Neverbální složka: O mnoho zajímavější je Rathova práce s neverbální komunikací. V Hostivici diváci spatřili lékaře oděného do pláště s fonendoskopem okolo krku, což perfektně zapadá do jeho koncepce justiční oběti. V jednu chvíli vypráví o zkušenostech z vězení, načež ho Veselovský opraví, zdali měl na mysli vazbu. Jediná reakce, na kterou se Rath zmůže, je smířlivě pokrčí rameny společně s komentářem: „Dobře, ve vazbě.“

Verbální složka: Rath se často odvolává na svou vlastní zkušenost: „z mé zkušenosti vyplývá, že tady je spousta lidí odsouzeno naprosto, nejenom bez důkazů, ale v podstatě nevinných lidí.“ Zároveň se ale odvolává i na ostatní lidi: „Ale i ze zkušenosti těch zaměstnanců těch věznic, nebo mluvil jsem tam třeba i s panem Hájkem, bývalým tajemníkem prezidenta republiky, který řešil různé milosti.“

Psychologická složka: Exhejtman sleduje jasně zřetelnou linku – všemi možnými způsoby sám sebe snaží prezentovat jako oběť: „Je zajímavé těchto lidí se zeptat, kolik Vám řeknou, že je v naší zemi podle jejich soudu a jejich znalostí zcela neprávem vězněných lidí.“ Chytrou strategií ještě umocní nádechem konspirace, když se jej Veselovský zeptá, kdo podle Ratha stál na začátku jeho případu: „Tak já můžu vycházet jenom z nějakých nepřímých náznaků nebo informací neoficiálního charakteru. A z nich plyne, že to byla taková skupina lidí z politiky, ze státního zastupitelství a na ně napojených policistů.“

Expertní komentář: Pavla Chejnová, kantorka z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, vnímá Rathovo vystoupení v rozhovoru pro DVTV následovně: „*Ani zde nevystupuje sám za sebe jako já, ale opět jako člen skupiny, tentokrát skupiny slušných lidí (kolik je neprávem vězněných lidí), kteří se stávají obětí represivních složek (oni). Tuto tendenci lze interpretovat jako jistý alibismus. Rath se téměř narcisticky staví do nadřazené role (v poslední ukázce do role mučedníka – ‘stojí proti mně gigant, já jsem nic nevěděl’), ale často se zaštiťuje skupinovou identitou (‘moji přátele nejsou ovce, umí přemýšlet hlavou – na rozdíl od ostatních’).*“

Závěr

Autor diplomové práce po zpracování tématu v první řadě konstatuje, že David Rath je komplexním řečníkem. Ve všech svých projevech vždy dokázal dovedně skloubit čtyři sledované kategorie u mluveného projevu, a sice paralingvistickou, neverbální, verbální a psychologickou stránku. Pro strukturnější závěrečnou kapitolu budou na následujících řádcích zodpovězeny výzkumné otázky.

VO1: Co tvoří nejsilnější stránku/y řečnického stylu Davida Ratha?

Od ostatních dovedných řečníků se odlišoval tím, že kromě všech ovládaných složek mluveného projevu včetně persvazivních a manipulativních technik, byl především ohromně pohotovým, přizpůsobivým, inteligentním a inovativním rétozem – jen vzpomeňme, jak na jaře 2006 zcela rozložil dalšího výtečného orátora Pavla Béma jednoduchými technikami, a sice tykáním v televizní debatě a prostřednictvím výrazné submisivity.

VO2: Co tvoří největší slabinu/y řečnického stylu Davida Ratha?

Davida Ratha hnaly po celou kariéru dopředu nezměrné ambice a touha provokovat nejen své řečnické soky. To byla paradoxně i jeho největší slabina, která nespočívala v některé z oblastí rétorického řemesla. Prakticky všude, kam přišel – lékařské organizace, vrcholná i krajská politika, dokonce i ve vlastní straně – si okamžitě vytvořil nepřátele. Pocit nedotknutelnosti mu v roce 2012 pomyslně zlomil vaz.

VO3: Změnilo se nějak během sledovaného období Rathem užívané spektrum paralingvistické, neverbální, verbální a psychologické složky?

David Rath se coby řečník samozřejmě vyvíjel. Z mladého, talentovaného a racionálního odborového předáka se stal ministr schopný diskuze s opozicí. Taková doba ale netrvala příliš dlouho a z Ratha se stal rázný, rétorické výpady vyhledávající politik. Po vypuknutí korupční kauzy pak veřejnost mohla sledovat klidnějšího lékaře, jenž sám sebe vnímá coby justiční oběť.

VO4: Jaký typ řečnických oponentů Davidu Rathovi vadil?

Odsouzenému politikovi nejvíce vadil typ rétorů, kteří jej dokázali „nečistě odzbrojit.“ V průběhu psaní diplomové práce autor narazil na pouhé dva takové oponenty – Miroslava Macka a Michaelu Jílkovou. Macek Ratha rozhodil zcela úmyslně a plánovaně nečekanou fackou na sjezdu stomatologů, na což Rath nebyl schopen nijak zareagovat. Jílková podle soudu

autora práce sama nečekala, co slovem *konfident* adresovaným Rathovi způsobí. Oba oponenti v Rathově optice nečistě zasáhli jeho ego, každý z nich jiným způsobem.

VO5: Byla nějaká komunikační situace, která Davidu Rathovi prokazatelně neseseděla?

Jednou z mnoha Rathových devíz byla obrovská přizpůsobivost a nesmírně široký řečnický akční rádius. Rath byl zábavným hostem v talkshow, stejně jako odborně erudovaným rétořem na tiskové konferenci, vůbec nemluvě o politických duelech či rozhovorech.

David Rath byl a stále je řečníkem s bohatou slovní zásobou a velice variabilní modulací hlasu. Je i extrémně pohotový řečník schopný improvizace, který navíc precizně strukturovanou verbální složku svého projevu chytře doplňuje o neverbální aspekt (výrazná gestikulace, typicky zvednuté levé obočí, excentrický styl oblékání). Bývalý ministr zdravotnictví netrpí žádnou vadou řeči, nesklouzává k nadměrnému užívání slovních vycpávek nebo hezitačních zvuků. Během své politické kariéry své oponenty rád provokoval a nešetřil ani verbálními útoky. Jeho výjimečnost spočívala v obrovské variabilitě a univerzálnosti. Autor práce Davida Ratha nadále považuje za jednoho z nejvýraznějších rétorů české polistopadové éry.

Summary

After elaborating the topic, the author of the diploma thesis states that David Rath is a complex speaker. In all his speeches, he was always able to skillfully combine the four monitored categories of spoken speech, namely the paralinguistic, nonverbal, verbal and psychological aspects.

David Rath was and still is a speaker with a rich vocabulary and very variable voice modulation. who also cleverly complements the precisely structured verbal component of his speech with a non-verbal aspect (strong gestures, typically raised left eyebrows, eccentric style of dressing). The former Minister of Health does not suffer from any speech impediment, nor does he slip to excessive use of word pads or greeting sounds. During his political career, he liked to provoke his opponents and did not spare even verbal attacks.

He differed from other skilled speakers in that, in addition to all controlled components of spoken speech, including persuasive and manipulative techniques, he was above all a very quick, adaptable, extremely intelligent and innovative rhetor. His uniqueness also lay in his enormous variability and versatility. The author of this diploma thesis continues to consider David Rath one of the most prominent rhetors of the Czech post-November era.

Použitá literatura a zdroje

Seznam použitých knižních zdrojů:

- AUER, Petr. *Jazyková interakce*. Vyd. 1. Praha: NLN, 2014, 306 s. ISBN 978-80-7422-268-9.
- BECK, Gloria. *Zakázaná rétorika – 30 manipulativních technik*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 272 s. ISBN 978-80-247-1743-2.
- BUCHTOVÁ, Božena. *Rétorika*. 1. vydání. Praha: Grada, 2006, 212 s. ISBN 80-247-0868-X.
- ČECHOVÁ, Marie. *Řeč o řeči*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2012, 312 s. ISBN 978-80-200-2069-7.
- ČMEJRKOVÁ, Světlá a kolektiv. *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2011, 490 s. ISBN 978-80-200-1970-7.
- ČMEJRKOVÁ, Světlá a kolektiv. *Styl mediálních dialogů*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013, 316 s. ISBN 978-80-200-2267-7.
- DE VITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. Vyd. 6. Praha: Grada, 2008, 512 s. ISBN 978-80-247-2018-0.
- EDMÜLLER, Andreas; WILHELM, Thomas. *27 manipulativních technik: Jak účinně manipulovat a ještě účinněji se bránit*. Praha: Grada, 2010, 192 s. ISBN 978-80-247-3300-5.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Vyd. 4. Přepřacované. Praha: Portál, 2016, 408 s. ISBN 978-80-262-0982-9.
- JIRÁK, Jan; KÖPPLOVÁ, Barbara. *Masová média*. Vyd. 2. přepracované. Praha: Portál, 2009, 416 s. ISBN 978-80-7367-466-3.
- KEDROŇ, Radek. *Operace Rath: Pohled do zákulisí policejního vyšetřování*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2015, 264 s. ISBN 978-80-7429-600-0.
- KLAPETEK, Milan. *Komunikace, argumentace, rétorika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 256 s. ISBN 978-80-247-2652-6.
- KOHOUT, Jaroslav. *Rétorika – umění mluvit a jednat s lidmi*. Vyd. 4. doplněné. Praha: Management Press, 2005, 170 s. ISBN 80-7261-072-4.
- KRAUS, Jiří. *Rétorika v evropské kultuře i ve světě*. Vyd. 2. přepracované. Praha: Karolinum, 2011, 250 s. ISBN 978-80-246-2001-5.

- KRAUS, Jiří. *Rétorika a řečová kultura*. Vyd. 2. doplněné. Praha: Karolinum, 2010, 192 s. ISBN 978-80-246-1829-6.
- KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Jak si navzájem lépe porozumíme*. Vyd. 1. Praha: Svoboda, 1988, 240 s. ISBN 80-86009-15-7.
- MAŘÍKOVÁ, Marie. *Rétorika – manuál komunikačních dovedností*. Vyd. 1. Praha: Professional Publishing, 2000, 148 s. ISBN 80-86419-03-7.
- POSTMAN, Neil. *Ubavit se k smrti*. Vyd. 2. Praha: Mladá fronta, 2010, 192 s. ISBN 978-80-204-2206-4.
- ŠPAČKOVÁ, Alena. *Moderní rétorika: Jak mluvit k druhým lidem, aby nám naslouchali a rozuměli*. Vyd. 3. doplněné. Praha: Grada, 2009, 144 s. ISBN 978-80-247-2965-7.
- ŠPAČKOVÁ, Alena. *Moderní rétorika na univerzitě*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2017, 192 s. ISBN 978-80-246-3708-2.
- ŠPAČKOVÁ, Alena. *Trénink techniky řeči*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2015, 256 s. ISBN 978-80-247-5578-6.
- TRAMPOTA, Tomáš; VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. 296 s. ISBN 978-80-7367-683-4.
- ŽANTOVSKÁ, Irena. *Rétorika a komunikace*. Vyd. 1. Praha: Dokořán, 2015, 288 s. ISBN 978-80-7363-712-5.

Seznam použitých online zdrojů:

- *Alimenty stát platit nebude* [online]. Lidovky.cz. 2007-10-24 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/alimenty-stat-platit-nebude.A071024_155854_in_domov_glu
- *Angiologie a cévní chirurgie*. Canadian Medical [online]. [cit. 2020-07-20]. Dostupné online: <https://www.canadian.cz/cs/specializace/angiologie-a-cevni-chirurgie/>
- BARTONÍČEK, Radek. *Julínek ukázal reformu, pacienti mají platit* [online]. iDNES.cz. 2007-04-12 [2020-07-17]. Dostupné online. https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/julinec-ukazal-reformu-pacienti-maji-platit.A070412_104059_domaci_rb
- BARTOŠ, Adam. *Rath obhajuje spolupráci s komunisty, špičky ČSSD s ním nesouhlasí* [online]. iDNES.cz. 2009-11-02 [cit. 2020-07-19]. Dostupné online:

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rath-obhajuje-spolupraci-s-komunisty-spicky-cssd-s-nim-nesouhlasí.A091102_111622_domaci_adb

- BERNÝ, Aleš. *Rath ztrojnásobil dluh kraje, Středočeši jsou v minusu 3,2 miliardy*. iDNES.cz [online]. 2011-10-31 [cit. 2020-07-20]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rath-ztrojnásobil-dluh-kraje-stredocesí-jsou-v-minusu-3-2-miliardy.A111031_093034_praha-zpravy_ab
- BLAŽKOVÁ, Jana; MARKOVIČ, Jan; TOLAR, Ondřej. *Macek napadl ministra Ratha na setkání se zubaři* [online]. iDNES.cz. 2006-05-20 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/macek-napadl-ministra-ratha-na-setkani-se-zubari.A060520_092054_domaci_ton
- CUDDY, Amy. *Your body language shapes who you are*. TED [online]. 2012 [cit. 2020-07-29]. Dostupné online: https://www.ted.com/talks/amy_cuddy_your_body_language_may_shape_who_you_are
- ČÁPOVÁ, Hana. LN: *Rathova podivná atestace*. Lidové noviny (lidovky.cz) [online]. 2009-02-09 [cit. 2020-07-19]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/ln-rathova-podivna-atestace.A090208_200606_ln_domov_val
- *Databáze polistopadových kauz: David Rath a krabice od vína*. Seznam zprávy [online]. 2019-11-01 [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/david-rath-a-krabice-od-vina-se-sedmi-miliony-82782>
- *David Rath obhájil křeslo prezidenta České lékařské komory*. Ceskenoviny.cz. 2002-11-02.
- *David Rath obviněn z korupce, středočeský hejtman přistižen přímo při činu* [online]. Reflex.cz. 2012-5-15 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: <https://www.reflex.cz/clanek/online-nakupovani/46270/david-rath-obvinen-z-korupce-stredocesky-hejtman-pristizen-primo-pri-cinu.html>
- *David Rath opustí post prezidenta ČLK* [online]. BBCCZECH.com. 2005-11-01 [cit. 2020-07-16]. Dostupné online: http://www.bbc.co.uk/czech/domesticnews/story/2005/11/051101_cz_rath_1810.shtml
- *Davidu Rathovi i manželům Kottovým soud prodloužil trest na osm let vězení*. iDNES.cz [online]. 2020-1-31 [cit. 2020-07-17]. Dostupné

online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/david-rath-krajsky-soud-rozsudek-korupcni-kauza.A200131_084145_domaci_aug

- DVOŘÁK, Martin; KOPECKÝ, Josef. *Komunisté vyslali Bobošíkovou do boje o Hrad*. iDNES.cz [online]. [cit. 2020-07-31]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/komuniste-vyslali-bobosikovou-do-boje-o-hrad.A080212_161546_domaci_mad
- DOLEJŠÍ, Václav. *David Rath byl provokatér v politice i u soudu* [online]. iHNED.cz. 2015-7-24 [cit. 2020-7-16]. Dostupné online: <https://archiv.ihned.cz/c1-64372640-dvacet-let-s-rathem-vzdy-provokoval-souperem-aby-udelali-chybu-stejne-jako-u-soudu>
- EICHLER, Pavel; WIRNITZER, Jan. *Macek zaplatí za facku Rathovi sto tisíc, rozhodl odvolací soud* [online]. iDNES.cz. 2009-02-17 [cit. 2020-07-16]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/macek-zaplati-za-facku-rathovi-sto-tisic-rozhodl-odvolaci-soud.A090217_070056_domaci_jw
- HARNOCH, Miroslav. *Rath se před odchodem pochválil* [online]. Aktuálně.cz. 2006-09-04 [2020-07-16]. Dostupné online: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/rath-se-pred-odchodem-pochvalil/r~i:article:229609/>
- HARTMAN, Petr. *Rath a ČSSD* [online]. Český rozhlas. 2005-11-02 [cit. 2020-07-16]. Dostupné online: <https://www.rozhlas.cz/rath-a-cssd-7810608>
- Historie strany. Česká strana národně sociální [online]. [cit. 2020-07-31]. Dostupné online: <http://www.csns.cz/o-nas/historie#wrapper>
- HLUŠTÍK, David. *Největší kampaň v historii* [online]. Lidovky.cz. 2008-08-28 [cit. 2020-07-19]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/nejvetsi-kampan-v-historii.A080828_195954_in_domov_mel
- HVÍŽDALA, Karel. *Fenomen David Rath* [online]. Český rozhlas. 2005-11-29 [cit. 2020-07-18]. Dostupné online: <https://www.rozhlas.cz/fenomen-david-rath-7832457>
- JELÍNEK, Milan. *Antiteze*. CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny [online]. 2017 [cit. 2020-07-29]. Dostupné online: <https://www.czechency.org/slovník/ANTITEZE>
- *Jste korupčník, zaútočil Rath na Julínka* [online]. Týden.cz. 2008-06-04 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/politicka-pavlac/jste-korupcnik-zautocil-rath-na-julinka_63578.html
- KARLÍK, Petr. *Anakolut*. CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny [online]. 2017 [cit. 2020-07-29]. Dostupné online: <https://www.czechency.org/slovník/ANAKOLUT>

- KARLÍK, Petr. *Zeugma*. CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny [online]. 2017 [cit. 2020-07-29]. Dostupné online: <https://www.czechency.org/slovník/ZEUGMA>
- KMENTA, Jaroslav; KUBÍK, Jiří. *Gross utratil víc, než vydělal* [online]. iDNES.cz. 2005-01-29 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/gross-utratil-vic-nez-vydelal.A050128_224658_domaci_miz
- KOLÁŘ, Petr. *Jak ordinoval agent Ras* [online]. Reflex.cz. 2012-06-14 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: <https://www.reflex.cz/clanek/archiv-hlavni-clanky/46651/jak-ordinoval-agent-ras.html>
- KOPP, Milan; ŠULCOVÁ, Helena. *David Rath prvním náměstkem ministerstva zdravotnictví* [online]. iRozhlas.cz. 2005-10-21 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/david-rath-prvnim-namestkem-ministerstva-zdravotnictvi_200510211052_mkopp
- *Krajské volby: ČSSD slaví absolutní vítězství* [online]. Denik.cz. 2008-10-18 [cit. 2020-07-19]. Dostupné online: https://www.denik.cz/volby-2008/cssd_vitez_volby20081018.html
- KRAUS, Jiří. *Tropy a figury*. CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny [online]. 2017 [cit. 2020-07-29]. Dostupné online: <https://www.czechency.org/slovník/TROPY%20A%20FIGURY>
- KUBIŠTOVÁ, Pavla. *Rathovi jsem naletěl, přiznal advokát Pacovský. Hájit ho prý nechtěl*. iDNES.cz [online]. 2015-12-23 [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/advokat-michal-pacovsky-pry-naletel-rathovi.A151223_125111_domaci_pku
- KUNC, Tomáš; POKORNÝ, Marek. *Ratha dělí od vězení jen pár dnů. Připomeňte si kauzu milionů v krabici od vína*. Aktuálně.cz [online]. 2019-07-19 [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:IQaOBoIqShYJ:https://zpravy.aktualne.cz/domaci/od-penez-v-krabici-od-vina-po-zpochybeni-odposlechu-pripome/r~7de4f57e478511e783fe002590604f2e/+&cd=3&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>
- *Lidé dali na facku Rathovi 66 tisíc, Macek sám přidal sto tisíc* [online]. Novinky.cz. 2009-02-25 [cit. 2020-07-16]. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/lide-dali-na-facku-rathovi-66-tisic-macek-sam-pridal-sto-tisic-40220182>

- LUSTIGOVÁ, Martina. *První měsíc ministra zdravotnictví Davida Ratha* [online]. Český rozhlas – Radio Prague International. 2005-12-05 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: <https://cesky.radio.cz/prvni-mesic-ministra-zdravotnictvi-davida-ratha-8625048>
- *Macek se musí Rathovi za facku omluvit a zaplatit 100 tisíc* [online]. *Lidovky.cz*. 2011-08-05 [cit. 2020-07-16]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/macek-se-musi-rathovi-za-facku-omluvit-a-zaplatit-100-tisic.A110803_134322_ln_domov_ogo
- MÁLKOVÁ, Olga. *Bohatá Švýcarka – žena, kvůli které se Macek bil* [online]. *Idnes.cz*, 2006-05-22 [cit. 2020-07-15]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/bohata-svycarka-zena-kvuli-ktere-se-macek-bil.A060522_081746_domaci_mr
- MIKO, Martin. *Nejdražší facka v historii Česka: Macek musel Rathovi za výchovný průplesk zaplatit 100 tisíc* [online]. *G.cz*, 2020-05-20 [cit. 2020-07-15]. Dostupné online: <https://g.cz/nejdrazsi-facka-v-historii-ceska-macek-musel-rathovi-za-vychovny-pruplesk-zaplatit-100-tisic/#>
- NĚMEC, Jan. *Rath o Kalouskovi: Byl jsem u záchranky, poznám opilce* [online]. *Aktuálně.cz*. 2010-11-10 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/rath-o-kalouskovi-byl-jsem-u-zachranky-poznam-opilce/r~i:article:682431/>
- PÁLKOVÁ, Šárka. *Rath už není hejtmanem, rezignoval na funkci a vystoupil z ČSSD*. *Lidovky.cz* [online]. 2012-05-16 [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/rath-uz-neni-hejtmanem-rezignoval-na-svoji-funkci.A120516_151917_ln_domov_ogo
- PERKNEROVÁ, Kateřina. *OBRAZEM: Pražský mítink ČSSD zasypala vejce*. *Pražský deník* [online]. 2009-05-27 [cit. 2020-07-20]. Dostupné online: https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/prazsky-mitink-cssd-zasypala-vejce20090527.html
- PLAVECKÝ, Radek. *Rath pár hodin po nástupu odvolal vedení pěti nemocnic* [online]. *Novinky.cz*. 2008-11-25 [2020-07-19]. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/rath-par-hodin-po-nastupu-odvolal-vedeni-peti-nemocnic-40213255>

- POKORNÝ, Marek. *Advokát se musí Rathovi omluvit za výrok, že ho exhejtman podvedl. Ten zase zaplatí náklady na soud.* Aktuálně.cz [online]. 2018-06-28 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: <https://zpravy.aktualne.cz/rath-vysoudil-omluvu-advokata-za-slova-ze-mu-to-sezral-i-sna/r~63b01b5e7ac711e882090cc47ab5f122/>
- *Poslanecký profil MUDr. Davida Ratha (volební období 2006-2010).* Parlament ČR [online]. [cit. 2020-07-17] Dostupné online: <https://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?id=5406&o=5>
- *Poslanecký profil MUDr. Davida Ratha (volební období 2010-2013).* Parlament ČR [online]. [cit. 2020-07-17] Dostupné online: <https://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?id=5406&o=6>
- *Profil Davida Ratha.* ČLK [online]. [cit. 2020-07-31]. Dostupné online: <https://www.lkcr.cz/seznam-lekaru->
- Programové usnesení. LOK [online]. [cit. 2020-07-31]. Dostupné online: http://www.lok-scl.cz/data/editor/files/01_programove_prohlaseni.pdf426.html?filterId=MTEzNDU1OTE2NSwsRGF2aWQsLFJhdGg%3D&do%5Bload%5D=1
- *Přestřelka v ČSSD. 'Kraken' Rath varuje Haška: Pozor, abych Vás nezašlápl* [online]. Lidovky.cz. 2010-08-23 [2020-07-16]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/prestrelka-v-cssd-kraken-rath-varuje-haska-pozor-abych-vas-nezaslapl.A100823_120055_in_domov_mev
- *Přisedněte si: Paroubková vydává Rathovu knihu z vězení.* Lidovky.cz [online]. 2012-10-08 [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/lide/prisednete-si-paroubkova-vydava-rathovu-knihu-z-vezeni.A121008_175327_lide_ziz
- *Ratha pustili z vazby, po roce a půl je doma.* Novinky.cz [online]. 2013-11-11 [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/ratha-pustili-z-vazby-po-roce-a-pul-je-doma-209318>
- RIEBAUEROVÁ, Martina. *Ministr Rath: Macek se projevil jako ubožák* [online]. Idnes.cz, 2006-05-22 [cit. 2020-07-15]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/ministr-rath-macek-se-projevil-jako-ubozak.A060522_094111_domaci_mr
- *Sněmovna vydala Ratha k trestnímu stíhání.* Novinky.cz [online]. 2012-06-05 [cit. 2020-07-21] Dostupné online: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/snemovna-vydala-ratha-k-trestnimu-stihani-156677>

- STRÁNSKÝ, Martin Jan. *Rathův pád začíná*. Lidovky.cz. 2009-02-14. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/nazory/rathuv-pad-zacina.A090214_103848_ln_nazory_mtr
- Šéf ČSSD Paroubek po volbách rezignoval. Prohráli obyčejní lidé, řekl. iDNES.cz [online]. 2010-05-2010 [cit. 2020-07-20]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/sef-cssd-paroubek-po-volbach-rezignoval-prohrali-obycejni-lide-rekl.A100529_183840_domaci_lf
- *Teze Pražského lingvistického kroužku. Pražský lingvistický kroužek, 1929*. Dostupné v oskenované podobě: <http://cercledeprague.org/pdf/theses.pdf>
- *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 02.06. – 03.06.2006* [online]. Volby.cz. 2006-06-03 [2020-07-19]. Dostupné online: <https://www.volby.cz/pls/ps2006/ps2?xjazyk=CZ>
- *Vydané knihy Davida Ratha*. Databazeknih.cz [online]. [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: <https://www.databazeknih.cz/vydane-knihy/david-rath-19333>
- WERNER, Lukáš. *Odborář, poslanec a hejtman. Projděte si kariéru mistra bonmotů Ratha* [online]. 2012-05-12 [cit. 2020-07-19]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rath-profil-politika.A120515_121243_domaci_wlk
- Zákon č. 220/1991 Sb. [online]. [cit. 2020-07-31]. Dostupné online: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-220#p3-1>
- *Zápis se schůze sněmovny PČR PS* [online]. Parlament ČR. 1. schůze, 2006-06-29 [cit. 2020-07-17]. Dostupné online: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/001schuz/s001015.htm>
- *Zápis se schůze sněmovny PČR PS* [online]. Parlament ČR. 27. schůze, 2008-01-31 [cit. 2020-07-16]. Dostupné online: <https://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/027schuz/s027090.htm>
- TŘEČEK, Čeněk. *Odposlechy v kauze Rath byly nezákonné, uvedl pražský vrchní soud*. iDNES.cz [online]. 2016-12-19 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/cerna-kronika/vrchni-soud-rath-odposlechy.A161219_142952_krimi_cen
- *Krabice se sedmi miliony a stíhání dlouhé 2 702 dnů. David Rath nastoupil do vězení v Teplicích*. Reflex.cz [online]. 2019-10-07 [cit. 2020-07-21]. Dostupné online: <https://www.reflex.cz/clanek/profil/97820/krabice-se-sedmi-miliony-a-stihani-dlouhe-2-702-dnu-david-rath-nastoupil-do-vezeni-v-teplicich.html>
- KOTALÍK, Jakub. *Rath po dvanácti hodinách dokončil závěrečnou řeč, verdikt padne v červnu*. iDNES.cz [online]. 2018-03-27 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/cerna-kronika/david-rath-zaverecna-rec-soud-korupcni-kaouza.A180327_085846_krimi_jkk

- *Rath je vinen, dostal 7 let vězení a musí zaplatit 10 milionů. Soud mu snížil původní trest.* Lidovky.cz [online]. 2019-06-26 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/prazsky-odvolaci-soud-rozhodne-o-trestu-pro-ratha-kauza-se-tahne-uz-7-let.A190626_071238_ln_zahranici_form
- *Česká Suverenita - Rejstřík politických stran a politických hnutí.* Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2014-1-27 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: https://aplikace.mvcr.cz/seznam-politickyh-stran/Vypis_Rejstrik.aspx?id=359
- HORÁK, Jan. *Volfová: Rath se rétorikou může srovnávat se Zemanem, Gazdík at radši drží hu*u.* Lidovky.cz [online]. 2018-08-02 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/volfova-rath-se-retorikou-muze-srovnavat-se-zemanem-gazdik-at-radsi-drzi-hu.A180801_104918_ln_domov_jho
- *Rath oznámil kandidaturu do Senátu za Litoměřicko. Seděl tam ve vazbě, tak prý město zná dokonale.* Novinky.cz [online]. 2018-07-30 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/rath-oznamil-kandidaturu-do-senatu-za-litomericko-sedel-tam-ve-vazbe-tak-pry-mesto-zna-dokonale-346122>
- *Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 5.10. – 6.10.2018, Výsledky hlasování, Obvod: 29 – Litoměřice.* Český statistický úřad [online]. 2018 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: <https://volby.cz/pls/senat/se2111?xjazyk=CZ&xdatum=20181005&xobvod=29>
- OTTO, Pavel. *Politici trpaslíci nejsou úplně bez šancí.* E15.cz [online]. 2018-09-06 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: <https://www.e15.cz/volby/komunalni-volby-2018/politicti-trpaslici-nejsou-uplne-bez-sanci-1350821>
- NUC, Jan; ŠAFHAUSER, Roman. *Rath se zastupitelem nestane, podle soudu získal neplatné hlasy.* iDNES.cz [online]. 2018-10-30 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/praha/zpravy/david-rath-zastupitelstvo-hostovice-nejde-kvuli-nejplatnym-hlasum.A181030_162554_praha-zpravy_rsr
- *Volby do Evropského parlamentu konané na území České republiky ve dnech 24.05. – 25.05.2019, Výsledky hlasování, Celkové výsledky hlasování.* Český statistický úřad [online]. 2019 [cit. 2020-07-22]. Dostupné online: <https://volby.cz/pls/ep2019/ep11?xjazyk=CZ>
- VESELÁ, Linda. *Rath doběhl čekající novináře. Místo Ruzyně nastoupil do vězení v Teplicích.* iDNES.cz [online]. 2019-10-07 [cit. 2020-07-23]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/david-rath-nastup-do-veznice-trest-hejtman-ministr.A191007_112526_domaci_linv
- *Rath převezl novináře. Za mříže nenastoupil v Ruzyni, ale v Teplicích.* Novinky.cz [online]. 2019-10-07 [cit. 2020-07-23]. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/rath-prevezl-novinare-za-mrize-nenastoupil-v-ruzyni-ale-v-teplicich-40299046>
- ZÍTA, Martin. *Rath je ve věznici v Ruzyni. O přemístění požádal sám, zaujal ho inzerát na místo vězeňského lékaře.* iROZHLAS.cz [online]. [online]. 2020-01-29 [cit. 2020-07-23]. Dostupné online: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/david-rath-ruzyne-teplice-prevoz_2001291255_zit
- *Soud v druhé větvi Rathovy korupční kauzy prodloužil exhejtmanovi vězení o rok, Kottovým o dva.* ČT24.cz [online]. 2020-01-31 [cit. 2020-07-23]. Dostupné online: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3040905-soud-v-druhe-vetvi-rathovy-korupcni-kauzu-uznal-vinu-vsech-obzalovanych>
- *Rath musí zaplatit druhou polovinu trestu, soud mu nevyhověl. Pokud ne, hrozí mu další vězení.* Lidovky.cz [online]. 2020-07-13 [cit. 2020-07-23]. Dostupné

online: https://www.lidovky.cz/domov/soud-nevyhovel-rathove-zadosti-zbytek-trestu-nepromine-dojde-k-vymahani-nebo-prodlouzeni-vezeni.A200713_093156_ln_domov_ele

- https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rath-paroubek-neni-muj-tatinek.A060228_214056_domaci_zra

Seznam použitých tištěných periodik:

- *David Rath ministrem zdravotnictví.* Ceskenoviny.cz. 2005-11-04.
- DOLANSKÝ, Lukáš; KUČERA, Petr. *Klaus odmítl jmenovat Ratha.* Lidové noviny. 2005-10-20, strana 1.
- HOLUB, Petr. *Prestiž vám slušný život nezajistí – S doktorem Davidem Rathem o Lékařském odborovém klubu, lékařích, penězích a pacientech.* Respekt. 1995-8-21, strana 12.
- HLÁSENSKÝ, Vít. *Jak David Rath k licencím přišel.* Zdravotnické noviny. 2003-10-10, strana 9.
- HOLUB, Petr. *Než dojde uhlí - S Davidem Rathem o penězích, novém ministrovi a nadcházející stávce.* Respekt. 1999-4-19, strana 12.
- KADLEČKOVÁ, Hana. *Rathovi odboráři vyhlásili dvoudenní stávku lékařů.* Právo, 1996-3-1, strana 1.
- KOPECKÝ, Josef. *Emmerová padla, stát hledá miliardy.* Mladá fronta DNES. 2005-10-13, strana 1.
- KUČERA, Petr. *Na sjezdu lékařské komory Rathovi odpůrci zaútočili, ale marně.* Lidové noviny. 2003-11-01.
- LINK, Petr. *Známé tváře slavily výročí školy – V budově gymnázia Nad Štolou se včera celý den oslavovalo 40. výročí jeho založení.* Mladá fronta DNES, 2003-10-16.
- *Lékařský klub hrozí stávkou.* Rudé Právo. 1995-5-30, strana 2.
- MACHÁLKOVÁ, Jana; TYLOVÁ, Klára. *Jste zbabělec, pane doktore.* Lidové noviny. 2006-05-22, strana 3.
- *Milan Kubek v křesle prezidenta komory.* Medical Tribune. 2006-1-16, strana 1.
- *Paroubek byl zvolen do čela ČSSD.* Právo. 2006-05-13.
- PEČINKA, Bohumil. *Arbeit macht Rath.* Reflex. 2009-2-5.
- PERGL, Václav. *Nůž na krk ne.* Rudé Právo. 1995-06-05, strana 4.

- PETRÁŠOVÁ, Lenka. *Drzý muž David Rath*. Mladá fronta DNES, Víkend – příloha. 2005-10-29.
- PETRÁŠOVÁ, Lenka. *Rath vyhrál, šéfka VZP odstoupila*. Mladá fronta DNES. 2005-11-26, strana 1.
- *Představenstvo se zastalo licencí Davida Ratha*. Zdravotnické noviny. 2003-10-17, strana 7.
- *Rath pro vysokou spoluúčast*. Právo. 2003-6-10.1.
- *Rath přiznal, že pochybil, když žádal o licenci*. Lidové noviny. 2003-10-21, strana 4.
- *Rath vstoupil do ČSSD*. Pardubické noviny. 2006-05-13, strana 02.
- *Stanislav Gross podal demisi*. Právo. 2005-04-25.
- *Stínový ministr zdravotnictví David Rath*. Mladá fronta DNES. 2007-04-11, rubrika Střední Čechy, strana 03.
- *Teze Pražského lingvistického kroužku*. Pražský lingvistický kroužek, 1929. Dostupné v oskenované podobě: <http://cercledeprague.org/pdf/theses.pdf>
- TURKOVÁ, Martina. *David Rath*. Plzeňský deník. 2001-3-31, strana 13.

Seznam analyzovaných videí:

- <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1176221164-uvolnete-se-prosim/205562222000036/>
- <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce/206411030500409/>
- https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rath-paroubek-neni-muj-tatinek.A060228_214056_domaci_zra
- *Debata*. Česká televize. 1995-06-18.
- <https://www.youtube.com/watch?v=hKTUBD9GdLQ&t=>
- https://www.youtube.com/watch?v=dys_E1eP52s
- <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1096898594-udalosti-komentare/208411000370212/>

Teze diplomové práce

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Švejkovský Jakub	Razítko podatelny:
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2018/2019	
E-mail diplomantky/diplomanta: jakub.svejk@gmail.com	
Studijní obor/forma studia: Žurnalistika prezenční	
Předpokládaný název práce v češtině: Diskurzivní analýza řečnického profilu Davida Ratha prezentovaného českými audiovizuálními médii	
Předpokládaný název práce v angličtině: Discursive analysis of the speech profile of David Rath presented by Czech audiovisual media	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013) (diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí) LS 2019/2020	
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Tématem osoby lékaře a politika Davida Ratha se dosud zabývalo několik odborných prací. Jejich autoři se ovšem zaměřovali v drtivé většině na Rathovu politickou kariéru a především pak na korupční aféru spojenou s jeho jménem, která vypukla v roce 2012. David Rath se kromě významných politických postů, které zastával – ministr zdravotnictví a středočeský hejtman – do paměti veřejnosti v devadesátých letech 20. století a v první dekádě 21. století zapsal ještě něčím jiným, a sice nesmírně pestrým rétorickým stylem kombinujícím i řadu psychologických manipulativních technik, jehož používal při vlastních individuálních proslovech či v debatách se svými oponenty. Ve své diplomové práci bych se rád zaměřil na propojení politiky a mluveného projevu právě na příkladu Davida Ratha, který se přes své kontroverzní politické působení řadí jednoznačně mezi nejschopnější politické řečníky české polistopadové éry.	
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků): Cílem práce je na pečlivě vybraných politických debatách a individuálních mluvených projevech ukázat, pojmenovat a zanalyzovat pestrou škálu verbálních, neverbálních, formálních, obsahových, psychologických, manipulativních a dezinformačních technik, které lékař a politik David Rath využíval pro získání dominance nad publikem či nad svými řečnickými oponenty.	
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): 1 ÚVOD 2 MLUVENÝ PROJEV A JEHO CHARAKTERISTIKA 2.1 Percepce vztahu interpersonální a masové komunikace 2.2 Aspekty mluveného projevu a jeho charakteristika	

- 2.2.1 Formální aspekty mluveného projevu
  - 2.2.1.1 Základy hlasové techniky
  - 2.2.1.2 Neverbální složky komunikace
  - 2.2.1.3 Verbální složky komunikace
- 2.2.2 Obsahové aspekty mluveného projevu
  - 2.2.2.1 Psychologie a jednotlivé techniky řeči
  - 2.2.2.2 Manipulativní techniky řeči
  - 2.2.2.3 Využívání dezinformací a cílené zkreslování faktů
- 2.3 Veřejný mluvený projev v české jazykové kultuře
- 2.4 Veřejný mluvený projev na české mediální scéně
- 2.5 Veřejný mluvený projev na české politické scéně prezentovaný médii
- 3 KARIÉRNÍ A POLITICKÝ PROFIL DAVIDA RATHA
  - 3.1 Studium na lékařské fakultě; začátek pracovní kariéry; vstup do politiky – členství v ODS
  - 3.2 Prezident České lékařské komory; členství v ČSSD
  - 3.3 Ministr zdravotnictví
  - 3.3 Hejtman Středočeského kraje; korupční aféra
  - 3.4 Kandidatura do zastupitelstva obce, do Senátu PČR 2018 a do Evropského parlamentu 2019
- 4 ANALÝZA DEBAT A JEDNOTLIVÝCH PROJEVŮ DAVIDA RATHA
  - 4.1 Debaty v jednotlivých fázích Rathovy profesní/politické kariéry
    - 4.1.1 Předseda Lékařského odborového klubu
    - 4.1.2 Prezident České lékařské komory
    - 4.1.3 Ministr zdravotnictví
      - 4.1.3.1 David Rath vs. Václav Klaus st. – ČT Co týden dal, 1995
      - 4.1.3.2 David Rath vs. Pavel Bém – ČT Otázky Václava Moravce, 9. dubna 2006
      - 4.1.3.3 David Rath vs. Tomáš Julínek – ČT Otázky Václava Moravce, 18. května 2008
      - 4.1.3.4 David Rath vs. Pavel Bendl – ČT Otázky Václava Moravce, 26. října 2008
    - 4.1.4 Hejtman Středočeského kraje
    - 4.1.5 Korupční aféra
    - 4.1.6 Kandidatura do zastupitelstva obce, do Senátu PČR 2018 a do Evropského parlamentu 2019
  - 4.2 Individuální projevy v jednotlivých fázích Rathovy profesní/politické kariéry
    - 4.2.1 Předseda Lékařského odborového klubu
    - 4.2.2 Prezident České lékařské komory
    - 4.2.3 Ministr zdravotnictví
    - 4.2.4 Hejtman Středočeského kraje
    - 4.2.5 Korupční aféra
      - 4.2.5.1 Obhajoba ve sněmovně – ČT, 5. června 2012
    - 4.2.6 Kandidatura do zastupitelstva obce, do Senátu PČR 2018 a do Evropského parlamentu 2019
- 5 ZÁVĚR

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Ve své práci se plánuji zaměřit na období od roku 1995, kdy David Rath zakládal Lékařský odborový klub, až do roku 2019, kdy kandidoval ve volbách do Evropského parlamentu. Stežejní úseky pak budou v tomto zmíněném období představovat především etapy, kdy David Rath působil coby ministr zdravotnictví a následně jako hejtman Středočeského kraje. Ústřední bude dále doba vyšetřování korupční aféry, jíž byl politik a lékař součástí.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Případová studie, jež bude kombinovat několik metod – kvalitativní techniku sběru dat formou sémiotické analýzy vybraných projevů a debat Davida Ratha a hloubkové rozhovory s odborníky na mluvený projev, novináři specializujícími se na politický komentář a dále s experty z oboru lingvistiky a politologie.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

1) BECK, Gloria. *Zakázaná rétorika – 30 manipulativních technik*. 1. vydání. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1743-2.

Německá autorka v knize podává komplexní analýzu tří desítek nejúčinnějších manipulativních technik včetně těch eticky sporných. Jednotlivé typy nejen psychologického ovlivňování jsou vždy zevrubně popsány na konkrétních příkladech především z mediálního a politického prostředí.

2) BERKUN, Scott. *Confessions of a Public Speaker*. Sebastopol: O'Reilly Media, 2011. ISBN-13: 978-1449301958.

Americký profesionální řečník popisuje zkušenosti získané během patnáct let trvajícího vystupování před nejrůznějšími publiky. Dílo obsahuje popis efektivního prezentování a účinných rétorických dovedností.

3) CONDOR, Susan; TILEAGA, Cristian a BILLIG, Michael. Political rhetoric. IN: Huddy, L., Sears, D.O. and Levy, J.S. (eds.) *Oxford Handbook of Political Psychology*. Oxford: Oxford University Press, Chapter 9, pp. 262-300, 2013.

Trojice autorů se v publikaci pod záštitou prestižní Oxfordské univerzity zabývá rozmanitými strategiemi, jež vedou k vytvoření přesvědčivých argumentů v politické debatě. Kniha dále zkoumá i politickou psychologii, konkrétně pak mění se styly politické komunikace včetně užívaných rétorických strategiích.

4) DEVITO, Joseph A. *Základy mezilidské komunikace*. 6. vydání. Praha: Grada, 2008. ISBN: 978-80-247-2018-0.

Kniha v sobě kombinuje teoretické ukotvení základních poddruhů mezilidské komunikace na příkladech verbálních a neverbálních sdělení spolu s praktickými úkony čítajícími vedení efektivní konverzace, zvládnutí konfliktů, přednes veřejného vystoupení nebo přípravu přesvědčovacího projevu.

5) GALLO, Carmine. *Talk Like TED: The 9 Public-Speaking Secrets of the World's Top Minds*. New York: St. Martin's Press, 2014. ISBN: 978-1250041128.

Řečník italsko-amerického původu podrobil hloubkové analýze ty nejúspěšnější vystoupení globálního řečnického fenoménu zvaného TED Talk. Za objasněním poutavých a přesvědčivých prezentací Gallo vyzpovídal špičkové výzkumníky z oblastí psychologie, komunikace a neurověd.

6) HALLIN, Daniel; MANCINI, Paolo. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-807-3673-772.

Kniha dává možnost nahlédnout na rozdílné přístupy médií k politice v rámci národních mediálních systémů veuroatlantickém prostoru. Autoři se rovněž věnují popisu fenoménu komercializace médií a jeho vlivu na veřejnou sféru a profesionalitu pracovníků v médiích.

7) HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum - Základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2016. ISBN: 978-80-262-0982-9

Autor nabízí hlubší představení metod kvalitativního výzkumu včetně způsobů sběru dat a forem, jak je následně kódovat, vyhodnocovat a finálně interpretovat.

8) CHARTERIS-BLACK, Jonathan. *Politicians and Rhetoric – The Persuasive Power of Metaphor*. London: Palgrave Macmillan, 2011. ISBN: 978-0-230-25164-9.

Publikace uvádí analýzu rétorických profilů celkem devíti politiků a detailně rozebírá jimi užívané řečnické nástroje. Kniha pomáhá pochopit přesvědčovací metody politiků například díky jazykové analýze jejich vystupování.

9) KEDROŇ, Radek. *Operace Rath: pohled do zákulisí policejního vyšetřování*. Praha: Vyšehrad, 2015. ISBN: 978-80-7429-600-0.

Autor v knize popisuje pozadí korupční aféry, do které byli kromě Davida Ratha zapojeni i další dva lékaři Kateřina Pancová a Petr Kott. Kedroň text zformuloval ze svědectví státních zástupců, detektivů a dalších svědků.

10) LEANNE, Shel. *Say It Like Obama: The Power of Speaking with Purpose and Vision*. 1. vydání. New York: McGraw-Hill, 2009. ISBN: 978-0071615891.

Kniha slouží jako případová studie řečnického profilu bývalého prezidenta Spojených států amerických Baracka Obamy. Autorka ve svém díle klade důraz na jednotlivé složky mezilidské komunikace, mezi které se řadí silný první dojem, používání řeči těla a hlasu, či sdílení vlastní vize prostřednictvím rezonujících obrazů a slov.

11) MARTIN, James. *Politics and Rhetoric*. 1. vydání. New York: Routledge, 2013. ISBN: 978-0415706711.

Autor v publikaci předkládá ucelenou a souhrnou diskurzivní analýzu spojující politiku s rétorikou. Toho dosahuje díky zasazení klasického řečnictví do současného moderního prostředí a rovněž prostřednictvím zodpovídání otázek týkajících se aktuální politické teorie na pečlivě vybraných příkladech.

12) MLEJNEK, Josef. *Kuře v hrnci a křeček v kole: česká politika a její transformace v kontextu civilizační krize*. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. ISBN: 978-80-7325-365-3.

Publikace seznamuje čtenáře spřerodem politických systémů postkomunistických zemí na západní demokracie. K tomu se ovšem váže i oslabování tradičních stran, korupce ve veřejných zakázkách nebo rostoucí nedůvěra veřejnosti v politickou reprezentaci.

13) RŮŽIČKA, Vlastimil. *Politika a média v konzumní společnosti*. 1. vydání. Praha: Grada, 2011. ISBN: 978-80-247-3667-9.

Provázanost mediální komunikace s veřejnou politikou je ústředním tématem publikace Vlastimila Růžičky. Ten ve své práci zkoumá a dává do souvislostí různé výklady pojmů jakými jsou občanská společnost, veřejný zájem nebo percepce demokratického a právního státu.

14) ŠPAČKOVÁ, Alena. Trénink techniky řeči – Naučte se mluvit barevně. Praha: Grada, 2015. ISBN: 978-80-247-5578-6.

Specialistka na mluvený projev a univerzitní kantorka čtenářům zprostředkovává praktickou příručku mluvních technik. Strukturu knihy tvoří například schopnost užívat kultivovaný a zvučný hlas, či návod, jak potlačit hlasovou monotónnost.

15) TRAMPOTA, Tomáš; Martina VOJTĚCHOVSKÁ. Metody výzkumu médií. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.

Autorský tandem čtenáře seznamuje s metodami potřebnými pro výzkum médií. Jednotlivé postupy jsou doporučovány na příkladu komerčního výzkumu v podobě sledovanosti či měření efektivity reklamy, nebo dále i na zkoumání v akademickém prostředí - interpretace textu, výzkum mediálních organizací.

16) WEBER, Max. Politika jako povolání. Praha: Orbis, 1929. Politická knihovna (Orbis). Jeden z otců moderní sociologie v publikaci již z konce 30. let 20. století popisuje a rozděluje jednotlivé druhy politiků podle jejich motivace do vstupu do politiky, vzdělání, či odbornosti. Vztah sociologie a politiky umně popisuje prostřednictvím vymezení jednotlivých pojmů jako například demagog či stát.

17) ZAŁĘSKA, Maria. Rhetoric and Politics: Central/Eastern European Perspectives. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 2012. ISBN: 978-1-4438-3460-5.

Publikace se zabývá vztahem politiky s rétorikou za využití zevrubného popisu prostřednictvím diskurzivní analýzy a lingvistiky. Autorka si ke komplexnímu vymezení vztahu zmíněných dvou oborů vypomáhá dílčími rozbory pojmů moc, společné dobro, vůdcovství, či rovnost.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

DIVIÁK, Tomáš. Pavučiny zločinu Korupce v perspektivě analýzy sociálních sítí. Praha, 2015. 78 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra sociologie. Vedoucí práce Mgr. Zuzana Podaná, Ph.D.

GAVENDOVÁ, Barbora. Emancipační funkce proměny médií: diskursivní analýza Davida Ratha v deníku Blesk. Brno, 2014. 49 s. Bakalářská práce (Bc.). Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí bakalářské práce Mgr. et Mgr. Kateřina Kirkosová.

VESELÁ, Kristýna. Mediální obraz tzv. korupční kauzy Davida Ratha v MF Dnes 14. 5. 2012 – 12. 11. 2013. Brno, 2014. Diplomová práce (Mgr.). Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. et Mgr. Kateřina Kirkosová, Ph.D.

Datum / Podpis studenta/ky

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

PhDr. Petr Just, Ph.D.

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

.....
Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO PROGRAMU/OBORU.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Expertní komentář PhDr. Pavly Chejnové, Ph.D.

Příloha č. 2: Expertní komentář Mgr. Jakuba Charváta, Ph.D.

Příloha č. 3: Expertní komentář Mgr. Petra Kaderky, Ph.D.

Příloha č. 4: Politický projev Davida Ratha v Poslanecké sněmovně k hlasování o důvěře vládě, srpen 2010

Příloha č. 5: Přepis rozhovoru s Michaelou Jílkovou, iDNES.cz, pořad *Z očí do očí*, březen 2006

Příloha č. 6: Přepis duelu s Petrem Tluchořem, Česká televize, pořad *Události, komentáře*, únor 2008

Přílohy

Příloha č. 1: Expertní komentář PhDr. Pavly Chejnové, Ph.D.

PhDr. Pavla Chejnová, Ph.D; Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, Katedra českého jazyka; odbornice na mluvený projev, související specializace: rétorika a základy jazykové kultury, kultura mluveného projevu, psycholingvistika

Styl Ratha se proměňuje – zpočátku je více žoviální, uplatňuje více pozitivní zdvořilost.²⁵⁵ To může být ale dáno i kontextem, v první ukázce je méně formální, navíc v poslední ukázce je Rath už obviněný a zaujímá defenzivní postoj. Zvláště v první ukázce používá vtahování adresáta do společné skupiny (claiming common ground): *víte, vy taky máte tuto zkušenost, tento názor...* Tuto strategii volil tak často, až mu adresát musel oponovat (*mě do toho netahejte...*) Rath se pravděpodobně takto snažil působit jako příjemný a přátelský člověk. To se mu ale ne vždy dařilo, nakonec jeho *víte* působilo spíše paternalisticky. Mnohdy se stavěl do role experta a morální autority.

V první ukázce je také přítomna větší míra gestikulace, úsměv, menší míra spisovnosti (nedodržování ortoepie, ale i koncovky obecné češtiny, parazitní slovo *tak*). V dalších ukázkách se Rath snaží o spisovnější projev. Může to být dáno vývojem, že se stává kompetentnějším mluvčím, nebo opět proměnou kontextových faktorů. Nespisovný projev může mít funkci snižování psychologické distance mezi komunikanty, takže to může být i záměr.

Rath uplatňuje kontrastní pohled v rámci in-group a out-group, *my a oni*. V rámci *my* se často chválí, co všechno jeho skupina dokázala, zatímco *oni* (často jmenuje konkrétní osoby) jsou nekompetentní, nemorální, laxní apod. (*my jsme proti tomu bojovali, my si myslíme, my musíme chránit města...*) Rád se pohoršuje s lehkou ironií nad poklesky či nevědomostí druhých (*Kdo to moh tušit, že jeho kamarádi budou ti Kožení, Železní... Kdyby tam byli rozumný lidi, který to nerozeberou...Mají dobrý výsledky? Kde??...zvláštní změna názoru, mýlit se může každý*). Rád také hodnotí (někdy i v první osobě) a uděluje blahosklonnou pochvalu: *tebe chci pochválit, vy jste se zasloužili*.

---

²⁵⁵ *Pozitivní tvář* představuje touhu člověka po harmonii v interpersonálních vztazích, touhu být přijímán svým okolím, touhu po kladné odezvě svého jednání, po souhlasu. Je spojena s příslušenstvím ke skupině, která sdílí určité hodnoty. Táhne k intimnosti, familiaritě. S pozitivní tvář úzce souvisí *pozitivní zdvořilostní strategie*, kterých se využívá především v komunikaci s blízkými osobami, důvěrnými přáteli (Brown, Levinson, 1978: Politeness. Some universals in language usage).

V poslední ukázce se prezentuje jako oběť, ale ani zde nevystupuje sám za sebe jako *já*, ale opět jako člen skupiny, tentokrát skupiny slušných lidí (*kolik je neprávem vězněných lidí*), kteří se stávají obětí represivních složek (*oni*). Tuto tendenci lze interpretovat jako jistý alibismus. Rath se téměř narcisticky staví do nadřazené role (v poslední ukázce do role mučedníka – *stojí proti mně gigant, já jsem nic nevěděl*), ale často se zaštiťuje skupinovou identitou (*moji přátele nejsou ovce, umí přemýšlet hlavou – na rozdíl od ostatních*).

Velikášství – prezentuje svou kauzu jako kauzu, která mění celý svět.

Osočuje všechny kolem, povyšuje se: *nespravedlnost vůči všem, ty si to neuvědomují, včetně vás* (i v první ukázce: *vy věříte novinám?*)

Lze shrnout, že Rath se celou dobu prezentoval jako morální autorita, která má právo na vše (i svůj paralelní vztah v první ukázce prezentoval jako něco normálního, co přece má i adresát). V poslední ukázce pak z této role posledního spravedlivého neustoupil, ale prezentoval se jako oběť spiknutí (jako slušný člověk nepohodlný všeobecnému nepříteli zvanému represivní složky).

Příloha č. 2: Expertní komentář Mgr. Jakuba Charváta, Ph.D.

Mgr. Jakub Charvát, Ph.D.; Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, Institut komunikačních studií a žurnalistiky; politolog, související specializace: politická komunikace

Čtyři vybrané výseky, myslím, velmi dobře vystihují styl komunikace Davida Ratha, zejména pak schopnost uzpůsobovat styl vystoupení dané příležitosti, okolnostem a vlastní potřebě. Včetně takových detailů, jako že ke Krausovi jde sice v saku, ale v roláku, u Moravce a v Poslanecké sněmovně má samozřejmě oblek a kravatu, u Veselovského už ale sedí v bílém plášti a se stetoskopem na krku. Základem Rathova vystupování vždy byla práce s emocemi, což dobře odhalují i předložená videa. Jednak David Rath se vždy prezentoval jako vzdělaný člověk a odborník na zdravotnictví, navíc jako člověk, který má dostatek zkušeností a potřebný nadhled. To vizuálně pěkně demonstuje poslední video, patrné je to zejména z proslovů prvního a posledního. Současně je zde patrný významný kontrast v jeho proslovech. Zatímco u Krause, tedy v době, kdy se stává novým ministrem zdravotnictví, se vyjádří kriticky vůči mediálním obsahům, protože on sám zná situaci lépe a přesněji a médiím se nedá věřit, v druhém videu, které je o necelý půl rok starší už nemá problém z novin citovat a "argumentačně tím "ubíjet" své politické oponenty. Už neplatí nedůvěra v tisk, ale naopak logika, co je psáno, je dáno, a nelze to zpochybnit. Ostatně Rath rád dokumentuje jednotlivé přešlapy konkrétními příklady, na které může poukázat, což opět potvrzuje jeho připravenost. Stejnou strategii pak volí i při projevu při vyslovování důvěry vládě. Zaměřuje se přitom nikoli na text novinářů, ale na vybrané pasáže, které měli říct příslušní politici a staví je do vzájemného kontrastu. U Krause dává najevo i určitou uvolněnost, což je patrné nejen z jeho posedu (a stylu oblečení), ale i jisté žoviálnosti a využívané mimice. V dalších videích se již s tímto nesetkáváme.

Vybrané příspěvky rovněž ukazují na Rathovu schopnost skvělé připravenosti na jednotlivá vystoupení a promyšlenosti vlastní role v příběhu, která skvěle podtrhuje zacílení na emoce publika. Od klidného, racionálně uvažujícího odborníka na problematiku zdravotnictví s dostatečným nadhledem v prvním videu, přes empatického člena vlády, který nemá problém pochválit oponenta v diskusi v nelehkých chvílích pro celou společnost (aby tím ale současně ukázal na slabost a přešlapy jeho stranických kolegů), přes rázného, ale stále racionálního opozičního poslance, který od řečnického pulťíku upozorňuje na "paradoxy" zamýšlené vládní spolupráce a neodbornost a nekompetentnost jednotlivých členů vlády, až po Davida Ratha, který je (politickou) obětí systému, kdy Rath na jednu stranu vystupuje v pozici kriminálem

zlomeného člověka, který ale v sobě stále nachází sílu bojovat a bude bojovat za (svou) spravedlnost. I zde si ale dobře uvědomuje, že je potřeba pracovat s emocemi. Není to jen David Rath, kdo byl nespravedlivě odsouzený, takových je ve vězeních mnoho, on je jedním z nich, ovšem s tím specifickým, že on je cílená oběť určitých zájmových skupin.

Příloha č. 3: Expertní komentář Mgr. Petra Kaderky, Ph.D.

Mgr. Petr Kaderka, Ph.D.; Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky; odborník na mluvený projev, související specializace: sociolingvistika, analýza diskurzu, teorie argumentace, výzkum gest

David Rath je zdatný a vynalézavý řečník. To je patrné především na jeho připravených monologických projevech, ve kterých dokáže nejen věcně argumentovat, ale i působivě přesvědčovat publikum o správnosti svého jednání či svého postoje, tedy působit jak na rozum, tak city publika. Také v polopřipravených projevech dialogického typu (v rozhovorech) dokáže díky dobré přípravě a pohotovým reakcím aktivně pracovat na naplňování svého řečnického cíle (pozitivního sebeobrazu, negativního obrazu protivníka, prosazení vlastní tematické agendy, vlastní perspektivy apod.). I v nepřipravených projevech, např. v odpovědích zachycených novináři někde na chodbě nebo na ulici, dovede David Rath smysluplně a leckdy i řečnický zajímavě odpovídat.

Řečnický styl Davida Ratha se v průběhu času příliš nemění. Je to styl sebevědomého mluvčího, styl založený na poměrně širokém spektru argumentačních (i manipulačních) postupů, na práci s ironií a nadsázkou, na hyperbolických přirovnáních, umném střídání formální a neformální (odborné a lidové) mluvy a také na používání věcných „rekvizit“ (fotografií a jiných dokumentů v televizním studiu, vlastnoručně malovaného obrazu při setkání s novináři, bílého lékařského pláště a fonendoskopu při televizním rozhovoru aj.).

Co se v průběhu času změnilo, je Rathův řečnický status. Zatímco na počátku své kariéry mohl svůj řečnický projev opřít o image úspěšného vrcholného politika, později byl nucen se vyrovnávat s pošramocenou pověstí obviněného a posléze odsouzeného politika. To mu však nijak neubralo na řečnické razanci. Jeho rétorika je v této druhé životní fázi zacílena primárně na vytváření alternativního příběhu o sobě: proti oficiálnímu narativu, který zkonstruovaly orgány činné v trestním řízení, staví Rath svůj vlastní „protipříběh“, kontrarnativ. Zavedené aktéry své kauzy redefinuje nebo nově charakterizuje a na scénu uvádí i aktéry nové, kteří v oficiálním narativu nejsou (např. osobu prezidenta republiky). Postupuje stejně jako každý jiný vypravěč: vychází z toho, že všichni aktéři mají ke svému jednání nějakou motivaci, že sledují nějaké zájmy, cíle atd. Zatímco v oficiálním narativu je osoba soudce nebo žalobce pouhou anonymní institucí, v Rathově kontrarnativu se z nich stávají živoucí postavy se vším, co k tomu patří, tedy s kladnými i zápornými rysy, ctnostmi i neřestmi.

Když se Rath v roce 2019 vyjadřoval k návrhu trestu propadnutí veškerého majetku, prohlásil: „Státní zastupitelství je smutné z toho, že není možné uložit trest smrti, tak aspoň navrhuji majetkový trest smrti. Prostě taková novodobá paní Polednová.“²⁵⁶ V Rathově kontraranativu není státní zástupkyně racionálně jednajícím subjektem, nestranným svou podstatou, ale subjekt ovládaný negativní emocí (jakousi obdobou třídní nenávisti, jak evokuje přirovnání státní zástupkyně k nechvalně proslulému prokurátorce z politických procesů 50. let). Historizující hyperbolická přirovnání jsou pro Ratha typická. V řadě svých veřejných projevů razil tezi, že je obětí politicky motivovaného a vykonstruovaného soudního procesu. Tuto tezi podporoval opakovaným přirovnáváním svého případu k politickým procesům 50. let. Historizující hyperbolická přirovnání známe i z jiných jeho projevů. Např. v projevu na schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky prohlásil: „My nežijeme v kulturní zemi, kde by vazba odpovídala tomu, co říká trestní zákon. My žijeme v zemi, kde vazba je novodobá tortura.“ (PS PČR, 5. 6. 2012). Kromě historizující konceptualizace („vazba jako novodobá tortura“) zde Rath užívá i další řečnický prostředek: figuru opakování založenou na syntaktickém paralelismu a opakování slov („My nežijeme v kulturní zemi, kde by vazba... My žijeme v zemi, kde vazba...“).

Uvedené příklady ukazují typický rys Rathova řečnického stylu: jazykovou a konceptuální vynalézavost. Vytvořením ad hoc pojmů „majetkového trestu smrti“ nebo „novodobé tortury“ usiluje o přehodnocení předmětu řeči jako něčeho, co je z emocionálního hlediska nepřijatelné. S podobnými aktualizacemi existujících pojmů se v projevech Davida Ratha setkáváme opakovaně. Např. v již citovaném projevu na schůzi parlamentu prohlásil, že se „posouváme z parlamentní demokracie spíše k policejní demokracii“ (PS PČR, 5. 6. 2012). Podnětem k tomuto prohlášení byl fakt, že ho na jednání parlamentu dopravila z vazební věznice policejní eskorta a byla po celou dobu Rathova projevu přítomna v jednacím sále. Ukazuje to na schopnost Davida Ratha využít ke svému řečnickému cíli v maximální míře také aktuální situaci, ve které se jeho řeč odehrává. (Jazyková a konceptuální vynalézavost spojená s emocionálním přehodnocováním předmětu řeči není unikátním rysem Rathova stylu. Vzpomeňme např. na podobně vynalézavé historizující pojmenování „sarajevský atentát“, kterým tehdejší předseda ODS Václav Klaus označil výzvu svých spolustraníkům, aby odstoupil z funkce; výzvu Klausovi spolustraníci zveřejnili na domácí politické scéně během Klausovy účasti na summitu v Sarajevu.)

---

²⁵⁶ Viz <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2838353-prijde-o-vse-zada-zalobkyne-odvolaci-soud-v-kauze-rath> (čas 2:06).

Rathovy rétorické postupy v monologických projevech by stály za podrobný rozbor a je zřejmé, že by se takový úkol neměl omezovat jen na průzkum verbálních prostředků, ale měl by se věnovat také Rathově práci s pauzami v řeči a prozódii, jeho práci s tělem, gesty, pohledy. Zajímavé kupř. je, jak Rath svůj monologický projev v parlamentu dialogizuje: jak se vyzývavě otáčí na osoby, o kterých mluví, jist si tím, že mu neodpoví, protože promlouvá v zajištěných podmínkách u řečnického pultu, nebo jak neváhá do mikrofonu prozradit, co si za jeho zády polohlasně sdělují jeho političtí oponenti.²⁵⁷

Na závěr bych se chtěl zastavit u televizních rozhovorů. Zdatnost řečníka se projevuje tím, že dokáže ovládnout řečnický prostor. V televizních rozhovorech je situace ztížena tím, že se o čas na scéně musí řečník dělit s moderátorem, příp. dalším hostem, a že musí neustále reagovat na proměňující se řečovou situaci. Rétorický výkon Davida Ratha v mediálních rozhovorech ukazuje, že dokáže být minimálně rovnocenným partnerem ostatním zúčastněným. Např. v pořadu Uvolněte se, prosím... (ČT, 18. 11. 2005) moderátorovi Janu Krausovi rovnocenně sekunduje: nečeká jen, až mu moderátor svou otázkou vnutí téma, ale snaží se sám iniciativně s tématy přijít. Zatímco v politické debatě hovoří spisovně, používá výrazy, které odkazují ke skutečnostem z politické praxe („kam by měla vláda ty peníze směřovat“, „premiér jako šéf exekutivy“, „v rozporu se zákonem“ apod.), a lidovost omezuje na citování přísloví („když dva dělají totéž, není to vždycky totéž“, Otázky Václava Moravce, ČT, 9. 4. 2006), v televizní talkshow se stylizuje do role člověka z lidu, mluví nehledaně, obyčejně a neváhá použít obecnou češtinu, hodí-li se mu to pro jeho řečnický záměr („A teď tam bylo spousta ještě architektů, který tam hned naběhli, ty to vobsadili a teď koukali, že jo? Já jsem si říkal, proč v tý ODS je tolik architektů, jo?“²⁵⁸). Dalo by se říct, že ctí pravidla žánru. Pokud je v talkshow moderátor odměněn smíchem publika, Rath neváhá opustit nedokončenou větu a „přeladit“ na tón, který u diváků zabral. Na moderátorovy hravé poznámky dokáže pohotově zareagovat a vtáhnout je do svého kontextu. Asymetrický vztah mezi moderátorem, který klade otázky, a hostem, který na položené otázky odpovídá, je Rath schopen příležitostně neutralizovat tím, že sám moderátorovi pokládá otázky („Kraus: Teda tak jak je to? A ty dámy se taky dobře snesou? Rath: Já nevím, já jsem je nikdy dohromady nedával. Kraus: Jo takhle. Tak v tom se lišíme. Rath: Jo? A vy jste je dal? ((smích publika)) Aha. A dobrý? Kraus: Výborný! Rath: Jo. A nespojily se proti vám? Kraus: No to nemůžou. Rath: Nemůžou, jo?

---

²⁵⁷ Viz <https://www.youtube.com/watch?v=hKTUBD9GdLQ&t=>.

²⁵⁸ Viz <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1176221164-uvolnete-se-prosim/205562222000036/> (čas 16:40).

Kraus: Ne, tak--- Rath: To nemáte strach, že by si nakonec rozuměly a vás by tak vysunuly?²⁵⁹).

Promluvy v televizních rozhovorech se vyznačují tzv. dvojí adresností: účastníci rozhovoru směřují svou repliku přítomnému komunikačnímu partnerovi a zároveň televizním divákům. David Rath je jeden z mála politiků, kteří tento fakt zviditelňují tím, že se ve studiovém duelu s politickým oponentem dokáží během své repliky podívat do kamery a explicitně tak promlouvat k divákům.²⁶⁰

Je to ale možná právě tato zběhlost v rétorických postupech, která může působit na publikum vyumělkovaně a řečníkovi tak paradoxně uškodit. Je-li to i případ Davida Ratha, je už však otázka empirická.

---

²⁵⁹ Viz <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1176221164-uvolnete-se-prosim/205562222000036/>, (čas 26:08).

²⁶⁰ Viz <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce/206411030500409/> (čas 14:27).

Příloha č. 4: Politický projev Davida Ratha v Poslanecké sněmovně k hlasování o důvěře vládě, srpen 2010

Dámy a pánové, předstupuje před nás skupina, vláda, která žádá tuto Sněmovnu o důvěru. Žádám-li někoho o důvěru, znamená to, že bych měl mít důvěru i ve své kolegy, to znamená, že jednotliví členové této vlády důvěřují sami sobě navzájem. Já jsem se podíval do tisku a vytáhl jsem si některá vyjádření jednotlivých členů této vládní koalice na jiné členy této vládní koalice a vlády. A s překvapením jsem zjistil, že to vypadá jako by si tito lidé nedůvěřovali mezi sebou. No, posuďte některé výroky a sami si udělejte názor na to, zda se takto vyjadřují mezi sebou lidé, kteří si sebe váží a kteří sami v sebe mají důvěru.

John zopakoval, že Věci veřejné neutvoří vládní koalici s politickými dinosaury. K nim nově přidal také prvního místopředsedu TOP 09 Kalouska. Ze dne 4. 5. 2010. Takže vidíme, že dnes Věci veřejné sedí a objímají se s politickými dinosaury. Dobře. Pokračujme dál. Pan premiér za mými zády, já bych vám to sdělil, co zde říká, to považuje za roztomilé. Věc názoru. Pojdme ale dál.

Asi pana Johna nechtějí nechat nic podepisovat po zkušenostech z jeho působení ve firmě Ora Print. Zlatá slova. Neproněsl je David Rath nebo někdo jiný, proněsl je pan Miroslav Kalousek na adresu Radka Johna dne 4. 5. 2010. Takže podpisy Radka Johna pod smlouvami s Ora Printem, zdá se, byly vadné a jeho podpisy jako ministra jsou zjevně v pořádku. A pan Kalousek je plně podporuje. Zvláštní změna názoru. Budiž, mýlit se může každý. Pojdme ale dál. Nevím, kdo to vůbec je, dokonce u komunistů vím, kdo to je. Nevím, kdo je majitelem strany Věci veřejné. Je to pan Bárta, pan Škárka, pan Hrdlička, nevím, co chtějí. John říká velmi jasný populistický program, nic proti tomu, ale když chci s někým jednat, tak chci vědět, kdo má opravdovou moc. Žádná slova opozice. Prosím slova Karla Schwarzenberga z 26. 6. 2010. (Potlesk z řad sociální demokracie.)

Rád bych se zeptal pana ministra zahraničí, zda dneska už ví, kdo je jeho koaliční partner, s kterým bude čtyři roky vládnout v této zemi, zda už ví a sdělili mu, komu patří Věci veřejné a zda o nich má alespoň tolik informací jako o komunistech. Ale pojdme dál. TOP 09 v některých úsporných opatřeních jde až příliš po krku lidem. To řekl Radek John 26.5.2010. Zajímavé, takže sedím v koalici s někým, kdo rdousí naše občany a já mu dokonce pomáhám, to jsou vlastně slova pana kolegy Johna. Takže on bude pomáhat teď rdousit občany spolu s TOP 09. Budiž, proti gustu žádný dišputát. (Potlesk z levé části Sněmovny.) Pochopili-li Věci veřejné, že občané potřebují trochu přirdousit, jejich názor, a myslím si, proč nepodpořit TOP 09 v jejich programu.

Ale máme tady další zajímavé výroky. Věci veřejné svá stanoviska často mění. Proto o jejich stanovisku budeme informovat náš výkonný výbor až po jednání, abychom nemuseli svolávat výkonný výbor každý den – Karel Schwarzenberg 2.6.2010 (Potlesk z levé části Sněmovny.) No, nezávidím ministru zahraničí, protože zdá se, že bude svolávat výkonný výbor i několikrát denně. V té koalici to nebudete mít snadné.

Další zajímavý výrok. Ale již z toho, co víme, tak si nemyslíme, že by měli nějaký morální pouvoir zrovna ze sebe dělat strážce a největší garanty boje proti korupci a klientelismu. Slova Petra Nečase o Věcech veřejných 12.6.2010. Chápu z toho snad správně, že pan premiér si myslí, že jeho člen v koalici je tedy korupčník a klientelista. Jinak si to vysvětlit nemohu. Doufám, že jste se s tím, pane premiére, buď smířil, nebo dokonce to dnes již podporujete.

A pak je tady další zajímavý výrok pana premiéra. Provázání mezi resortem vnitra a firmou podnikající ve stejném oboru je nepřijatelné. Mohl by pak vzniknout potenciální konflikt zájmů, a to je zjevné, jako když po čtvrtku následuje pátek. Petr Nečas o ABL. (Potlesk z levé části Sněmovny.)

Chápu, kdyby tady hřímala opozice a říkala, jak je možné nechat zprivatizovat vnitra, jak je možné celé ministerstvo vnitra svěřit nějaké soukromé bezpečnostní agentuře. Chápal bych to, je to opozice, je to naše povinnost. Ale že i premiér? A vzápětí toho člověka jmenuje na ministerstvo vnitra a svěří ministerstvo vnitra té firmě ABL, o které prohlásil, že je to nepřijatelné? Pane premiére, jeden den je to pro vás nepřijatelné, druhý den je to pro vás zase přijatelné. Zvláštní. Mohl byste možná této Sněmovně vysvětlit svoje názorové salto. Třeba vy víte něco, co my nevíme a bylo by dobře, aby ta Sněmovna to slyšela. Dále pan premiér řekl, že byl jednoznačně ujištěn, že firma ABL se neúčastní žádných transakcí s vnitřem a zrovna tak, že nebude existovat přechod lidí z této firmy do resortu vnitra. Obávám se, že to už nastalo, pane premiére, takže očekávám vaši ráznou reakci. Ale vaše reakce bohužel pak nebyla tak rázná, protože, když ti lidé tam doputovali, tak už jste stáhl kalhoty a už jste jenom tiše podotkl: Je velmi neobvyklé, nebudu se tvářit, že nad tím lze pokrčit rameny. Myslím tím, nad těmi lidmi, kteří přišli do resortu vnitra. Takže od nepřijatelného až po to, že jste nepokrčil rameny. Skutečně, silné gesto hodné státníka a prvního muže této země, prostě nepokrčil jste nad tím rameny, buďme šťastni.

Zajímavé je, to je trošku z jiného soudku, ale také to stojí za úvahu, vyjádření pana ministra dopravy, který se nevyjadřoval k dopravě, ale vyjadřoval se k politice obecně, svým dopisem pro své zaměstnance firmy ABL z ledna 2010. (Smích ministra Bárty.) Pana ministra to zjevně pobavilo, snaží se mne rozesmát svým mužným smíchem. Pane ministře, to se Vám

nezdaří, já se dovedu ovládat. Vy jste svým zaměstnancům firmy sdělil.... to připomíná silvestrovský pořad, pane ministře.

Prosím, co pan ministr sděloval svým zaměstnancům firmy ABL - s politikou přichází do styku každý z nás. Já tím více, že se snažím získat i státní zakázky. Abychom zajistili stabilitu naší společnosti a tím jistotu pro vás, naše zaměstnance. Já věřím, pane ministře, že se Vám to příští čtyři roky bude velmi dařit a že Vaše firma bude velmi prosperovat. (Potlesk v levé části sálu.) Myslím si, že daňoví poplatníci rádi přispějí na prosperitu Vaší firmy a že jistě nezůstanete jen u jednoho Masserati a u takových maličkostí a že po čtyřech letech budete odcházet jako nejbohatší muž České republiky. Upřímně Vám to přeji a jsem tomu rád. Myslím si, že dobrá firma má dostávat dobré státní zakázky a jejich manažer co nejlepší. Proč se zabývat nějakým lobbingem, obcházet nějaké politiky, někde čekat v nějakých kuloárech nebo předpokojích. Přece daleko lepší je tu politiku přímo řídit. Co se obtěžovat s nějakým lobbováním, když si to můžu rozhodnout sám. Já myslím, že Vaše logika je jasná, přímá a přináší docela inovativní prvek do celosvětové politiky. Já doufám, že si toho politologové všimnou, že to dají do učebnic a že spousta podnikatelů přestane ztrácet čas nějakými prostředníky, kupováním lobbistů, sami vstoupí do politiky a přihrají si ty státní zakázky rovnou. Myslím, že se ve finále ušetří, protože proč plýtvat časem a penězi na nějaké mezičlánky. Čili děkuji. Myslím si, že je to velmi inovativní přístup. Já bych Vám sám za sebe chtěl poděkovat, že nic neskrýváte a že jste to občanům řekl rovnou. Prostě, jsem v politice proto, abych své firmě dohrál státní zakázky. Děkuji.

Takže, dámy a pánové, tolik jednotlivé výroky jednotlivých členů vlády na svoji adresu. Jak, dámy a pánové, po nás můžete chtít důvěru, když vy si nevěříte jeden mezi druhým? Vy dokonce, zdá se, o sobě máte příšerné mínění. Možná teď to vládnutí a ta moc vás stmelila ale ve skutečnosti vy se vlastně mezi sebou extrémně nemáte rádi, vůbec si nedůvěřujete. Předstupujete před nás a říkáte: vy nám věřte, my si sami nevěříme, my se sami nesnášíme. To je zvláštní protimluv. Budiž. Je to zase docela novinka v České republice i ve světové politice poměrně nevšední. Ale Česká republika může být průkopníkem.

Ještě, dámy a pánové, je mojí povinností upozornit, že i tyto věci může někdo považovat za úsměvné, někdo za děsivé. Pak mám ještě povinnost říci určitě pár slov k tomu co chystáte ve zdravotnictví, protože to je taky docela zajímavé. Aspoň k těm některým zásadním bodům. Poplatek u ambulantního specialisty z 30 na 200 Kč. Přemýšleli jste o tom, že tím segregujete spoustu lidí, že je odříznete od péče ambulantních specialistů? Tito lidé, kteří dnes mají volný pohyb po systému, když nejsou spokojeni se svým lékařem, tak mohou vyhledat jiného. Tak to budete mít problém s uchem a budete muset čekat v ordinaci praktického lékaře tři hodiny, než

vás pošle ten praktický lékař k tomu ušnímu lékaři. Nebo třeba s okem. Jistě si dovedete představit, jak ten pacient se šroubovákem v oku bude sedět tři hodiny v ordinaci praktického lékaře, než ten ho prohlédne a řekne: áááá, to bude asi pro oční.

Samozřejmě toto je nadsázka, ale vyjmenujeme desítky různých případů, které mohou být velmi podobné a méně samozřejmě spektakulární. Čili není to rozumné a není dobře lidem, pro které 200 korun jsou velké peníze - a není jich málo - tak tyto lidi odsoudit k tomu, že musí čekat u praktického lékaře než na ně dojde řada a pak teprve mají právo jít k ambulantnímu specialistovi. Děláme tady medicínu pro ty, co peníze mají a pro ty, co peníze nemají. Dále zvýšení poplatku za pobyt v nemocnici. Sto korun. Vynásobte si sto korun třiceti dny a dostanete poměrně značnou částku. Opět, rozdíl mezi rozumným příspěvkem na stravu v nemocnici a už prostě poměrně velkým poplatkem, který si mnoho lidí nebude moci dovolit. Protože 3000 pro někoho, kdo má důchod 6000, není málo. Je to mimochodem, pokud byste nevěděli, páni ministři, když vy máte třeba 120 000, jako vy kdybyste v té nemocnici zaplatili 60 000 za pobyt v nemocnici. To už by se vám asi nelíbilo! Jistě, pro vás nějaké 3000 za pobyt v nemocnici - co to je? To přece není nic! Ale kdybyste měli zaplatit 60 000? Nebo zdejší poslanci se svým příjmem, kdyby měli zaplatit 30 000 za měsíční pobyt v nemocnici, to by se vám asi nelíbilo! To už byste říkali, no 30 000 nebo 60 000 je hodně! Ale pro ty lidi, kteří mají 6000 důchodu, je to stejný poměr. Takže na to prosím nezapomínejte.

Dále debata – neplatit levné léky. Vypadá to sympaticky, přece každý to ví – proč platit Aspirin, proč platit Paralen? Dámy a pánové, možná jsme si nevšimli, že řada těchto léků už dávno placená není. Takže to je první bod. Druhý bod – ty, které jsou placené, tak to má nějaký význam. A víte jaký? Jednoduchý. Protože řada těchto levných léků mají dražší alternativy. A ty dražší alternativy, mnohonásobně dražší, jsou na předpis. Čili vy chytře vyloučíte ty laciné léky z předpisu, ale ti pacienti budou chodit za svým lékařem a budou říkat: Pane doktore, nenašel byste něco podobného ale na předpis? A pan doktor něco takového podobného najde a bude to stát ten zdravotní systém třeba třikrát čtyřikrát tolik. Takže ve finále zdravotní pojištění zaplatí daleko víc. A ti lidé, kteří neumluví svého lékaře, ti budou muset zaplatit zase víc. Takže opět, není to moc chytré, není to moc rozumné.

Poslední věc. Vláda říká – ve zdravotnictví zavedeme standardy, nadstandardy. Novináři pravíkoví jásají, říkají, báječné, teď si budeme moci zaplatit novou endoprotézu, nové lepší koleno, novou lepší kyčel. Pryč s tou hnusnou nadvládou lékařů, kteří sami velkopansky rozhodují, zda dostanou endoprotézu za deset tisíc, dvacet, třicet nebo sto tisíc. Každý si přece rozhodne sám podle své peněženky.

Ono to vypadá hezky, ale skutečnost je zase trochu jiná. Víte, ono mezi těmi endoprotézami je skutečně docela rozdíl. Samozřejmě pro člověka, kterému je nějakých 70, 80 a více let, v podstatě jsou všechny typy dostačující, protože není aktivní sportovec a nepočítáme, byť takové výjimky jsou, že třeba bude žít 50 let. A je-li někomu 20 a způsobí si třeba úraz na lyžích, v autě nebo někde jinde, tak dneska lékař bez problému řekne: Je to mladý člověk, sportuje, tak jemu dáme tu endoprotézu, která stojí třeba 150 000. Ale tato endoprotéza mu umožní prakticky normální plnohodnotný život včetně třeba i vrcholového sportu. Ano, stojí 150 tisíc, ta takzvaně běžná standardní, která stačí 90, 80 procentům lidem, stojí třeba 15 nebo 20 000. Co vy s tím systémem změníte? Dneska může rozhodnout lékař a vzít v úvahu stav toho pacienta, věk toho pacienta, jeho zapojení do společnosti. Vy jenom způsobíte to, že všichni budou mít nárok na tu 20tisícovou nebo na tu 15tisícovou. Takže ten 20letý, 18letý, 15letý, který třeba bude sražen autem, bude mít smůlu! Prostě podle vás dostane jen tu 20tisícovou, tím pádem ona mu bude stačit. Dojde do školy, dojde ze školy, dojde si na záchod, ale může zapomenout třeba na to si sednout na kolo nebo si zahrát tenis nebo si zaběhat nebo si jít zalyžovat. To mu třeba neumožní.

Jistě, vy mu řeknete: Milánku, klidně si zaplat' těch dalších 130 tisíc a budeš si moci zaplavat, budeš si moci zaběhat, budeš si moci zajezdit na kole. Asi vám to připadá správné, protože jistě, člověk může žít bez toho, že lyžuje, může žít bez toho, že běhá, může žít bez toho, že třeba si jde zahrát fotbal, to jistě. Ale pro toho 15letého, 20letého to není úplně asi to nejlepší. To se snad shodneme.

Takže víte, ono něčemu, čemu tleskají naši často nedovzdělaní novináři, kteří jsou nadšeni, když někdo řekne: Umožníme si zaplatit něco lepšího, tak možná v situaci, kdy oni budou v pozici toho hochy nebo té dívky, jak jsem tady říkal, tak najednou zjistí, že tleskali něčemu, co je velmi problematické.

Dámy a pánové, své vystoupení zakončím tím, že tato vláda je podivný slepenec lidí, kteří nedůvěřují sami sobě. A dokonce i ty plány, se kterými přicházíte, tak nic dobrého pro většinu občanů České republiky neskýtají. Děkuji za pozornost. (Potlesk poslanců ČSSD.)

**Příloha č. 5: Přepis rozhovoru s Michaelou Jílkovou, iDNES.cz, pořad *Z očí do očí*,
březen 2006**

Jílková: Vy opravdu intenzivně tvrdíte, že ta demonstrace byla na podporu ODS, což je velmi chytré z mediálního hlediska...

Rath: To nevím, jestli je chytré, ale je to pravda, paní redaktorko...

Jílková: No proto to děláte. Ale není to pravda, protože pro to nemáte důkazy.

Rath: No prostě je to pravda. Ale, paní redaktorko, nezlobte se, ale Vám nestačí projev prezidenta Pekárka na sjezdu ODS? Já jsem jako prezident komory na žádný sjezd politické strany nikdy nechodil! To vám nepřijde divné?

Jílková: Chcete mi tvrdit...

Rath: Neskákejte mně do řeči.

Jílková: Chcete mi tvrdit, že jste byl apolitický? Na rozdíl do pana Pekárka?

Rath: Já jsem nikdy, paní redaktorko, nevsoumejme (přeřek), neposouvejte mi věty, já Vám tady říkám, že jsem nikdy na žádném politickém sjezdu žádné politické strany jako prezident komory nevystupoval! A nikdy bych ani nevystupoval. Protože to je překročení kompetencí!

Jílková: A nikdy vám nezáleželo na nějaké straně? Třeba na ČSSD?

Rath: Heleďte, mně záleželo, nezlobte se, ne, mně záleželo, ne. Vždycky dělám dobře pro toho, kdo mě angažuje, podle svého nejlepšího vědomí a svědomí. Když mě angažovali kolegové lékaři, tak jsem pracoval nejlépe pro ně. Holt sociální demokracie u nás vládne už osmý rok, tudíž je logické, že s nimi musíte vyjednávat. Ale proč chodí prezident Pekárek k opoziční straně?

Jílková: Pekárek vystoupil otevřeně, ne skrytě, a to je možná horší.

Rath: Jak myslíte skrytě vystoupil?

Jílková: Vy jste totiž loni v květnu skrytě napsal dopis...

Rath: Já jsem ho nenapsal skrytě. Ten dopis byl skrytý tak, že byl nebo je na našich webových stránkách! Takže neříkejte skrytě!

Jílková: Ano, napsal jste jako šéf apolitické komory dopis panu premiéru Paroubkovi. Cituji: "Navíc existuje stále ještě určitá šance, jak zdravotníky získat v nejbližších měsících na svoji stranu. Nemusím jistě rozsáhle vysvětlovat, že se toto časové okno uzavírá a tím nám..." – nám, pane ministře – "... klesají šance na úspěch." Kdo to je, prosím vás, nám? Když vy píšete panu premiéru Paroubkovi?

Paní redaktorko, ukažte mi ten dopis, já se podívám, na celý kontext.

Jílková: Tady jste napsal "nám".

Rath: Pokud jsem napsal "nám", tak jsem myslel asi lékařům.

Jílková: Prosím Vás, tak Vy se obracíte na premiéra Paroubka a říkáte, že "nám" klesají šance na úspěch!

Rath: No jistě.

Jílková: Kdo to je "nám"?

Rath: No nám lékařům. Vždyť jsem zastupoval lékaře. Já bych si musel přečíst celý ten dopis.

Jílková: Já Vám ho pak dám. Ale vždyť jste řekl, že ho máte napsaný na internetu, tak jistě jste ho psal a jistě jste ho četl několikrát.

Rath: A ještě k tomu citátu – co vám na tom přijde špatného? Že říkám, pokud něco neuděláte pro zdravotníky...

Jílková: A co vám tedy přijde špatného na tom, co řekl pan Pekárek?

Rath: No to je přece o něčem jiném!

Jílková: Já to tak nevnímám. Vidíte, to jsme u těch dojmů.

Rath: Nezlobte se, já jsem sliboval panu premiérovi, že udělám něco pro to, aby ho zdravotníci a jejich pacienti volili?

Jílková: Přečtu vám, co jste napsal: "Díky nečinnosti a nerozhodnosti ministerstva zdravotnictví se i já osobně dostávám pod sílící tlak mé organizace, kde prudce stoupají kritické hlasy na adresu doc. Emmerové. Nevím, jak ještě dlouho budu schopen tento tlak udržet ve snesitelných mezích tak, aby nezačal ohrožovat i mě osobně." Řeknu vám, jak si tento dopis vysvětluju: Vy tady popíráte to, že by pro vás byli prvořadí lékaři. Jílková: Ptám

se: Vy tady vystupujete jako konfident Paroubka, sociální demokracie?

Rath: Paní redaktorko, volte slova! Volte slova, protože...

Jílková: Prosím vás, proč si stěžujete?

Rath: Nezlobte se, jestli budete používat tyto výrazy, tak já se zvednu a odejdu. Teď se mi tady omluvíte, teď se mi tady, paní redaktorko, omluvíte, jestli budete říkat, že jsem konfident!

Jílková: Já se vás ptám!

Rath: Ne, já už nic neřeknu! Pokud teď neřeknete, že se mi omlouváte za slovo konfident.

Jílková: Ne. Já se vás na to ptám! Tak mi to vysvětlete.

Rath: Ne! Řekněte: Omlouvám se vám, že jsem použila slovo konfident.

Jílková: Podívejte se, já se vám omlouvat nebudu, protože já se vás na to ptám.

Rath: Nebudete? Tak. (Rath si strhává mikrofon a zvedá se od stolu) Takže, paní redaktorko, to tady můžete zůstat sama.

Jílková: Chci vám říct jednu věc...

Rath: Mně nikdo konfident říkat nebude. Já se vás na to jen ptám. Vy můžete na druhé používat ostré výrazy? (Rath odchází, Jílková jde po chodbě za ním)

Příloha č. 6: Přepis duelu s Petrem Tluchořem, Česká televize, pořad *Události, komentáře*, únor 2008

Drtinová: Prezidentské události nabírají nečekaný směr. Ve studiu vítám předsedu poslaneckého klubu ODS Petra Tluchoře, dobrý večer.

Tluchoř: Dobrý večer.

Drtinová: Předsedu poslaneckého klubu KSČM Pavla Kováčika jste už viděli, a za ČSSD je tu místopředseda klubu David Rath. Hezký večer i Vám.

Rath: Dobrý večer.

Drtinová: Pane Tluchoři, co říká ODS tomu, že 3 dny před 2. volbou přibývá 3. kandidát Jana Bobošíková?

Tluchoř: Pro nás se nic nemění, my máme svého kandidáta Václava Klause a věřím, že s ním uspějeme. Tuto nominaci ze strany KSČM já vnímám jako snahu KSČM vyběhnout z toho bahna, do kterého je sociální demokracie zatáhla.

Drtinová: Myslíte docela optimisticky, vám to nahrává, zřejmě z toho máte radost?

Tluchoř: Ne, já si myslím, že pro nás se opravdu nic nemění. Václav Klaus, náš kandidát, potřebuje na zvolení 141 hlasů, nominací Jany Bobošíkové ani jeden hlas nepřibyl. Myslím, že situace je stejná, ale prezidentská koalice podle mého názoru existuje, 141 hlasů je. Kdyby nedošlo v pátek k brutální obstrukci a přerušení schůze, tak byl Václav Klaus zvolen v pátek. Kdyby nedošlo k vydírání ze strany některých lidí ze strany Davida Ratha a Jiřího Paroubka, tak byl zvolen v sobotu, protože těch 141 hlasů máme.

Drtinová: Hlas Jany Bobošíkové nepřibyl, k té vaší radosti se ještě dostaneme. Pane Rathe, co ČSSD říká nominaci Jany Bobošíkové jako 3. kandidáta do volby?

Rath: Objevila se nová aliance prezidentská, Václav Klaus může slavit.

Drtinová: To je ta radost, o níž jsem mluvila?

Rath: Myslím, že můžeme gratulovat, protože KSČM, pokud to myslí vážně, tak tímto zvolila Václava Klause prezidentem republiky, to je první fakt. A druhý, tady zaznělo ze strany pana Tluchoře několik velmi vážných obvinění. Já na ně musím reagovat, protože to jsou naprosté nehoráznosti. My jsme viděli, kdo používá sprostá slova....

Drtinová: Pane Rathe, ukončete tu myšlenku, ale skutečně bychom se měli věnovat té budoucnosti.

Rath: My jsme viděli vašeho ministra vnitra, ...

Drtinová: Pane Rathe, já vás dlouho nenechám, ukončete myšlenku.

Rath: Nechala jste tady pana Tluchoře, aby nás napadl.

Drtinová: Ano.

Rath: Dejte mně prostor.

Drtinová: Dávám Vám, ukončete myšlenku.

Rath: My jsme viděli vašeho ministra vnitra, který vyhrožoval, že půjde někdo bručet. Jestli někdo, ten měl být odvolán, jestli neodstoupil sám. Něco takového kdyby se stalo v normální demokratické zemi, aby ministr vnitra vyhrožoval, že někdo půjde do vězení, tak si myslím, to byla brutalita.

Drtinová: Pane Tluchoři, stručná reakce a skutečně půjdeme dál, k minulosti se vracet nebudeme.

Tluchoř: Já na pana Ratha snad ani nebudu reagovat.

Drtinová: Tím lépe.

Tluchoř: Já myslím, že všichni, kdo se dívali,...

Rath: Ano, to viděli.

Tluchoř: Na přímý přenos České televize, viděli, co se tam dělo. My jsme měli dostatek hlasů pro Václava Klause. Kdyby minimálně dva lidé, kteří byli připraveni pro Václava Klause...

Rath: Nakoupených hlasů.

Tluchoř: ...hlasovat

Rath: Pane předsedo, nakoupených hlasů, řekněte pravdu.

Tluchoř: ..., kde všichni, kteří byli připraveni pro Václava Klause hlasovat, měli tu možnost...

Rath: Kteří dostali od Vás co? Výhody? Peníze? Sliby?

Tluchoř: Pane Rathe, to je Váš svět, ...

Rath: Ne, to je Váš svět.

Drtinová: Tohle si skutečně vyříkejte potom za dveřmi.

Tluchoř: Já si nic s pane Rathem vyřikávat nebudu. Já jsem nevěděl, že tady bude pan Rath, asi bych zřejmě nepřišel.

Drtinová: Pane Kováčiku, komunisté mají usnesení nevolit a nepodporovat Václava Klause. Nominace Bobošíkové ale roztříští síly, alespoň takový je odhad, předpoklad, a to může přispět ke znovuzvolení Václava Klause. S tím nemáte problém?

Kováčik: My s tím skutečně nemáme problém.

Drtinová: A vaši voliči s tím nemají problém?

Kováčik: Protože skutečně neroztříští síly a znovu říkám, jsme strana jednání. Místo toho, abychom se vzájemně napadali, pojďme si sednout k jednacímu stolu a pojďme tedy říci, dobře, co je třeba proto, aby aliance pro změnu na Hradě také byla úspěšná.

Drtinová: To se vracíte k otázce, že to je skutečně tak trochu revanš za to, že s vámi Zelení nejednali?

Kováčik: Tím, že se bude odmítat jednání, se nic nevyřeší a ještě k tomu, co se tady řeklo, že pan Klaus může slavit. My máme ještě 2. část ranního usnesení, ta bude zveřejněna zítra ráno.

Drtinová: Nenastíníte nic už dnes?

Kováčik: To není tajná část, to je část, která bude zveřejněna a bude zveřejněna zítra ráno.

Drtinová: Když není tajná, nemůžete něco naznačit?

Kováčik: Ta část vymezuje prostor pro KSČM, dává našim vyjednavacům prostor a mantinely pro vyjednávání jak to udělat v případě, že neuspějeme s naší kandidátkou.

Drtinová: Takže jste ochotní ještě dále jednat o Janu Švejnarovi?

Kováčik: Budeme stále připraveni jednat o tom, jak to bude vypadat v pátek na Hradě, doufejme, že ne i v sobotu. Janu Bobošíkovou jsme nominovali i proto, abychom ukázali před národem, že KSČM není uzavřenou stranou. Chceme nabízet ruku i přes ten pomyslný plot.

Drtinová: Pane Kováčiku, nezlobte se, to tak trochu vypadá, že jste skutečně Janu Bobošíkovou použili jako takové beranidlo k tomu, abyste zvýšili svojí cenu pro ta další jednání. Je to úplně fér ve vztahu k ní?

Kováčik: Paní redaktorko, my jsem dlouhodobě už před první volbou přijali strategii, že chceme další kandidáty do hry a nechceme je dávat jako své vlastní kandidáty, ani své vlastní členy. Paní Bobošíková není spjata s KSČM. Nabízíme prostor i dalším stranám. To není nic o beranidlu, to dokonce nevypovídá ani nic o tom, jaká je KSČM teď, v této situaci, v jaké je pozici. Máme 29 hlasů, ty hlasy dáváme a chceme změnu na Hradě.

Drtinová: Pane Tluchoři, napadá mě skoro kacířská otázka, jestli skutečně Jana Bobošíková bude definitivně tím kandidátem KSČM, jestli jste se na tom s europoslankyní Bobošíkovou a s komunisty nedohodli, na té roli trojského koně ve 2. prezidentské volbě?

Tluchoř: Ne, rozhodně jsme se s Janou Bobošíkovou na ničem nedohadovali. Pro mě je to relevantní kandidát jako Jan Švejnar, to беру vážně. Ale nikdo mi nemůže mít za zlé, že jasně říkám, že 122 poslanců a senátorů ODS bude volit Václava Klause. Budeme se snažit, aby co nejvíce dalších volitelů ho volilo. Pokud my nadále budeme prosazovat tajnou volbu, budeme se snažit s našimi partnery o tom jednat. Chceme oslovit partnery v Poslanecké sněmovně především, protože tam ten návrh neuspěl. Chceme se obrátit i na KSČM s jednáním o této věci, čili nikoliv o kandidátovi, ale způsobu volby a nicméně pevně věřím, že ta prezidentská koalice jasně existuje. KSČM do té koalice rozhodně nepočítáme. Jsem přesvědčen, že ať tajně nebo veřejně Václava Klause se nám podaří zvolit.

Drtinová: Z klubu KSČM padla ta hrozená rukavice k jednání. Budete tedy ještě dále jednat s komunisty o svém kandidátovi a zkusíte zapojit i Zelené, kteří dnes úplně odmítli do toho se dál angažovat?

Rath: Já myslím, že je to jednoznačné. ČSSD podporuje profesora Švejnara. Na té věci nic neměníme. Dnes jsme to znovu potvrdili. Bohužel manévrem KSČM s novým kandidátem šance profesora Švejnara dostat se do 2. kola jsou nulové, protože součet hlasů zní jednoznačně.

Drtinová: Ale zaznělo tu, že ještě ta jednání jsou možná.

Rath: Pokud by KSČM přestala pomáhat Václava Klausovi na Hrad, je možné cokoliv.

Kováčik: Pane doktore, pokud se budeme takhle obviňovat, vy jste také pana Tluchoře nenechal domluvit, pokud se budeme takto obviňovat, tak skutečně k ničemu nedojdeme.

Rath: Vy jste tady hovořil déle než já, tak mě nechte, prosím, domluvit. To není obviňování, je to matematika a vy to víte jako každý. Kdo chce postoupit do 2. kola, musí v Poslanecké sněmovně získat aspoň sto hlasů. Vy víte, že pro profesora Švejnara my sami se zelenými a s

několika lidovci sto hlasů prostě nemáme. Pokud vy budete volit svoji kandidátku, jako předpokládám, že ano, je to dárek pro Václava Klause, pěkně zabalený s krásnou mašlí a jediné, co to bude, že paní Bobošíková, která je mimochodem hodně pravicový kandidát, ona je po mém soudu pravicovější než profesor Švejnar.

Kováčik: Dokonce pravicovější než David Rath, a to je co říci.

Rath: Což je kuriózní, pravicovější než pan Kováčik.

Drtinová: Pane předsedo, nepřestřelili jste trošku...

Rath: Pardon, nechte mě ještě říci slovo.

Drtinová: Slovo?

Rath: Je to skutečně dárek pro Václava Klause, nás to strašně mrzí. Nevím, proč to děláte.

Drtinová: Nepřestřelili jste nakonec své politické akcie vlastně jako by s tím požadavkem výměna Jana Švejnara za radar? Vy jste nakonec museli přistoupit k té nominaci vlastní kandidátky, abyste po této volbě zůstali v daleko větší izolaci než před ní, protože Jiří Paroubek už teď řekl, že to komplikuje i budoucí spolupráci ČSSD s komunisty.

Kováčik: Vy jste, paní redaktorko, vnesla to téma radaru, já přiznám, že je skutečně to téma radaru ve hře. Pro nás je tak závažné, že i na toto téma chceme jednat s tou aliancí pro změnu a je to jedno z témat, o kterém se musíme bavit. Ať chceme nebo nechceme, pro nás je rozhodující prezidentský kandidát, který bude s 70 % občanů České republiky nechtějících radar.

Drtinová: Pokud by vám ustoupili Zelení a sociální demokraté, tak byste tedy podpořili Jana Švejnara? Rozumím tomu dobře?

Kováčik: O tom jednejme.

Drtinová: Udělali byste to tak? Podpořili byste Jana Švejnara?

Kováčik: Máme další věci, ale mimo jiné jde jasně o radar, o referendum k radaru a o přání 70 % občanů této země.

Drtinová: Volili byste Jana Švejnara, pokud by skutečně ta dohoda byla?

Kováčik: To není ta momentální podpora, která je třeba někde, to je z dlouhodobých průzkumů jasné. 70 % občanů nechce radar.

Drtinová: Pane předsedo, volili byste v tom případě Jana Švejnara, kdyby vám ustoupili v otázce radaru?

Kováčik: Ten, kdo při jednáních řekne, že toto bude respektovat, ten má u nás šanci.

Drtinová: Poslední otázka. Pane Tluchoři, Vy jste řekl na volební komisi, že druhá volba bude tajnější než ta první. Je šance, že se dohodnete ještě před 2. volbou, aby skutečně nebyla volba zahlcena těmi hodinami hlasování o proceduře, aby se neopakovalo to divadlo z minulé volby?

Tluchoř: Já jsem neřekl, že bude druhá volba v tom smyslu. Budeme usilovat o volbu tajnou. Bude-li tajná, budeme usilovat o to, aby byla opravdu tajná, aby David Rath nemohl kontrolovat členy poslaneckého klubu ČSSD.

Rath: Paní redaktorko, nemohla byste říci panu kolegovi, aby mě neustále napadal? Pak musím já reagovat. Jediný, kdo tam běhal a kontroloval byl pan ministr vnitra a váš poslanec Vidím. Ti běhali a kontrolovali ze všech stran. Váš pomocník pana premiéra Marek Šnajdr, čili to jsou vaši lidé, včetně vás, kteří kontrolovali hlavně, kdo, jak hlasuje.

Drtinová: Pánové, končíme, počkáme na druhou volbu. Já vám děkuji.

Tluchoř: Hezký večer divákům.